

We Lwowie, dnia 11. sierpnia 1908.

Aleg. 59

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o melioracyach.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie o popieraniu robót melioracyjnych, które obejmuje:

I. Wykonanie uchwał Wysokiego Sejmu i załatwienia petycyj.

II. Postęp budowy przy publicznych przedsiębiorstwach melioracyjnych w latach 1906 i 1907, sprawozdanie z czynności krajowego biura melioracyjnego za rok 1906-1907 i sprawozdanie z czynności c. k. galic. oddziału hydrograficznego za rok 1906.

III. Wnioski w sprawie podjęcia nowych przedsiębiorstw melioracyjnych i powiększenia personalu krajowego biura melioracyjnego, tudzież uzasadnienie wydatków w rubr. IX. preliminarza krajowego na rok 1908 i 1909.

IV. Obecny stan państwowego funduszu melioracyjnego i udział kraju w tym funduszu.

I. Uchwały Wysokiego Sejmu i petycje.

a) Ustawy sankcjonowane.

1) Ustawa o regulacji rzeki Raty z dopływami. Odezwą z 11. czerwca 1907. l. 11.359|pr. zawiadomiło nas c. k. Prezydum Namiestnictwa, że uchwalony przez Wysoki Sejm d. 11. listopada 1905. projekt ustawy o regulacji rzeki Raty z dopływami uzyskał sankcję Cesarską Najwyższem postanowieniem z 9. maja 1907. Ustawa ta ogłoszoną została w dzienniku ustaw krajowych z r. 1907 Nr. 60. Wedle reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa z 17. maja 1907. l. 17.951 oświadczyło c. k. Ministerstwo skarbu w odezwie z 15. kwietnia 1907. l. 26.766, że jakkolwiek ze względu na znaczne koszta przedsię-

biorstwa byłoby wskazane pokrycie datków w drodze pożyczki, nie sprzeciwia się żądaniu Wydziału krajowego, ażeby zasilek z państwowego funduszu melioracyjnego uiszczony został w gotówce. Projekt rozporządzenia wykonawczego, według którego roboty przy tej regulacji mają być wykonane przy użyciu trzech sił technicznych w latach 25 począwszy od r. 1908, przesłał Wydział krajowy c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwą z d. 21. czerwca 1907 l. 59.255. W myśl rozporządzenia wykonawczego, które zostało zatwierdzone przez c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z 17. grudnia 1907 l. 35.368 i ogłoszone w dzienniku ustaw kraj. obwieszczeniem c. k. Namiestnictwa z d. 14. stycznia 1908 Dz. u. kraj. Nr. 7, zarządził Wydział krajowy rozpoczęcie robót z wiosną roku 1908, przeznaczając na razie z powodu braku sił technicznych dwóch inżynierów do prowadzenia budowy, mianowicie inżyniera Kazimierza Sawickiego i praktykanta Stanisława Szpaczyńskiego. Operat konkurencyjny wraz z projektem statutu spółki wodnej przesłał Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu odezwą z 28. czerwca 1908 l. 63.630 celem zarządzenia postępowania wodno-prawnego, udzielenia konsensu na budowę i zawiązania spółki wodnej.

2) Ustawa o regulacji rzeki Tyśmienicy z dopływami i potokami i potoku Letnianki.

Odezwą z 27. lipca 1907 l. 10.725/pr. zawiadomiło nas c. k. Prezydium Namiestnictwa, że uchwalony przez Wys. Sejm d. 4. listopada 1905 projekt ustawy o regulacji rzeki Tyśmienicy z dopływami i potokami Letnianki uzyskał sankcję Najwyższem postanowieniem z d. 23. kwietnia 1907, oraz że w reskrypcie z 2. maja 1907 l. 15.800 zgodziło się c. k. Ministerstwo rolnictwa na ustanowienie w myśl wniosku Wydziału krajowego 20-letniego okresu budowy i na wypłatę zasiłku z państwowego funduszu melioracyjnego w 20 ratach rocznych.

Ustawa ogłoszoną została w dzienniku ustaw kraj. z r. 1907 pod Nr. 78, rozporządzenie zaś wykonawcze, którego projekt przesłał Wydział krajowy c. k. Prezydium Namiestnictwa przy odezwie z 13. sierpnia 1907 l. 77.593, zatwierdzone reskryptem c. k. Ministerstwa z d. 12. lutego 1908 l. 37.149, ogłoszone zostało obwieszczeniem c. k. Namiestnictwa z d. 26. lutego 1908. Dz. u. kraj. Nr. 44.

W myśl rozporządzenia wykonawczego zarządził Wydział krajowy rozpoczęcie robót z wiosną r. 1908, ustanawiając na razie z powodu braku sił technicznych dwóch kierowników budowy (zamiast 3 przewidzianych w rozporządzeniu wykonawczem), mianowicie: inżyniera-adjunkta Tytusa Pillera dla dolnej sekcji Tyśmienicy, zaś inżyniera-adjunkta Stanisława Kleję dla górnej sekcji Tyśmienicy powyżej jazu kameralnego w Drohobyczu.

Operat konkurencyjny wraz z projektem statutu przymusowej spółki wodnej przesłał Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu odezwą z d. 15. maja 1908 l. 48.076 z prośbą o wydanie polecenia c. k. Starostwu w Drohobyczu, ażeby przeprowadziło postępowanie wodno-prawne, wydało konsens na budowę i zawiązało spółkę wodną.

3) Ustawa o obwałowaniu lewego brzegu Wisły od stacji kolejowej w Grzegórkach do ujścia Bia-

Wedle odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa z d. 6. października 1907 l. 13.398/pr. uzyskały Najwyższą sankcję d. 11. czerwca 1907 uchwalone przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z d. 7. marca 1907 projekty ustaw:

4) Ustawa o podwyższeniu lewego wału nadwiślańskiego od ujścia Bia-

a) obwałowaniu lewego brzegu Wisły od stacji kolejowej w Grzegórkach do ujścia Bia-

b) o podwyższeniu lewego wału nadwiślańskiego od ujścia Bia-

c) o podwyższeniu prawego wału nadwiślańskiego między Podgórzem a Niepołomicami. (Dz. u. kraj. Nr. 125).

Reskryptem z 3. kwietnia 1907 l. 7.636, intymowanym odezwą c. k. Prezydium Namiestnictwa z 9. kwietnia 1907 l. 5.428/pr. zatwier-

5) Ustawa o podwyższeniu prawego wału nadwiślańskiego między Podgórzem a Niepołomicami. działo c. k. Ministerstwo rolnictwa projekty i kosztorysy powyższych 3 przedsiębiorstw, a zarazem oznajmiło, że jakkolwiek c. k. Ministerstwo skarbu obstaje przy zapatrywaniu, aby datki dla tego rodzaju przedsiębiorstw uiszczane były w anuitetach, to jednak w odezwie z 23. marca 1907 l. 19.810, oświadczyło, że gdyby Wydział krajowy nie odstąpił od żądania wypłaty datków państwowych w gotówce, wyjątkowo nie chce się sprzeciwiać wnioskowi Wydziału krajowego ze względu na nagłość tych przedsiębiorstw.

Ponieważ jednak zdaniem c. k. Ministerstwa skarbu wypłata znacznej części kosztów budowy (tak zwanych rat kolaudacyjnych) odbywa się dopiero po ukończeniu robót, zażądało c. k. Ministerstwo skarbu przedłużenia okresu budowy dla przedsiębiorstwa:

- ad a) z lat 4 na 5.
- ad b) z lat 8 na 9.
- ad c) z lat 10 na 11.

Odezwą z d. 13. kwietnia 1907 l. 37.064 zwróciliśmy uwagę c. k. Prezydium Namiestnictwa, że przy wszystkich tutejszokrajowych przedsiębiorstwach melioracyjnych przeprowadza się roboty w z a r z ą d z i e w ł a s n y m, wskutek czego po ukończeniu budowy nie asygnuje się żadnych rat kolaudacyjnych i nie zachodzi tu wypadek, który spowodował c. k. Ministerstwo skarbu do przedłużenia okresów budowy. Ponieważ zaś przedłużenie czasu budowy pociągnęłoby za sobą zwiększenie kosztów zarządu i przekroczenia preliminarzy kosztorysowych, ponowił Wydział krajowy wniosek na zatwierdzenie pierwotnie proponowanego 4- 8- i 10-letniego okresu budowy, oraz na wypłatę datków państwowego funduszu melioracyjnego w równych ratach rocznych począwszy od r. 1907 w gotówce. Na wniosek ten Wydział krajowy przedłożony sprawozdaniem Prezydium c. k. Namiestnictwa z 6. października 1907 l. 13.398 pr. zgodziło się c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z 24. listopada 1907 l. 28.906, (intymowanym odezwą c. k. Prezydium Namiestnictwa z 12. grudnia 1907 l. 22.527/pr.) tak iż zasiłki z państwowego funduszu melioracyjnego wypłacone będą dla przedsiębiorstwa:

- ad a) w czterech ratach rocznych po 47.500 K,
- ad b) w ośmiu ratach rocznych po 45.000 K,
- ad c) w dziesięciu ratach rocznych po 45.000 K.

Odezwą z 2. listopada 1907 l. 100.258 przesłał Wydział krajowy c. k. Prezydium Namiestnictwa projekt rozporządzenia wykonawczego do ustawy z 11. czerwca 1907 Dz. u. kraj. Nr. 124 o obwałowaniu lewego brzegu Wisły od stacji kolejowej w Grzegórkach do ujścia Białuchy, które to rozporządzenie zostało zatwierdzone reskryptem c. k. Ministerstwa rolnictwa z 29. stycznia 1908 l. 3.849 i ogłoszone obwieszczeniem c. k. Prezydium Namiestnictwa z d. 26. lutego 1908 w dzienniku ustaw kraj. pod Nr. 43.

Reskryptem z 2. listopada 1907 l. 100.258 wezwał Wydział krajowy spółki wodne dla przedsiębiorstw ad b) i c) do uiszczenia przypadających za r. 1907 datków konkurencyjnych po 10.000 K, Magistrat zaś miasta Krakowa do zawarcia z gminami Grzegórzki i Dąbie umowy co do rozdziału 5% datku konkurencyjnego 20.000 K (w 4 ratach po 5.000 K od r. 1907 po r. 1910) do kosztów obwałowania lewego brzegu Wisły od stacji kolejowej w Grzegórkach do ujścia Białuchy po myśli §. 3. ustawy.

Uchwałą z 26. czerwca 1908 l. 60.158 zatwierdził Wydział krajowy przedłożoną sprawozdaniem Magistratu miasta Krakowa z d. 6. czerwca 1908 l. 47.034 umowę, według której na miasto Kraków przypada do uiszczenia z datku 20.000 K kwota 17.500 (w 4 ratach po 4.375 K rocznie), na gminę Grzegórzki 2.000 K (w 4 ratach po 500 K rocznie), a na gminę Dąbie 500 K (w 4 ratach po 125 K rocznie).

Roboty przy podwyższeniu lewego wału nadwiślańskiego od ujścia Białuchy do granicy państwa i przy podwyższeniu prawego wału nadwiślańskiego między Podgórzem a Niepołomicami (zamknięcie wału między Podgórzem a Płaszowem) podjęte zostały w r. 1907, dla obwałowania zaś lewego brzegu Wisły od stacji kolejowej w Grzegórkach do ujścia Białuchy, gdzie koszta wykupna gruntów wynoszą przeszło 65% sumy kosztorysowej, budowa właściwa może być rozpoczętą dopiero w r. 1909 po dokonaniu wywłaszczenia gruntów.

6) Ustawa o zaciągnięciu pożyczki dla przedsiębiorstwa regulacji Pełtwi.

Według odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 6. października 1907 l. 18.867 pr. uzyskał sankcye Cesarską uchwalony przez Wys. Sejm na posiedzeniu z 16. marca 1907 projekt ustawy o zaciągnięciu pożyczki dla przedsiębiorstwa regulacji Pełtwi Najwyższem postanowieniem z 24. sierpnia 1907 (Dz. u. kraj. Nr. 123). Ustawa ta, według której kraj ma zaciągnąć pożyczkę 2,885.000 K w gotówce na pokrycie datków państwowego funduszu melioracyjnego i państwowej dotacyi wodnej do kosztów regulacji Pełtwi, pozostaje jednak na razie niewykonalną, gdyż na kilkakrotne zapytania Wydziału krajowego oznajmiło c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z 10. września 1907 l. 20.739 (intymowanym odezwą c. k. Namiestnictwa z 30. września 1907 l. 116.141) na podstawie odezwy c. k. Ministerstwa skarbu z d. 3. września 1907 l. 52.882, że ze względu na bardzo niepomysłne ukształtowanie się stosunków na targach pieniężnych odstępuje od żądania zaciągnięcia pożyczki krajowej na pokrycie datków państwa, które to datki wyplacane będą w gotówce po 160.277 K 78 gr. rocznie.

Projekt rozporządzenia wykonawczego do ustawy z 23. lipca 1906 Dz. u. kraj. Nr. 125 o regulacji Pełtwi przesłał Wydział krajowy odezwą z 26. lutego 1907 l. 19.861 c. k. Namiestnictwu. Wedle tego projektu roboty przy regulacji Pełtwi mają być wykonane w ciągu lat czternastu od r. 1907 do r. 1920, wysokość zaś corocznych rat datków wynosić ma:

40% datków funduszu krajowego i państwowego funduszu melioracyjnego w latach 1907 do 1910 po 128.220 K, w następnych zaś 10 latach 1911—1920 po 179.512 K;

10% datków państwowej dotacyi wodnej i przymusowej spółki wodnej w latach 1907 do 1910 po 32.055 K, w latach zaś 1911—1920 po 44.878 K.

Projekt rozporządzenia wykonawczego przedłożony sprawozdaniem c. k. Prezydyum Namiestnictwa z d. 11. czerwca 1907 l. 3.007/pr. został zatwierdzony reskryptem c. k. Ministerstwa rolnictwa z 16. października 1907 l. 32.161 i ogłoszony obwieszczeniem c. k. Namiestnictwa z d. 21. grudnia 1907 w dzienniku ustaw krajowych Nr. 166.

7) Ustawa o uzupełnieniu regulacji Wisłoka i Pielnicy z dopływami.

Po trzyletniem przewlekaniu sprawy przez c. k. Ministerstwo rolnictwa uchwalony przez Wysoki Sejm d. 3. listopada 1904 projekt ustawy o uzupełnieniu regulacji Wisłoka i Pielnicy z dopływami uzyskał sankcye Najwyższem postanowieniem z 7. października 1907 i ogłoszony został w dzienniku ustaw kraj. Nr. 136 (odezwa c. k. Prezydyum Namiestnictwa z d. 26. października 1907 l. 19.960/pr.).

Projekt rozporządzenia wykonawczego do tej ustawy, według którego roboty mają być wykonane w latach ośmiu od wiosny 1908 do jesieni 1915, przesłany c. k. Namiestnictwu odezwą Wydziału krajowego z 29. grudnia 1907 l. 128.331, zatwierdzony został reskryptem c. k. Ministerstwa rolnictwa z 16. marca 1908 l. 10.101 i ogłoszony w dzienniku ustaw kraj. pod N-rem 56. obwieszczeniem c. k. Namiestnictwa z 28. marca 1908.

Kierownictwo budowy poruczył Wydział krajowy reskryptem z 18. marca 1908 l. 28.862 inżynierowi biura melioracyjnego, Józefowi Pruchnikowi,

8) Ustawa o konserwacji obwałowania Wisły i Wisłoki w powiecie Mieleckim. Wedle odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa z 21. stycznia 1908 l. 725 pr. uzyskał sankcję Cesarską uchwalony przez Wysoki Sejm d. 6. marca 1907 projekt ustawy o konserwacji obwałowania Wisły i Wisłoki w powiecie Mieleckim Najwyższym postanowieniem z dnia 20. grudnia 1907 (Dz. u. kraj. Nr. 4 ex 1908).

9) Ustawa o uzupełnieniu regulacji rzeki Biały i obwałowania dolnego biegu Biały. Najwyższym postanowieniem z dnia 2. grudnia 1907 uzyskały sankcję Cesarską wedle odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 3. lutego 1908 l. 23.550 07/pr. uchwalone przez Wysoki Sejm d. 6. marca 1907 projekty ustaw;

10) Ustawa o zabudowaniu potoku Krzemionki. a) o uzupełnieniu regulacji rzeki Biały i obwałowania dolnego biegu Biały (Dz. u. kraj. Nr. 18 ex 1908);

b) o zabudowaniu potoku Krzemionki (Dz. u. kraj. Nr. 19 ex 1908);

11) Ustawa o udzieleniu dalszych zasiłków z funduszu krajowego i państwowego funduszu melioracyjnego na uzupełnienie obwałowania Wisły i Wisłoki w powiecie Mieleckim (Dz. u. kr. Nr. 21 ex 1908).

Uzupełnienie regulacji rzeki Biały ma być wykonane w trzech latach 1907 do 1909, zabudowania zaś potoku Krzemionki w myśl rozporządzenia wykonawczego zatwierdzonego reskryptem c. k. Ministerstwa rolnictwa z d. 26. października 1907 l. 40.764 (Dz. u. kraj. Nr. 20, ex 1908) w latach czterech 1907 do 1910.

12) Ustawa o uzupełnieniu regulacji rzeki Bugu. Odezwą z 22. lutego 1908 zawiadomiło nas c. k. Prezydium Namiestnictwa, że uchwalony przez Wys. Sejm d. 6. marca 1907 projekt ustawy o uzupełnieniu regulacji rzeki Bugu otrzymał sankcję Najwyższym postanowieniem z d. 7. lutego 1908.

W myśl §. 6. tej ustawy (Dz. u. kraj. Nr. 31 ex 1908) przesłał Wydział krajowy odezwą z 26. kwietnia 1908 l. 22.347 projekt rozporządzenia wykonawczego, wedle którego czas budowy ustanowiony został na lat 18 (od r. 1907 do r. 1924), o zatwierdzeniu tego projektu jednak przez c. k. Ministerstwo rolnictwa nie otrzymał dotychczas Wydział krajowy zawiadomienia.

13) Ustawa o regulacji potoku Błóżewki z dopływami. Uchwalony przez Wysoki Sejm d. 6. marca 1907 projekt ustawy o regulacji potoku Błóżewki z dopływami otrzymał wedle odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa z d. 16. kwietnia 1908 l. 5.462/pr. sankcję Cesarską Najwyższym postanowieniem z d. 19. marca 1908 (Dz. u. kraj. Nr. 53 ex 1908).

Projekt rozporządzenia wykonawczego, wedle którego roboty mają być wykonane w latach 11 począwszy od r. 1909, przesłał Wydział krajowy c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwą z 29. kwietnia 1908 l. 40.138.

Tytułem I. raty 40% zasiłku krajowego wstawił Wydział krajowy do preliminarza krajowego na r. 1909 kwotę 40.800 K. Wypłata 40% zasiłku z państwowego funduszu melioracyjnego w sumie 448.800 K. nastąpi wedle reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa z 24. marca 1908 l. 12.100 w 11 równych ratach rocznych po 40.800 K, z których pierwsza jest już w roku bieżącym do dyspozycji.

14) Ustawa o regulacji potoku Rudawy z dopływami. Wedle odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa z 12. maja 1908 l. 6.724/pr. uzyskał uchwalony przez Wysoki Sejm d. 9. marca 1907 projekt ustawy o regulacji potoku Rudawy z dopływami Najwyższą sankcję pod d. 6. kwietnia 1908 (Dz. u. kraj. Nr. 68 ex 1908). Projekt rozporządzenia wykonawczego, które ustanawia okres budowy na lat 18

od r. 1909 do r. 1926, przesłał Wydział krajowy c. k. Prezydium Namiestnictwa przy odezwie z 26. maja 1908 l. 50.386.

Reskryptem z d. 17. kwietnia 1908 l. 14.910 zatwierdziło c. k. Ministerstwo rolnictwa projekt techniczny i oznajmiło, że ze względu na długi czas trwania budowy 45% datok państwowego funduszu melioracyjnego wyplacony będzie nie w anuitetach pożyczki przez kraj zaciągnąć się mającej, lecz w 18 ratach rocznych po 90.000 K.

Częściowa kwota pierwszej raty zasiłku państwowego wynosząca 80.000 K przewidzianą jest w preliminarzu funduszu melioracyjnego na r. 1907, reszta zaś 10.000 K wstawioną została do preliminarza tego funduszu na r. 1908.

Wydział krajowy wstawił I. ratę 45% zasiłku krajowego w kwocie 90.000 K do preliminarza na r. 1909, w którym to roku według rozporządzenia wykonawczego mają być rozpoczęte roboty przy użyciu 2 sił technicznych, a zarazem wezwał Wydziały powiatowe w Krakowie i Chrzanowie reskryptem z 26. maja 1908 l. 50.386 do wstawienia do budżetów powiatowych na r. 1909 I. rat 10% datków powiatów w kwocie 11.250 K, względnie 8.750 K.

b) Projekty ustaw dotychczas nie sankcjonowane.

1) Projekt ustawy zmieniającej postanowienia §. 45. kraj. ustawy wodnej. Uchwalona przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z d. 5. lipca 1901 nowela do ustawy wodnej nie uzyskała dotychczas Najwyższej sankcyi.

2) Projekt ustawy o regulacji potoków Sołotwy i Rokitny z dopływami. Również nie uzyskał dotychczas Najwyższej sankcyi uchwalony przez Wys. Sejm d. 1. maja 1900 projekt ustawy o regulacji potoków Sołotwy i Rokitny z dopływami. W sprawie tej uchwalił Wys. Sejm na posiedzeniu z d. 6. marca 1907 na wniosek Komisji gospodarstwa krajowego następującą rezolucyę:

„Sejm wzywa c. k. Rząd ponownie, ażeby uchwalony dnia 1. maja 1900 projekt ustawy o regulacji Sołotwy i Rokitny bez względu na prawomocne ustalenie okręgu konkurencyjnego i zawiązanie spółki wodnej przedłożył do Najwyższej sankcyi“.

Na zapytanie Wydziału krajowego z d. 29. sierpnia 1907 l. 85.922 zawiadomiło nas c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwą z 16. października 1907 l. 18.092/pr., że wedle reskryptu z 9. września 1907 l. 32.164 c. k. Ministerstwo rolnictwa będzie mogło dopiero wówczas ocenić, o ile wyjednanie Najwyższej sankcyi dla projektu ustawy o regulacji Sołotwy i Rokitny jest możliwe, skoro decyzya c. k. Namiestnictwa z 10. sierpnia 1907 l. 81.475, którą rozstrzygnięto rekursy przeciw konsensowi wodno-prawnemu, urośnie w moc prawną.

Na ponowne zapytanie Wydziału krajowego z 14. stycznia 1908 l. 3.319 oznajmiło c. k. Namiestnictwo, że c. k. Ministerstwo rolnictwa nie rozstrzygnęło jeszcze rekursów przeciw powyższej decyzyi II. instancyi, które to rekursy przedłożyło c. k. Namiestnictwo relacyą z 25. października 1907 l. 81.475.

O przyspieszenie załatwienia rekursów odniósł się Wydział krajowy pismem z 4. maja 1908 l. 44.836 bezpośrednio do c. k. Ministerstwa rolnictwa, lecz nie otrzymał dotychczas żadnej odpowiedzi. Wydział krajowy zaznacza, że jest to jedyne w kraju przedsiębiorstwo, przy którym c. k. Ministerstwo rolnictwa stawia podobne trudności, gdyż przy

żadnym innym przedsiębiorstwie nie jest wymagane ani prawomocne wydanie konsensu wodno-prawnego ani zawiązanie spółki wodnej przed sankcją projektu ustawy.

c) Uchwały nie wymagające sankcyi.

Rezolucye w sprawie ochrony Krakowa, Podgórze i gmin sąsiednich od powodzi, tudzież budowy drugiego mostu na Wiśle między Krakowem a Podgórzem.

Na posiedzeniu z dnia 7. marca 1907 powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Sejm wzywa c. k. Rząd, aby w myśl przyrzeczenia danego w odezwie c. k. Prezydium Namiestnictwa we Lwowie z dnia 29. września 1903 l. 10.792 pr., oraz kilkakrotnych urzędowych oświadczeń byłego c. k. Prezydenta ministrów JE. Dra Körbera w roku bieżącym rozpoczął roboty zdążające do zabezpieczenia od powodzi lewego brzegu Wisły od klasztoru Zwierzynieckiego do stacji kolejowej w Grzegórkach i prawego brzegu Wisły od pieców wapiennych w Dębnikach do mostu kolei państwowej w Podgórzu, a to na koszt państwowej dotacyi wodnej i państwowego funduszu kanałowego“.

„Wzywa się c. k. Rząd, aby w roku bieżącym przystąpił do budowy drugiego mostu łączącego Kraków z Podgórzem w miejscu pierwotnie projektowanym“.

Odezwą z dnia 6. października 1907 l. 13.398 pr. zawiadomiło nas c. k. Prezydium Namiestnictwa, że wedle reskryptu z dnia 18. czerwca 1907 l. 22.288 rezolucye powyższe podało c. k. Ministerstwo rolnictwa do wiadomości c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych celem kompetentnego załatwienia, ewentualnie w porozumieniu z c. k. Ministerstwem handlu.

Na zapytanie Wydziału krajowego z d. 4. kwietnia 1908 l. 35.119, oznajmiło c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwą z d. 9. maja 1908 l. 6.031/pr., że jeszcze nie nadeszła decyzja c. k. Rządu w tej sprawie, wskutek czego odniósł się Wydział krajowy odezwą z d. 23. lipca 1908 l. 73.210 ponownie do c. k. Prezydium Namiestnictwa o wyjednanie decyzji Rządu.

W sprawie ochrony Krakowa i Podgórze od powodzi, kanalizacyi Wisły w tych dwóch miastach i budowy, odbyła się d. 12. lutego 1907 w c. k. Ministerstwie handlu pod przewodnictwem JE. Dra Fotta ankieta, w której wzięli udział zastępcy Ministerstwa wojny, JE. ministra Dra Wojciecha hr. Dzieduszyckiego, Ministerstwa rolnictwa, skarbu, spraw wewnętrznych, kolei i handlu, Namiestnictwa lwowskiego, dyrekcji kolei północnej i kolei państwowych w Krakowie, galic. Wydziału krajowego, gmin miasta Krakowa i Podgórze, Wydziałów powiatowych w Krakowie i Wieliczce, wreszcie Izby handlowej i przemysłowej w Krakowie.

Na ankiecie tej okazało się, że zaszła zmiana w decyzji c. k. Rządu zakomunikowanej nam odezwą c. k. Prezydium Namiestnictwa z d. 29. września 1903 l. 10.792/pr., wedle której kosztą zabezpieczenia od powodzi prawego brzegu Wisły od pieców wapiennych w Dębnikach do mostu kolei państwowej w Krakowie pokryć miał fundusz kanałowy, kosztą zaś zabezpieczenia brzegu lewego od klasztoru Zwierzynieckiego do stacji kolejowej w Grzegórkach państwowa dotacya wodna.

Mianowicie na konferencji d. 5. lutego 1906, na którą Wydział krajowy nie był zaproszony, zawartą została między zastępcami c. k. Dyrekcji budowy dróg wodnych i c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych umowa, w myśl której c. k. Ministerstwo handlu objęło projektem kanalizacyi Wisły budowę górnego muru bulwarowego, który ma chronić od wylewu, także na brzegu lewym krakowskim poniżej ujścia

Wilgi, natomiast budowle ochronne na obu brzegach Wisły powyżej ujścia Wilgi zaprojektować i wykonać ma c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych.

Nadto wyłonił się na ankiecie nowy wniosek zastępcy c. k. Ministerstwa rolnictwa co do pokrycia kosztów zabezpieczenia obu brzegów Wisły powyżej ujścia Wilgi, które obliczono na 3,686.000 K, mianowicie przeprowadzenia tych robót na podstawie państwowej ustawy melioracyjnej przy 45% udziale funduszu melioracyjnego, a 55% udziale kraju i gmin interesowanych.

Alegat 1.

Ponieważ fundusz melioracyjny przeznaczony jest na popieranie kultury krajowej, tj. rolnictwa, o którym nie ma mowy, ani w Krakowie, ani w Podgórzu, sprzeciwił się temu wnioskowi zarówno jak pociągnięciu miast Krakowa i Podgórza do kosztów budowy kolektorów w wysokości 20% zastępca Wydziału krajowego w załączonym oświadczeniu, do którego to oświadczenia przyłączył się zastępca reprezentacji powiatowej krakowskiej, a następnie Wydział powiatowy w Wieliczce pismem z d. 25. lutego 1907.

Pismem z d. 13. marca 1907 l. 25.472 wystosowanem do c. k. Ministerstwa handlu zgodził się Wydział krajowy na pokrycie kosztów zabezpieczenia obu brzegów Wisły poniżej ujścia Wilgi z funduszu kanałowego pod warunkiem, jeżeli koszt ubezpieczenia obu brzegów Wisły powyżej ujścia Wilgi pokryje państwowa dotacja wodna administrowana przez c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych. Zarazem zaaprobował Wydział krajowy oświadczenie swego zastępcy złożone na ankiecie 12. lutego 1907, tak co do pokrycia kosztów zabezpieczenia brzegów Wisły w Krakowie i Podgórzu z funduszu krajowego i państwowego funduszu melioracyjnego, jak i co do pociągania miast Krakowa i Podgórza do kosztów budowy kolektorów, przyczem zwrócił Wydział krajowy uwagę, że podobne żądanie sprzecznem jest z postanowieniem §. 5. ustawy z dnia 2. marca 1904 Dz. u. kraj. Nr. 36 o budowie dróg wodnych, wedle którego podobne datki konkurencyjne służyć mają do częściowego pokrycia datków krajowych.

O ile chodzi o wykonanie robót celem zabezpieczenia obu brzegów Wisły poniżej ujścia Wilgi na koszt funduszu kanałowego, sprawa znajduje się na dobrej drodze, gdyż projekt kanalizacji Wisły, który obejmuje budowę murów ochronnych (górných murów bulwarowych), był już przedmiotem reambulacji politycznej w czasie od 4. do 15. i od 25. do 29. maja, a następnie od 25. do 28. czerwca 1907, Wydział krajowy pismem z d. 8. listopada 1907 l. 110.260 zgodził się w myśl §. 13. rozporządzenia ministeryalnego z dnia 23. kwietnia 1903 Dz. p. p. Nr. 90 na projekt techniczny i na tekst konsensu nadesłany pismem c. k. Ministerstwa handlu z 31. października 1907 l. 3.004/II, a c. k. Ministerstwo handlu reskryptem z 7. marca 1908 l. 3.004 ex 1907 wydało konsens na budowę, tak iż oczekiwać można rozpoczęcia robót z wiosną 1909.

Przy reambulacji politycznej podwyższono też niweletę murów ochronnych na żądanie zastępcy c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, c. k. nadradcy budownictwa p. Artura Herbsta, do którego to żądania przyłączył się zastępca Wydziału krajowego, tak iż niweleta wielkiej wody w Krakowie odpowiada niwelecie projektu Wydziału krajowego dla podwyższenia wałów nadwiślańskich poniżej Krakowa i Podgórza zatwierdzonego reskryptem c. k. Ministerstwa rolnictwa z d. 3. kwietnia 1907 l. 7.636.

Przy reambulacji politycznej projektu kanalizacji Wisły w Krakowie i Podgórzu był przedmiotem postępowania wodno-prawnego także generalny projekt budowy drugiego mostu na Wiśle mającego połączyć ulicę Starowiślną w Krakowie z ulicą Salinarną w Podgórzu. Zastępca c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, c. k. radca ministeryalny p. Alfred Weber v. Ebenhof złożył oświadczenie do protokołu, że jeżeli

przeciw projektowi generalnemu mostu nie będą podniesione istotne zarzuty, opracowanie projektu szczegółowego zostanie bezzwłocznie rozpoczęte, tak ażeby w jesieni 1907 mogła być rozpisana rozprawa ofertowa, a budowa filarów i przyczółków mogła być wykonaną w r. 1908, szczegółowy zaś projekt konstrukcyi żelaznej zostanie natychmiast rozpoczęty w departamenci budowy dróg i mostów c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, ażeby montowanie mogło być rozpoczęte w jesieni r. 1908, a ukończone na wiosnę 1909.

Co się tyczy zabezpieczenia brzegów Wisły powyżej ujścia Wilgi, sprawa ta doznała zwłoki, gdyż miasto Kraków przedłożyło projekt alternatywny (z przekopem od klasztoru Zwierzynieckiego do ujścia Wilgi) odmienny od projektu c. k. Namiestnictwa, który nie przewiduje przekopu, lecz tylko złagodzenie serpentyny pod Wawelem, wobec czego oba projekty musiały być przez departament wodny c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych zbadane.

Koszta obwałowania Wisły powyżej ujścia Wilgi (do klasztoru Zwierzynieckiego na brzegu lewym, a do pieców wapiennych w Dębniakach na brzegu prawym) obliczono:

a) w projekcie c. k. Namiestnictwa (bez przekopu) na	3,744.000 K.
b) w projekcie miasta Krakowa (z przekopem) na	5,102.000 „
tak iż projekt miasta Krakowa wymaga większego nakładu o	1,358.000 K.

Na ankiecie dnia 12. lutego 1907 w c. k. Ministerstwie handlu oświadczyli się zastępcy c. i k. Ministerstwa wojny przeciw projektowanemu przez miasto Kraków przekopowi Wisły, zastępca zaś Wydziału krajowego złożył oświadczenie w myśl uchwały Wydziału krajowego z d. 2. maja 1905 l. 36.291, że Wydział krajowy może tylko pod tym warunkiem zgodzić się na projektowany przekop Wisły, jeżeli albo do starego łożyska Wisły pod Wawelem wpuszczoną zostanie taka ilość wody, któraby ciągle przepływała w tem łożysku, albo też stare łożysko zostanie zasypane, gdyż Wydział krajowy jako administrator zamku królewskiego na Wawelu nie może do tego dopuścić, ażeby tuż pod przyszlą rezydencyą cesarską utworzony został zbiornik stojącej wody, siedlisko chorób zaraźliwych.

Obwałowanie
Wisły od
ujścia Przem-
szy do Kra-
kowa.

W sprawozdaniu z d. 4. grudnia 1906 l. 112.481 (pag. 10 i 11) przedstawiliśmy Wysokiemu Sejmowi trudności, na jakie natrafiło wykonanie uchwały Wys. Sejmu z d. 11. lipca 1902 w sprawie obwałowania Wisły powyżej Krakowa, dla którego projekt na podstawie zdjęć przeprowadzonych w latach 1903 i 1904 został opracowany. Trudności polegają na tem, że c. k. centralne biuro hydrograficzne mimo upływu przeszło lat czterech nie dostarczyło Wydziałowi krajowemu obliczenia ilości wielkiej wody Wisły powyżej Krakowa, następnie c. k. Namiestnictwo powzięło w międzyczasie zamiast zmiany normalnych przekrojów poprzecznych Wisły i na kilkakrotne prośby Wydziału krajowego nadesłało odezwą z 27. kwietnia 1907. l. 13.175 nowe profile normalne Wisły (podwójne, szersze o 35 do 38 m. u góry na brzegach), w skutek czego cały projekt obwałowania musi być na nowo przerechowany. Wreszcie c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych w reskrypcie z 5. kwietnia 1906 l. 29.000 zakwestyonowało całe obwałowanie Wisły powyżej Krakowa, a w szczególności efekt ekonomiczny tego obwałowania i dopuszczalność obwałowania ze względu na stosunki bezpieczeństwa na Wiśle w Krakowie i poniżej Krakowa.

W obu tych kwestyach poruszonych przez c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych przesłał Wydział krajowy szczegółowe wyjaśnienia i uzasadnienie potrzeby i ekonomicznego znaczenia obwałowania Wisły powyżej Krakowa w odezwie z d. 19. kwietnia 1906. l. 36.335 (alegat 7. sprawozdania Wydziału kraj. o melioracyach z 4. grudnia 1906 l. 112.481).

Gdy mimo upływu przeszło całego roku wymienione Ministerstwo wedle odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa z d. 5. maja 1907 l. 3.825/pr. nie powzięło w tej ważnej sprawie decyzji, zaproponował Wydział krajowy w odezwie z 9. lipca 1907 l. 47.012 konferencję złożoną z delegatów c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, c. k. Namiestnictwa i Wydziału krajowego, któraby zbadała oba brzegi Wisły między Przemszą a Krakowem w ciągu r. 1907 następnie zaś ustaliła protokolarnie zasady projektu obwałowania tej przestrzeni Wisły, podobnie jak w październiku 1906 dla podwyższenia wałów nadwiślańskich poniżej Krakowa i Podgórze.

Po upływie dalszego roku zarządziło wreszcie c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z 1. maja 1908 l. 13.276 intymowanym odezwą c. k. Namiestnictwa z 7. maja 1908 l. 58.595 komisyjny objazd Wisły od ujścia Przemszy do Krakowa celem powzięcia decyzji co do możliwości wykonania obustronnego obwałowania Wisły powyżej Krakowa od dnia 20. maja 1908 począwszy.

Alegat 2. Komisya, w której wzięło udział pięciu zastępców c. k. Rządu i dwóch zastępców Wydziału krajowego, uznała w załączonym /' protokole z 24. maja 1908 nie tylko potrzebę i rentowność zamierzonego obwałowania za uzasadnioną, lecz także wykonanie robót za nagle; wyraziła jednak zastrzeżenie, że obwałowanie Wisły powyżej Krakowa nie powinno zmienić stosunków odpływu wielkiej wody w Krakowie i poniżej Krakowa, gdzie roboty przy podwyższeniu wałów nadwiślańskich są w toku. W tym celu c. k. kraj. oddział hydrograficzny zbadać i obliczyć ma ilość wielkiej wody z r. 1903 bez uwzględnienia retencji (ilości wody zatrzymanej w terenie inundacyjnym), która to ilość wody ma być odpowiednio zredukowana, gdyby przewyższyła przyjętą dla Krakowa ilość wielkiej wody (3.300 m³ na sekundę), ewentualnie powiększoną, tak ażeby dolina Wisły powyżej Krakowa była w tym samym stopniu zabezpieczoną przed wylewem, jak dolina Wisły poniżej Krakowa.

Odezwą z 11. czerwca 1908 l. 55.987 przesłał Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu protokół komisijnego badania i oświadczył gotowość przydzielenia c. k. galic. oddziałowi hydrograficznemu do studyów zaleconych przez komisję inżyniera kraj. b. tura melioracyjnego Stanisława Przybylskiego, który był zajęty przy pomiarach dla obwałowania Wisły powyżej Krakowa.

Od spieszego przeprowadzenia tych studyów i obliczenia ilości wielkiej wody przed zimą 1908-9 zależnem jest wykończenie projektu technicznego, ażeby projekt ustawy zapewniającej wykonanie robót mógł być przedłożony Wys. Sejmowi na najbliższej sesji w r. 1909.

Obwałowanie Małej Wisły powyżej ujścia Przemszy W ścisłym związku z obwałowaniem Wisły od ujścia Przemszy do Krakowa pozostaje obwałowanie prawego brzegu granicznej Wisły od Jawiszowic do ujścia Przemszy po myśli rezolucji Wys. Sejmu z d. 3. listopada 1904. Jak bowiem niweleta murów ochronnych na Wiśle w Krakowie unormowaną została dopiero po obliczeniu niwelety zwierciadła wielkiej wody na przestrzeni poniżej leżącej między Krakowem (Podgórzem) a Niepołomicami, tak samo wysokość prawego wału nadwiślańskiego powyżej ujścia Przemszy może być obliczoną dopiero po oznaczeniu niwelety zwierciadła wielkiej wody spiętrzonyj wałami na przestrzeni od ujścia Przemszy do Krakowa.

Jak już w sprawozdaniu z 4. grudnia 1906 l. 112.481. (pag. 8-10) zaznaczyliśmy, projekt obwałowania prawego brzegu granicznej Wisły sporządzony przez c. k. kierownictwo regulacji Wisły w Krakowie wymaga uzupełnienia, a przede wszystkim obliczenia niwelety wielkiej wody, która w porównaniu z niweletą dotychczasowego projektu Wy-

działu krajowego poniżej Przemszy okazuje się niższą o 1,64 m. i wymaga podwyższenia.

O uzupełnienie tego projektu odnosił się Wydział krajowy do c. k. Namiestnictwa odezwaniami z 23. lipca 1906 l. 48.071 i z 28. października 1906 l. 107.563, lecz c. k. Namiestnictwo nie nadesłało dotychczas Wydziałowi krajowemu uzupełnionego projektu.

Gdy w czasie objazdu Wisły powyżej Krakowa komisya skonstatowała w maju 1908, że Rząd pruski buduje już wał na lewym brzegu Wisły między Jawiszowicami i Przemszą, chociaż wedle protokołu komisji międzynarodowej z 15. września 1905 budowa wałów na tej przestrzeni może być rozpoczęta dopiero po wykonaniu przekopów, którego termin ustanowiono na 4 lata, tj. w r. 1910; okazuje się potrzeba rychłego wykończenia projektów obwałowania Wisły od Jawiszowic do Przemszy i od Przemszy do Krakowa, a na razie potrzeba wstrzymania robót na brzegu pruskim, o co też na prośbę Wydziału powiatowego w Białym odniósł się Wydział krajowy do c. k. Namiestnictwa odezwą z 22. lipca 1908 l. 74.724.

Rezolucya w sprawie wypłaty zasiłków z państwowego funduszu melioracyjnego w gotówce

Na posiedzeniu z dnia 6. marca 1907 powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby należące się na podstawie ustawy z 30. czerwca 1884 Nr. 116. Dz. p. p. zasiłki z państwowego funduszu melioracyjnego dla ustawowych przedsiębiorstw melioracyjnych wypłacał w duchu tejże ustawy w gotówce, a nie w formie anuitetów pożyczek, któreby obciążały fundusz krajowy“.

Na zapytania Wydziału krajowego z 29. sierpnia 1907 l. 85.921 i z d. 13. lutego 1908 l. 15.015 oznajmiło c. k. Prezydium Namiestnictwa w odezwach z 12. października 1907 l. 17.324 i z d. 22. lutego 1908 l. 2.974, że decyzja c. k. Rządu w tej sprawie dotąd nie nadeszła. Na ostatni urgens z 23. czerwca 1908 l. 62.431 nie otrzymał Wydział krajowy odpowiedzi, zaznacza jednak, że c. k. Ministerstwo skarbu w poszczególnych wypadkach nie obstaje już przy żądaniu uiszczania datków z funduszu melioracyjnego we formie anuitetów pożyczek, któreby kraj dla państwa miał zaciągać.

Zmiana instrukcji służbowej dla kraj. biura melioracyjnego.

Uchwalone przez Wysoki Sejm d. 6. marca 1907 zmiana §§. 1. i 10. instrukcji służbowej dla biura melioracyjnego z dnia 9. maja 1893 Dz. u. kraj. Nr. 67 ogłoszoną została w dzienniku ustaw kraj. Nr. 133 d. 30. sierpnia 1907.

Rezolucya w sprawie regulacji potoków w Posadzie olchowskiej i Podgórzu.

W załatwieniu sprawozdania komisji wodnej o wniosku nagłym posła Kuryłowicza w sprawie szkód zrzędzonych przez potoki górskie w miejscowościach Posada olchowska i Podgórze pod Sanokiem powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 18. marca 1907 następującą uchwałę:

„Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby bezzwłocznie zarządził techniczne zbadanie powodów szkód zrzędzonych przez potoki górskie, płynące ku Sanowi przez miejscowości Posada olchowska i Podgórze pod Sanokiem i ewentualnie, aby przeprowadził regulację tych potoków w możliwie jak najkrótszym czasie“.

Według odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa z 12. maja 1907 l. 9.560 poleciło c. k. Ministerstwo rolnictwa wskutek powyższej rezolucji reskryptem z 25. kwietnia 1907 l. 14.473 sekcji samborskiej c. k. oddziału leśno-technicznego zbadać szkody wyrządzone w wymienionych miejscowościach przez dopływy Sanu i przedłożyć projekt generalny mający się zarządzić środków ochronnych.

Z udzielonego Wydziałowi krajowemu przez c. k. Namiestnictwo wyniku badania przeprowadzonego przez c. k. kierownictwo regulacji Sanu, tudzież projektu generalnego sekcji samborskiej okazało się, że zachodzi potrzeba regulacji potoków Dworzyska i Stróżka, które zatawiają Posadę olchowską, dzielnicę Podgórze w Sanoku, fabrykę wagonów i dworzec kolei państwowej.

Ponieważ c. k. Ministerstwo rolnictwa w reskrypcie z d. 3. grudnia 1907 l. 35.065 oznajmiło, że zarządzi opracowanie projektu szczegółowego, jeżeli będą zapewnione datki kraju i stron, oraz przyszła konserwacja robót, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wys. Sejmowi wniosek na przyznanie 50% datków ze skarbu kraju i państwa, jeżeli interesowane strony zobowiążą się utrzymywać wykonane roboty w należytym stanie, i wezwał reskryptem z d. 21. stycznia 1908 l. 118.430 Wydział powiatowy w Sanoku do zażądania od gminy Posada olchowska, zarządu fabryki sanockiej i Administracji kolei państwowych uchwały Rady gminnej, względnie deklaracji co do przyjęcia obowiązku przysługującego utrzymania robót.

Przedłożone sprawozdaniem Wydziału powiatowego w Sanoku z d. 12. kwietnia 1908 l. 637 deklaracje przesłał Wydział krajowy odezwą z 5. maja 1908 l. 42.125 c. k. Prezydium Namiestnictwa, poczem c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z 30. maja 1908 l. 20.889 zarządziło opracowanie szczegółowego projektu.

Uchwała
w sprawie
skrócenia o
kresu budo-
wy przy re-
gulacji We-
reszycy.

W załatwieniu sprawozdania komisji gospodarstwa krajowego o wniosku posła Brunickiego w sprawie przyspieszenia regulacji Wereszycy powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z d. 4. października 1907 następującą uchwałę:

„Wzywa się c. k. Rząd, ażeby celem przyspieszenia regulacji rzeki Wereszycy zmienił w porozumieniu z Wydziałem krajowym rozporządzenie wykonawcze z 10. września 1906 Nr. 137 Dz. u. kraj. o tyle, iżby przy odpowiednim podwyższeniu rocznych rat zasiłku państwowego postanowił przeprowadzenie tej regulacji w ciągu lat dziesięciu począwszy od 1. stycznia 1906“.

Na zapytanie c. k. Rządu oznajmił Wydział krajowy w odezwie z 22. marca 1908 l. 19.572 wystosowanej do c. k. Namiestnictwa, że już trzykrotnie oświadczał się za ustanowieniem 10-letniego okresu budowy dla regulacji Wereszycy przy użyciu 2 sił technicznych do prowadzenia robót (27. lutego 1904 l. 3.652, 14. grudnia 1905 l. 106.093 i 23. sierpnia 1907 l. 83.524), — na 20-letni zaś czas budowy zgodził się Wydział krajowy w odezwie z 7. lipca 1906 l. 17.072 jedynie z tego powodu, ponieważ tylko tym warunkiem przyrzekło c. k. Ministerstwo rolnictwa w porozumieniu z c. k. Ministerstwa skarbu wypłatę zasiłku państwowego w gotówce.

W myśl poprzednich oświadczeń, tudzież z powodów przytoczonych w sprawozdaniu komisji gospodarstwa krajowego zaproponował Wydział kraj. skrócenie czasu budowy przez podwyższenie corocznych rat datków kraju, państwa i spółki wodnej, oraz przydzielenie do budowy 2 inżynierów począwszy od r. 1909. Gdy w latach 1906 do 1908 wysokość corocznych rat datków kraju i państwa wynosiła po 40.800 K, to od r. 1909 do r. 1916 raty roczne tych datków wynosić będą po 81.600 K a ostatnia (12. rata) płatna w r. 1917 40.800 K, tak iż budowa ukończoną zostanie w ciągu lat dwunastu.

Zaproponowaną przez Wydział krajowy zmianę §§. 3. i 5. rozporządzenia wykonawczego zatwierdziło c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z 7. maja 1908 l. 13.690, a zmiana ta została ogłoszona w dzienniku ustaw krajowych Nr. 69 obwieszczeniem c. k. Namiestnictwa z d. 1. czerwca 1908,

Wskutek skrócenia okresu budowy wstawił też Wydział krajowy IV. ratę 40% zasiłku krajowego do preliminarza na r. 1909 w kwocie 81.600 K.

Kanalizacja
i wodociągi
w gminach.

W myśl uchwały Wys. Sejmu z d. 6. marca 1907 wysłał Wydział krajowy w r. 1908 na koszt kraju i państwa (zasiłku c. k. Ministerstwa rolnictwa w kwocie 1.500 K) inżynierów adjunktów biura melioracyjnego Franciszka Chudobę i Zygmunta Ursiniego na 2 miesiące (czerwiec i lipiec) do Czech, Moraw i Krainy dla przestudyowania kanalizacji i wodociągów według programu zatwierdzonego przez c. k. Ministerstwo rolnictwa, oprócz tego zaś starszego inżyniera Dra Michała Kornellę na miesiąc lipiec do Moraw i Krainy dla zwiedzenia wodociągów subwencyonowanych przez państwo.

Badanie sił
wodnych.

Przy zagajeniu obrad Rady przemysłowej d. 18. grudnia 1906 r. oświadczył Pan Minister handlu, że w myśl wniosku tej Rady założony będzie kataster sił wodnych, oraz że dla założenia prowadzenia tego katastru przez c. k. centralne biuro hydrograficzne wydana została osobna instrukcja.

Alegat 3.

Na odezwę z 21. grudnia 1906 l. 128.360 nadeszło nam c. k. Namiestnictwo przy odezwie z 14. lutego 1907 l. 17.402 załączoną w. instrykcję o zakładaniu i prowadzeniu katastru sił wodnych (rozesłaną okólnikiem c. k. Ministerstwa spraw wewn. z 3. grudnia 1906 l. 20.371), oznajmiło jednak wskutek reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewn. z 31. stycznia 1907, l. 895, że ze względu na żądania Administracji kolei państwowych wzięto w program najbliższego czasu zdjęcia sił wodnych przede wszystkim w dorzeczu rzeki Inn, względnie Salzach, rzeki Drawy, rzeki Anizy, jakoteż jeziora Bodeńskiego. Jakkolwiek rzeki Galicyi co do wyzyskania ich siły wodnej nie są objęte najbliższym programem dla założenia katastru sił wodnych, to jednak z punktu 7. instrykcji wynika, że w wypadkach, w których chodzi o wyjaśnienie hydrologicznych zasad bardzo ważnych projektów siły wodnej, przepisane jest współdziałanie c. k. centralnego biura hydrograficznego. Powyższem postanowieniem poczyniono więc pod względem sił wodnych zarządzenia także i dla tych krajów koronnych, których dorzecza nie będą w pierwszym rzędzie poddane systematycznemu opracowaniu.

Odezwą z 12. listopada 1907 l. 110.353 odnieśliśmy się do c. k. Namiestnictwa o zawiadomienie, w którym roku oczekiwać należy rozpoczęcia badania sił wodnych w Galicyi przez c. k. centralne biuro hydrograficzne, przyczem zwróciliśmy uwagę c. k. Rządu, że obok Czech przyczynia się Galicya największym datkiem (16.000 K rocznie) do utrzymania państwowej służby hydrograficznej, należałoby się zatem spodziewać, że studia sił wodnych w Galicyi podejmie wymienione biuro w najbliższej przyszłości. Na urgens Wydziału krajowego z 17. marca 1908 l. 2.468 odpowiedziało c. k. Namiestnictwo, że poprzednią naszą odezwę z 12. listopada 1907 l. 110.353 przedłożono c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych.

Po zbadaniu sił wodnych w deszczu Dunajca, Stryja i Soły w latach 1904—6 zarządził Wydział krajowy w r. 1907 w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 2. listopada 1903 studia w dorzeczu Skawy, gdzie jest zamierzoną budowa zbiorników wody i porучzył zdjęcia autoryzowanemu inżynierowi cywilnemu p. Karolowi Pomianowskiemu. Publikacja dotycząca sił wodnych w dorzeczu Soły będzie przedłożoną Wys. Sejmowi na tegorocznej sesyi.

W latach 1908 i 1909 zamierza Wydział krajowy przeprowadzić badanie sił wodnych Bystrzycy sołotwińskiej i nadworniańskiej, a to ze względu na większe miasto Stanisławów, które ewentualnie mogłoby zużytkować siłę wodną. Ponieważ p. Pomianowski w roku bieżącym zajęty

jest innemi czynnościami, odniósł się Wydział krajowy odezwą z d. 28 lipca 1908 l. 77.382 do c. k. Namiestnictwa o poruczenie studyów w dorzeczu obu Bystrzyc c. k. kraj. oddziałowi hydrograficznemu po myśl punktu 7. instrukcyi wydanej przez c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych, oświadczając gotowość pokrycia kosztów komisyjnych, podwód, figurantów itp., tudzież druku publikacyi z dotacyi przez Wys. Sejm na ten cel przeznaczonej.

Oddanie sił
wodnych kra-
jom lub gmi-
nom

Na wniosek posła Dra Alberta Gessmana i tow. uchwalił Sejm dolno-austriacki dwukrotnie w latach 1903 i 1907 rezolucye wzywające c. k. Rząd, ażeby wniósł do Rady państwa projekt państwowej ustawy ramowej o użytkowaniu sił wodnych dla wytwarzania energii elektrycznej, na podstawie której to ustawy mogłyby Sejmy uchwalić specjalne ustawy krajowe regulujące tę sprawę odpowiednio do stosunków i potrzeb poszczególnych krajów. Celem tej ustawy byłoby oddanie sił wodnych w posiadanie krajów lub gmin, przy równoczesnem wykluczeniu lub ograniczeniu jednostronnego użytkowania tych sił przez kapitalistów zwłaszcza zagranicznych.

Wskutek odezwy Wydziału krajowego dolno-austriackiego z 21. lutego 1907 l. 122-XIX-345 i z 6. lipca 1907 l. 337/11-XIX-345, który proponował wszystkim Wydziałom krajowym podjęcie kroków u c. k. Rządu celem wydania ustaw państwowej i krajowych, regulujących sprawę użytkowania sił wodnych, postanowił Wydział krajowy przyłączyć się do akcyi zainicyowanej przez Wydział krajowy dolno-austriacki i odniósł się odezwą z d. 9. września 1907 l. 71.277 do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie u władz centralnych wniesienia projektów ustaw do Rady państwa, a następnie do Sejmów.

Przytem zwróciliśmy uwagę c. k. Namiestnictwa, że wprawdzie kraj nasz nie posiada tak znacznych sił wodnych, jak prowincye alpejskie, w których znajdują się naturalne zbiorniki wody w jeziorach górskich i lodowcach, zawsze jednak przy znacznych spadach naszych rzek karpackich uzyskać można siły wodne, które się dadzą zużytkować do wytwarzania energii elektrycznej dla przemysłu, a przy urządzeniu sztucznych zbiorników wody nawet dla celów komunikacyjnych, jak to wykazały dotychczasowe studia w dorzeczu Dunajca, Stryja i Soły.

Odezwą z 16. lutego 1908 l. 19.406 zawiadomiło nas c. k. Namiestnictwo, że c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z 5. lutego 1908 l. 889 przyjęło na razie do wiadomości treść powyższej odezwy Wydziału krajowego.

Gdy wnioskodawca jest obecnie szefem Ministerstwa robót publicznych, które między 47 departamentami obejmuje osobną grupę 3 departamentów (XI a, b, c) dla hydrografii, tudzież technicznych i techniczno-administracyjnych spraw zakładów o sile wodnej, należy się spodziewać, że uchwały Sejmu dolno-austriackiego, do których przyłączyły się Wydziały innych krajów, odniosą pożądaný skutek.

Organizacya
spółek wo-
dnych.

W r. 1907 zawiązaną została tylko jedna spółka wodna dla obwoławania Wisły od Raby do Woli rogowskiej w myśl ustawy z 29. maja 1903 Dz. u. kraj. Nr. 61. przez c. k. Starostwo w Brzesku.

Zalegają zaś sprawy zawiązania następujących spółek wodnych:

- 1) dla regulacyi Bugu w myśl ustawy z 9. lipca 1894 Dz. u. kraj. Nr. 69 (w c. k. Starostwie w Kamionce);
- 2) dla regulacyi potoku Pustej w myśl ustawy z 11. września 1901 Dz. u. kraj. Nr. 92 (w c. k. Starostwie w Kamionce);
- 3) dla regulacyi potoków Sołotwy i Rokitny (w c. k. Starostwie w Kamionce);

4) dla obwałowania Wisły od Niepołomic do Raby (w c. k. Starostwie w Bochni);

5) dla regulacji potoku Błotni w myśl ustawy z 10. lipca 1904 Dz. u. kraj. Nr. 88 (w c. k. Starostwie w Rawie);

6) dla regulacji Wereszycy w myśl ustawy z 25. maja 1906 Dz. u. kraj. Nr. 89 (w c. k. Starostwie w Rudkach).

Nadto mają być jeszcze zawiązane spółki wodne dla następujących przedsiębiorstw, dla których przesłał Wydział krajowy władzom politycznym operaty konkurencyjne wraz z projektami statutów dopiero w r. 1908:

7) dla regulacji Pełtwi w myśl ustawy z 23. lipca 1906 Dz. u. kraj. Nr. 125 (c. k. Starostwo we Lwowie);

8) dla regulacji Tyśmienicy z dopływami i potoku Letnianki w myśl ustawy z 23. kwietnia 1907 Dz. u. kraj. Nr. 78 (c. k. Starostwo w Drohobyczu);

9) dla regulacji Raty z dopływami w myśl ustawy z 9. maja 1907 Dz. u. kraj. Nr. 60 (c. k. Starostwo w Żółkwi).

Opóźnienie w zawiązaniu spółek wodnych powoduje znaczne straty tak dla przedsiębiorstw, które nie mają do dyspozycji dostatecznych funduszy, a skutkiem tego ponosić muszą zbyt wysokie koszty zarządu, — jak i dla interesowanych, którzy mogliby w gotówce spłacić datki konkurencyjne rozłożone na dłuższy szereg lat stosownie do ustanowionego okresu budowy, a z powodu zwłoki w zawiązaniu spółek i rozłożeniu datków zmuszeni są zaciągać pożyczki na pokrycie datków konkurencyjnych.

Zakładanie
fabryk dre-
narskich.

W okresie czasu, za który niniejsze sprawozdanie przedkładamy, tj. po koniec czerwca 1908 r. wypożyczył Wydział krajowy ręczne prasy drenarskie z przyborami poniżej wymienionym właścicielom dóbr, względnie cegielni:

- 1) p. Stanisławowi Szawłowskiemu w *Baryszu starym*;
- 2) p. Józefowi Jaruzelskiemu w *Babicach* nad Sanem;
- 3) p. Janowi Zielińskiemu w *Baszni* względnie nowonabywcy tamtejszej cegielni p. Witoldowi Bieniowskiemu (dwie prasy);
- 4) p. dr. Wincentemu Kraińskiemu w *Leszczowatcu* (drugą prasę);
- 5) p. Kazimierzowi br. de Vaux w *Chodorowie*;
- 6) p. Józefowi Myszkowskiemu w *Stubnie* (drugą prasę);
- 7) p. Albertowi Kaempfemu w *Romanówce* (drugą prasę);
- 8) Zakładowi OO. Jezuitów w *Chyrowie*;
- 9) JE. Kazimierzowi hr. Badeniemu w *Busku*;
- 10) p. dr. Karolowi Czernemu w *Wielkich Oczach*;
- 11) p. Stanisławowi hr. Mycielskiemu w *Nienadowej*; wreszcie
- 13) Pawłowi Ks. Sapięże w *Siedliskach*.

Ponadto przyręczone zostały ręczne prasy drenarskie 1) p. Piotrowi Kurdzielowi w Chrzanowie; 2) p. dr. Janowi Hupce w Niwiskach; 3) p. Kaflowi Biegeleisenowi w Nagnajowie, oraz 4) firmie: Zeimer Fränkel, Hornstein i Spka w Dzwiniogrodzie pod Buczaczem, pod warunkiem, jeżeli glina w wymienionych miejscowościach okaże się odpowiednią do wyrobu rurek drenowych.

Gdy wyżej wymienieni interesowani dotąd odnośnego poświadczenia kraj. ceramicznej stacyi doświadczalnej we Lwowie nie przedłożyli, przeto też prasy tam przeznaczone, nie zostały wysłane.

Do wszystkich wymienionych miejscowości wysłano prasy już używane, po poprzedniej naprawie, które to prasy zwrócili po zaprzestaniu wyrobu rurek drenowych:

- 1) p. Emil Jahn w *Dydatyczach*;
- 2) Administracja dóbr Ks. Lubomirskich w *Przeworsku*;
- 3) W. J. Schmidt w *Brodach*;
- 4) Zarząd dóbr hr. Gołuchowskich w *Lubaczowie*;
- 5) p. Karol Mencil w *Pawleczu*;
- 6) Zarząd dóbr w *Cewkowie*;
- 7) p. Maurycy Sommerstein w *Burkanowie*;
- 8) Stanisław hr. Tarnowski w *Światynce*;
- 9) p. Józef Myszkowski w *Stubnie*;
- 10) Zarząd dóbr w *Mieczyszczo*;
- 11) p. Władysław Tchórznicki w *Nadybach*; wreszcie
- 12) p. Stanisław Szawłowski w *Baryszu*;

Koszta naprawy i przewozu zwróconych pras drenarskich pokryte zostały z reszty dotacyi na zakupno nowych pras, który z końcem 1907 r. wynosił 8385 K 72 gr.

Ogółem jest obecnie 59 ręcznych pras drenarskich wypożyczonych do użytku w 54 miejscowościach.

Co zaś dotyczy sprawy zakupna i wypożyczenia właścicielom większych cegielni parowych pras drenarskich, to gdy c. k. Ministerstwo rolnictwa w odpowiedzi na tutejszą odezwę z dnia 28. października 1906 l. 89.270 względnie na odezwę z dnia 13. kwietnia 1907 l. 17.937, reskryptem z dnia 8. czerwca 1907, intymowanym Wydziałowi krajowemu odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 19. czerwca 1907 l. IX. ^{1290/5}₄₅

zgodziło się na zakupno pięciu pras do popędu parowego u firmy L. Zieleniewski Tow. akc. w Krakowie i podało warunki, pod jakimi c. k. Skarb państwa pokrywać będzie połowę kosztów zakupna tychże pras, Wydział krajowy reskryptem z dnia 20. sierpnia 1907 l. 62.464 zamówił u wymienionej firmy, na razie cztery prasy, przeznaczając je dla czterech cegielni, rozmieszczonych równomiernie we wschodniej, środkowej i zachodniej części kraju.

Zamówione prasy zostały wykonane przez wymienioną firmę z wiosną b. r.

C. k. Ministerstwo rolnictwa wyżej przytoczonym reskryptem postawiło warunek, by prawa własności prasy, jak również przyjęte przez wypożyczającego zobowiązania były na rzecz c. k. Skarbu państwa i funduszu krajowego na majątku wypożyczającej firmy w formie ewikyci do wysokości 7.500 K hipotecznie zabezpieczone.

Jakkolwiek warunek ten wcale nie może być uznany, jako zbyt uciążliwy, jednak z czterech firm, którym pierwotnie Wydział krajowy postanowił wypożyczyć rzeczne prasy, nie wszystkie na powyższy warunek się zgodziły.

Wobec tego Wydział krajowy wypożyczył dotąd dopiero dwie prasy, które już zostały ustawione i oddane do użytku, sprawa zaś wypożyczenia dalszych dwóch względnie trzech dalszych pras znajduje się w toku.

Jedna prasa wypożyczoną została cegielni „Felicya“ w Rudkach, należącej do p. Felicyi hr. Skarbkowej, druga zaś cegielni należącej do spółki wytwórczo-handlowej w Albigowej.

d) Petycje.

Uchwałą z d. 6. marca 1907 odstąpił Wysoki Sejm c. k. Rządowi do załatwienia następujące petycje:

1) Petycja gminy Szafary o zabezpieczenie od szkód spowodowanych wylewem wody sprowadzonej flary za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Nowym Targu re-skryptem z d. 29. kwietnia 1907 l. 43.269.

Odezwą z d. 22. sierpnia 1907 l. 16.495 zawiadomiło nas c. k. Prezydium Namiestnictwa, że petycję tę przedłożyło relacją z 17. kwietnia 1907 l. 5.854 c. k. Ministerstwu kolei żelaznych, które jednak wedle odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 17. lutego 1908 l. 2.143 nie nadesłało dotychczas decyzji.

O uchwale Wys. Sejmu uwiadomił Wydział krajowy gminę Szafary za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Nowym Targu re-skryptem z d. 29. kwietnia 1907 l. 43.269.

2) Petycja gminy Wygnanka o obniżenie jazu na Serccie podwyższonego samowolnie przez dzierżawcę młyna.

Na zapytanie Wydziału krajowego z 11. sierpnia 1907 l. 77.741 oznajmiło c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwą z 24. sierpnia 1907 l. 16.494, że sprawa obniżenia jazu na rzece Serecie samowolnie podwyższonego przez dzierżawcę młyna należącego do fundacji ubogich ś. p. Hieronima Sadowskiego w Czortkowie była przedmiotem decyzji c. k. Namiestnictwa z 12. lutego 1905 l. 156.228, która to decyzja nie urosła w moc prawną, gdyż zarząd fundacji wniósł rekurs ministerjalny, a c. k. Ministerstwo rolnictwa re-skryptem z 8. kwietnia 1907 l. 32.583 zwróciło akta sprawy celem uzupełnienia dochodzeń.

Na następne zapytanie Wydziału krajowego z 14. stycznia 1908 l. 3.318 oznajmiło c. k. Namiestnictwo odezwą z 30. stycznia 1908 l. 9.590, że równocześnie przedłożyło Ministerstwu uzupełnione akta.

O uchwale Wys. Sejmu, tudzież o przebiegu sprawy zawiadomiliśmy gminę Wygnanka za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Czortkowie re-skryptami z 29. kwietnia 1907 l. 43.268, 30. sierpnia 1907 l. 85.929, 7. października 1907 l. 96.385 i 14. lutego 1908 l. 15.914.

3) Petycja gminy Dęba o uwolnienie od datków konkurencyjnych do regulacji górnej Trześniówki.

Na zapytanie Wydziału krajowego z d. 11. sierpnia 1907 l. 77.743 oznajmiło nam c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwą z 18. października 1907 l. 19.544, że gminom Dęba, Mokrzeszów, Stale, Cygany, Chmielów, Jadachy, Dąbrowica, Knapy i Wola gołego w powiecie tarnobrzeskim udzieliło z państwowych funduszów zapomogowych subwencji w łącznej kwocie 6.894 K celem spłaty zaległych za r. 1906 a przypadających na dobra tych gmin (pastwiska) datków konkurencyjnych do kosztów regulacji górnej Trześniówki.

O uchwale Wys. Sejmu, tudzież decyzji c. k. Prezydium Namiestnictwa zawiadomiliśmy Wydział powiatowy w Tarnobrzegu re-skryptami z d. 29. kwietnia 1907 l. 43.267 i z d. 24. października 1907 l. 104.945.

Uchwałą z d. 6. marca przekazał Wysoki Sejm następujące petycje Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uwzględnienia:

1) Petycja strażników obwałowania Wisły i Sanu o podwyższenie płac.

Płace strażników wałowych Wisły i Sanu unormował Wydział powiatowy tarnobrzeski w wysokości 25 K miesięcznie (300 K rocznie). Ponieważ strażnicy przy innych przedsiębiorstwach melioracyjnych pobierają 30 K miesięcznie, postanowił Wydział krajowy podwyższyć płace strażników obwałowania Wisły i Sanu do 30 K miesięcznie. Gdy Wydział powiatowy w Tarnobrzegu, który pokrywa połowę kosztów konserwacji obwałowania Wisły i Sanu, w relacji z 20. września 1907 l. 1.740 zgodził się na to podwyższenie poborów dziesięciu strażników, polecił Wydział krajowy sekcji konserwacji publicznych robót meliora-

cyjnych w powiecie tarnobrzskim reskrytem z d. 14. listopada 1907 l. 94.926 wypłacać strażnikom płace miesięczne po 30 K począwszy od 1. stycznia 1908. Wskutek tego polepszenia płac wzrosną roczne koszta konserwacyi o 600 K.

2) Petycja gminy Stochynie (pow. Stary Sambor) o osuszenie niwy „Błonie”. Reskrytem z 7. maja 1907 l. 43.264 zawiadomił Wydział krajowy Zwierzchność gminy Stochynie, że gotów jest zarządzić opracowanie projektu osuszenia niwy Błonie, oraz wyjednać 33 $\frac{1}{3}$ % zasiłki ze skarbu kraju i państwa na wykonanie robót, jeżeli interesowani zobowiążą się pokryć $\frac{1}{3}$ część kosztów i wykonane roboty własnym kosztem w należytem stanie utrzymywać, oraz przedłożą deklarację w myśl instrukcyi wydanej dla biura melioracyjnego.

3) Petycja gminy Posada dolna o regulację Taby. Reskrytem z 15. sierpnia 1907 l. 43.219 zawiadomił Wydział krajowy petycyonującą gminę za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Sanoku, że jak to już zaznaczył w reskrypcie z 28. marca 1894 l. 56.873, wobec uchwalonego przez Wys. Sejm d. 13. lutego 1894 programu regulacyi wód w całym kraju sporządzenie projektu systematycznej regulacyi potoku Taby nie może być zarządzone, gdyż przedtem muszą być opracowane projekty całego szeregu naglejszych robót regulacyjnych. Również byłoby bezowocnem zarządzenie opracowania projektu lokalnej regulacyi Taby w gminie Posada dolna, gdyż podobny projekt lokalnej regulacyi przesłany Wydziałowi powiatowemu przy reskrypcie z 19. kwietnia 1892 l. 20.979 nie mógł przyjść z tego powodu do skutku, ponieważ według sprawozdania Wydziału powiatowego z 3. listopada 1903 l. 2.795 między innymi właśnie gmina Posada dolna nie przedłożyła wymaganej deklaracyi co do pokrycia $\frac{1}{3}$ części kosztów.

Petycja gminy Tarnobrzeg o bezprocentową pożyczkę na kanalizację miasta. W załatwieniu sprawozdania komisji gospodarstwa krajowego w przedmiocie tej petycyi powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z 12. października 1907 następującą uchwałę:

„Petycyę gminy m. Tarnobrzega l. S. 3.351/07 odstępuje się Wydziałowi krajowemu z poleceniem:

1) ażeby możliwie jeszcze w bieżącym roku zarządził na koszt funduszu krajowego wykonanie zdjęć i opracowanie technicznego projektu;

2) ażeby za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Tarnobrzegu zbadał finansowe położenie gminy i stosownie do wyniku badania, oraz na podstawie kosztorysu przedstawił na najbliższej sesyi sejmowej wnioski, jaka i w jakiej formie dalsza pomoc materyalna ma być udzieloną gminie w celu przeprowadzenia kanalizacyi miasta na podstawie sporządzonych przez biuro melioracyjne planów“.

W wykonaniu powyższej uchwały poruczył Wydział krajowy reskrytem z 29. października 1907 l. 103.655 przeprowadzenie zdjęć miasta Tarnobrzega inżynierowi adjunktowi Franciszkowi Chudobie, oraz wezwał Wydział powiatowy w Tarnobrzegu do zbadania finansowego położenia gminy i przedłożenia wyniku tego badania.

Według inwentarza i zamknięcia rachunków za rok 1906 przedłożonego sprawozdaniem Wydziału powiatowego z 6. grudnia 1907 l. 2.658 majątek gminy Tarnobrzega (ruchomy i nieruchomy)

przedstawia wartość	72.398 K 21 gr.
stan bierny	7.519 „ 39 „
stan czynny wynosi	64.878 K 82 gr.

Zdjęcia Tarnobrzega wykonane zostały w r. 1907, projekt zaś techniczny z kosztorysem wykończy wymieniony inżynier po powrocie z wycieczki naukowej, zużytkowując doświadczenia zebrane za granicą.

Po wykończeniu projektu przedłożył Wydział krajowy Wys. Sejmowi wniosek co do finansowego poparcia przedsiębiorstwa.

Petycja l. S. 574 gmin i obszarów dworskich Bzianka i Besko, tudzież gmin Trześniów i Wzdów o uwolnienie od datków konkurencyjnych do kosztów regulacji Wisłoka.

Na posiedzeniu z d. 6. marca 1907 przeszedł Wysoki Sejm nad tą petycją do porządku dziennego. O czym zawiadomił Wydział krajowy petentów za pośrednictwem Wydziałów powiatowych w Brzozowie i Sanoku reskryptem z 29. kwietnia 1907 l. 43.218.

Nie załatwione przez Sejm petycje. Wydział krajowy zawiadomił strony petycyonujące, że Wysoki Sejm nie załatwił następujących petycyj :

1) l. S. 1.542 mieszkańców ulicy Potocznej i Garbarskiej w Knihynie i Stanisławowie o zabezpieczenie rowu granicznego od wylewów ;

2) l. S. 1.692 Józeta Hahna w Busku o przyjęcie na fundusz krajowy datku konkurencyjnego do kosztów zamierzonego miejscowego ubezpieczenia lewego brzegu Bugu ;

3) l. S. 1.881 Adama Ostaszewskiego, tudzież gmin Trześniów, Buków, Wzdów, Jaćmierz, Posada Jaćmierska, Bzianka i Milecza o zmianę projektu uzupełnienia regulacji Wisłoka i Pielnicy z dopływami, oraz o użycie sumy kosztorysowej 780.000 K na inne cele przez nich wskazane ;

4) l. S. 2.001 Eugenii Olgi Matkowskiej we Lwowie o subwencję 2.000 K na zaprowadzenie gospodarstwa rybnego w Zamarstynowie ;

5) l. S. 2.041 Wydziału powiatowego w Dąbrowy w sprawie budowy wału nadwiślańskiego ;

6) l. S. 2.042 Wydziału powiatowego w Dąbrowy w sprawie zmiany trasy regulacyjnej rzeki Wisły ;

7) l. S. 2.257 gmin Kruszelnica szlachecka i rustykalna o regulację i zabudowanie potoku „Riczka“.

8) l. S. 2.404 gmin Besko-Bzianka, Trześniów i Wzdów o odpisanie datków konkurencyjnych do kosztów regulacji Wisłoka i Pielnicy ;

9) l. S. 2.984 gminy Suszyca wielka (pow. Stary Sambor) o regulację potoku „Suszyca wielka“ ;

10) l. S. 3.041 gmin Szumlany, Żuków i Hynowice pow. brzeżańskiego o regulację Żłotej Lipy ;

11) l. S. 3.101 mieszkańców gminy Pniów (pow. Tarnobrzeg) o pozwolenie chodzenia po wałach Wisły i Sanu ;

12) l. S. 3.511 gminy Nowiny (pow. Tarnobrzeg) w sprawie szkód zrządzanych przez dzikie zwierzęta, o pozwolenie chodzenia po wale nad Sanem, wybudowanie drogi i przeniesienie myta ;

13) l. S. 3.572 gminy Zamarstynów o zmianę projektu regulacji Pełtwi ;

14) l. S. 3.646 gminy Jasienicy masiowej (pow. Turka) o przyspieszenie regulacji potoku Jasienica ;

15) l. S. 3.675 gminy Potok (pow. Rohatyn) ze skargą przeciw władzy politycznej w Rohatynie z powodu postępowania przy regulacji rzeki Gniłej Lipy.

Wydział krajowy interweniował w następujących sprawach poruszonych petycjami, których Wysoki Sejm nie załatwił:

1. Petycja l. s. 1.301 gminy Przeciszów o usunięcie wadliwości przy stawach rybnych. Wskutek tej petycji odniósł się Wydział krajowy odezwą z 31. stycznia 1908 l. 7.543 do c. k. Namiestnictwa o zarządzenie zbadania, czy urządzenia stawowe w Przeciszowie odpowiadają przepisom rozporządzenia ministeryalnego z 14. lutego 1894 Dz. p. p. Nr. 45. Na tę odezwę, zarówno jak i na urgens z 26. lipca 1908 l. 72.337 Wydział krajowy nie otrzymał odpowiedzi.

2) Petycja l. s. 1.704 gminy Daszawa) pow. Stryj) o zapomogę na zmeliorowanie pastwiska gminnego. Na skutek tej petycji tudzież podania gminy Daszawa przedłożonego relacją Wydziału powiatowego w Stryju z d. 9. stycznia 1908 l. 5.168 przyrzekł Wydział krajowy reskryptem z 24. stycznia 1908 l. 6.934 zarządzić opracowanie projektu osuszenia 410 morgów pastwiska gminnego na koszt funduszu krajowego, oraz wyjednać zasilki $33\frac{1}{3}\%$ ze skarbu kraju i państwa, jeżeli gmina zobowiąże się pokryć $\frac{1}{3}$ część kosztów i wykonane roboty własnym kosztem w należyłym stanie utrzymywać, w razie zaś gdyby w przeciągu lat trzech nie przystąpiła do wykonania zaprojektowanych robót, zwrócić funduszowi krajowemu kosztą zdjęć i takse za projekt.

Uchwałą z d. 29. lutego 1908 zatwierdzoną przez Wydział powiatowy 31. marca 1908 l. 1.541 wypełniła Rada gminna powyższe warunki; zdjęcia jednak zostaną zarządzone dopiero w r. 1909, gdyż uchwałą Rady gminnej przedłożył Wydział powiatowy po ułożeniu programu prac w polu dla biura melioracyjnego na r. 1908.

3) Petycja l. s. 2.969 gminy Pyszniczy (pow. Nisko) o osuszenie 3.000 morgów gruntów. Wskutek tej petycji zawiadomiliśmy Zwierzchność gminną w Pyszniczy reskryptem z 27. stycznia 1908 l. 9.458, że Wydział krajowy gotów jest gminie udzielić bezpłatnej pomocy technicznej do zaprojektowania osuszenia oraz wyjednać $33\frac{1}{3}\%$ zasilki ze skarbu kraju i państwa pod warunkami podanymi powyżej (przy petycji gminy Daszawa).

4) Petycja l. s. 3.003 gmin Ruda kameralna, Stróże, Borowa, Filipowice i innych (pow. Brzesko) o regulację potoku Rudzanki. Wskutek tej petycji mającej na celu zabudowanie jednego z dopływów Dunajca, które było przedmiotem uchwały Wys. Sejmu z 6. października powziętej w załatwieniu wniosku posła Götza, odniósł się Wydział krajowy odezwą z d. 20. stycznia 1908 l. 5.581 do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie u c. k. Ministerstwa rolnictwa zarządzenia, ażeby sekcya samborska c. k. oddziału leśno-technicznego zbadała potrzebę regulacji i zabudowanie potoku Rudzanka i sporządziła generalny projekt z kosztorysem celem ewentualnego wykonania potrzebnych robót przy pomocy kraju i państwowej dotacyi dyspozycyjnej na drobne melioracye.

Reskryptem z 10. czerwca 1908 l. 4.497 intymowanym odezwą c. k. Namiestnictwa z 27. czerwca 1908 l. IX. $\frac{367/1}{28}$ poleciło c. k. Ministerstwo rolnictwa sekcji samborskiej zbadać potok Rudzankę i przedłożyć sprawozdanie wraz z przybliżonym kosztorysem, o czym zawiadomiliśmy interesowane gminy za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Brzesku reskryptem z 3. lipca 1908 l. 66.692.

5) Petycja l. S. 3.332 i 3.333 z 20. stycznia 1908 l. 5.582 dochodzenie, które jest jeszcze w toku, gdyż mieszkańcy gminy Trześń okazała się potrzeba przejrzenia aktów w c. k. Sądzie powiatowym (pow. Tarno- brzegu z zażaleniem na strażnika regulacji Trześńówki Dominika Chmielowskiego.

6) Petycja l. s. 3.850 gm. Wampierzów (pow. Mielec) o wykonanie rowu osuszającego. W tej petycji skarża się gmina Wampierzów, że uiszcza datkę konkurencyjną w kwocie 16.000 K a na jej terorytorium nie wykonano żadnych robót. Wydział powiatowy w Mielcu wezwany reskryptem z 28. stycznia 1908 l. 10.199 do przedłożenia wyjaśnienia, doniósł w sprawozdaniu z 6. lutego 1908 l. 474, że gmina Wampierzów uiszcza datkę konkurencyjną 5.443 K 37 gr do kasy spółki wodnej dla regulacji Starego Brnia.

Reskryptem z 16. lutego 1908 l. 16.292 wezwaliśmy Wydział spółki do przedłożenia sprawozdania, jakie roboty wykonała w gminie Wampierzów, lecz mimo trzykrotnego ponaglenia (ostatniego z 19. czerwca 1908 l. 61.418) nie nadesłał Wydział spółki żadnej odpowiedzi.

Jeżeli twierdzenie gminy, jakoby spółka nie wykonała w jej obrębie żadnych robót, odpowiada rzeczywistości, wówczas przysługuje gminie prawo żądania wydzielenia ze związku spółki po myśli §. 63. kraj. ustawy wodnej, a tem samem zwrotu uiszczzonego datku konkurencyjnego.

II. A) Postęp budowy przy publicznych przedsiębiorstwach melioracyjnych w latach 1906 i 1907.

a) Przedsiębiorstwa prowadzone przez Wydział krajowy.

1. Obwałowanie lewego brzegu Wisły między Krakowem a granicą państwa.

Według operatów wykonawczych, sporządzonych przez kierownictwo budowy a sprawdzonych przez oddział rachunkowy, koszta budowy wynosiły:

a) w 1906 roku.	
I. Roboty ziemne	29.095 K 04 gr.
II. Wywłaszczenie gruntów	2.449 " 01 "
III. Ubezpieczenia	3.245 " 91 "
IV. Budowa upustów	3.683 " 83 "
V. Utrzymanie w czasie budowy	2.849 " 24 "
VI. Koszta zarządu	10.388 " 35 "
VII. Kasa chorych i ubezpieczenie robotników od wypadków	1.498 " 16 "
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane	2.116 " 86 "
Razem	<u>55.326 K 40 gr.</u>

b) w 1907 roku:

I. Roboty ziemne	57.126 K 57 gr.
II. Wywłaszczenie gruntów	19.945 " 08 "
III. Ubezpieczenia	3.294 " 81 "
IV. Budowa upustów	1.392 " 35 "
V. Utrzymanie w czasie budowy	3.114 " 44 "
VI. Koszta zarządu	11.249 " 29 "
VII. Kasa chorych i ubezpieczenie robotników	2.148 " — "
VIII. Nieprzewidziane	4.123 " 73 "
Razem	<u>102.394 K 27 gr.</u>

Według protokołu kołaudacyjnego na roboty wykonane w 1906 roku preliminowano w projekcie

Wydano	65.607 K 15 gr.
	<u>55.326 " 40 "</u>
zatem zaoszczędzenie wynosi kwotę	10.280 " 75 "

czyli około 16% preliminowanej kwoty.

Według protokołu kołaudacyjnego na roboty wykonane w 1907 roku preliminowano w projekcie

Wydano	122.407 K 35 gr.
	<u>102.394 " 27 "</u>
zatem zaoszczędzenie wynosi kwotę	20.013 K 08 "

czyli około 16% preliminowanej kwoty.

Budowę przy tem przedsiębiorstwie prowadził w 1906 i 1907 roku starszy inżynier kraj. biura melioracyjnego Karol Boziewicz.

2. Obwałowanie prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami.

Według operatów wykonawczych, sporządzonych przez kierownictwo budowy a sprawdzonych przez oddział rachunkowy, koszta budowy wynosiły:

a) w 1906 roku:

I. Roboty ziemne	4.608 K 58 gr.
II. Budowa obiektów	5.526 " 99 "
III. Roboty dodatkowe	3.741 " 63 "
IV. Wykupno gruntów	4.405 " 76 "
V. Utrzymanie robót w czasie budowy	7.707 " 34 "
VI. Koszta zarządu	8.169 " 96 "
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	1.170 " 77 "
Razem	<u>35.331 K 03 gr.</u>

w 1907 roku:

I. Roboty ziemne	54.896 K 74 gr.
II. Budowa obiektów	16.086 " 04 "
III. Roboty dodatkowe	1.609 " 75 "
IV. Wykupno gruntów	3.022 " 72 "
V. Utrzymanie robót w czasie budowy	3.932 " 29 "
VI. Koszta zarządu	8.121 " 71 "
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	8.662 " 97 "
Razem	<u>96.332 K 22 gr.</u>

Na wykonanie powyższych robót w 1907 roku preliminowano 85.727 K 32 gr., wskutek czego okazuje przekroczenie w kwocie 10.604 K 90 gr., które znajdzie pokrycie w oszczędnościach z lat poprzednich.

Przekroczenie to wynikało z powodu robót niezbędnych, nieprzewidzianych w kosztorysie, oraz z powodu znacznych wydatków na konserwację robót już wykonanych.

W roku 1907 wykonano: wał Wisły od km. 12 064 do km. 12 834, a częściowo od km. 10 + 690 do km. 12 + 015, oraz mur betonowy od km. 12 + 707 do 12 + 834.

Oprócz tego wykonano rowy: lit. „b“ w Płaszowie z bocznym rowem i część rowu „nn“ z rowem bocznym, przepust betonowy w Wale Wisły w Płaszowie jakoteż ubezpieczenie dna rowu „b“ pod mostem kolejowym.

Budowę prowadził przy tem obwałowaniu tak w 1906 jakoteż w 1907 inżynier Stanisław Flisowski.

Niepomyślny postęp budowy w r. 1906 spowodowany został brakiem funduszy, gdyż uchwalony przez Wys. Sejm d. 24. października 1904 projekt ustawy nie uzyskał sankcyi. W r. 1907 wpłynęło zaś na słaby postęp robót opóźnienie wywłaszczenia gruntów, gdyż jakkolwiek Wydział krajowy odniósł się odezwą z 18. kwietnia 1907 l. 37.984 do c. k. Namiestnictwa o przeprowadzenie postępowania wodno-prawnego, to dochodzenia komisyjne przeprowadzone zostały przez c. k. Starostwo w Podgórzu dopiero w lipcu 1907, a odnośne orzeczenie c. k. Namiestnictwa z d. 17. czerwca 1908 l. 71.980 doręczone zostało Wydziałowi krajowemu d. 9. lipca 1908. Również I. rata przypadającego za r. 1907 45%, zasiłku państwowego zaasygnowaną została Wydziałowi krajowemu dopiero w r. 1908.

3) Obwałowanie Wisły od Niepołomic do Raby.

Roboty przy tem przedsiębiorstwie prowadzono w r. 1906 w dwóch sekcjach, podobnie jak w latach poprzednich.

Według sprawdzonych przez oddział rachunkowy protokołów dokonanej w r. 1907 kolaudacyi wynosiły koszta robót, wykonanych w r. 1906, jak następuje:

Sekcja górna.

I. Roboty ziemne	43.342 K 71 gr.
II. Objekty	313 " 67 "
III. Roboty dodatkowe	721 " 49 "
IV. Wykupno gruntów	21.363 " 98 "
V. Konserwacja	706 " 42 "
VI. Zarząd	6.496 " 93 "
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	820 " 83 "
Razem	<u>73.766 K 03 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano prawy wał Wisły na długości 1037 m. wraz z zasypaniem wyrwy, utworzonej w terenie przez powódź w r. 1903 w km. 13,500 o łącznej kubaturze nasypu 68.059 m³, 3 rowy osuszające a mianowicie: Czamarys, Borowiny i na Narowach o łącznej długości 1870 m i bryłowatości wykopu 5734 m³ wraz z 6-ma mostkami z rur betonowych, a wreszcie obsiano wał Wisły nasionami traw na długości 900 m i powierzchni 2 ha.

Na wyszczególnione wyżej roboty preliminowano w kosztorysie obwałowania Wisły od Niepołomic do Raby 74.920 K 01 gr., zaoszczędzono przeto 1153 K 98 gr.

Budową w tej sekcji kierował w r. 1906 inżynier kraj. biura melioracyjnego Władysław Kowalski.

S e k c y a d o l n a .

wykazuje w poszczególnych rubrykach następujące koszta :

I. Roboty ziemne	47.031 K 24 gr.
II. Objekty	— " — "
III. Roboty dodatkowe	444 " 83 "
IV. Wykupno gruntów	11.219 " 87 "
V. Konserwacja	731 " 22 "
VI. Zarząd	7.679 " 80 "
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	253 " 39 "
Razem	67.360 K 35 gr.

Powyższym kosztem wykonano: prawy wał Wisły wraz z dwoma przejazdami o bryłowatości nasypu 58.057 m³, lewy wał Raby w Bieńkowicach wraz z jednym przejazdem o bryłowatości nasypu 16.377 m³, rów „Nieprzyjma“ o długości 340 m i bryłowatości wykopu 145 m³ wraz z 2-ma przepustami z rur betonowych, przepust z rur betonowych na rowie odpływowym w Woli zabierzowskiej w trakcie drogi holowniczej nad Wisłą, a wreszcie obsiano nasionami traw wał Wisły na długości 200 m.

Na wyszczególnione wyżej roboty preliminowano w kosztorysie 80.409 K 74 gr., zaoszczędzono przeto 13.049 K 39 gr., przeważnie w rubryce robót ziemnych.

Budową w tej sekcji kierował w r. 1906 podobnie jak w latach poprzednich inżynier kraj. biura melioracyjnego Maryan Nawrocki.

Sprawdzone przez oddział rachunkowy rzeczywiste koszta robót wykonanych w r. 1907, rozdzielone na poszczególne rubryki, przedstawiają się, jak następuje:

S e k c y a g ó r n a :

I. Roboty ziemne	72.490 K 02 gr.
II. Objekty	1.538 " 64 "
III. Roboty dodatkowe	1.436 " 30 "
IV. Wykupno gruntów	18.080 " 79 "
V. Konserwacja	1.010 " 18 "
VI. Zarząd	8.308 " 98 "
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	1.673 " 44 "
Razem	104.538 K 35 gr.

Powyższym kosztem wykonano: prawy wał Wisły na długości 2.822 m oraz 4 przejazdy o łącznej bryłowatości nasypu 107.386 m³, 2 rowy osuszające o długości 878 m i kubaturze wykopu 3.297 m³, przepust betonowy o średnicy 0.50 m w świetle w wale wiślanym, ubezpieczenia płótkami i darniami 3 rowów osuszających na długości 2180 m a wreszcie obsiano wał na powierzchni 2 ha.

Na wykazane wyżej roboty preliminowano w kosztorysie 109.970 K 20 h. — zaoszczędzono przeto 5.431 K 85 h. we wszystkich rubrykach, z wyjątkiem wykupna gruntów.

Budową w tej sekcji kierował podobnie jak w latach poprzednich inżynier kraj. biura melioracyjnego Władysław Kowalski.

Sekcja dolna.

I. Roboty ziemne	48.636 K 97 gr.
II. Objekty	8.921 " 23 "
III. Roboty dodatkowe	836 " 09 "
IV. Wykupno gruntów	26.276 " 67 "
V. Konserwacja	581 " 50 "
VI. Zarząd	10.998 " 98 "
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	1.434 " 01 "
Razem	<u>97.685 K 45 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano: prawy wał Wisły na długości 1625 m o bryłowatości 61.922 m³, lewy wał Raby w Mikłuszowicach na długości 1.241 m i bryłowatości nasypu 10.563 m³, rów osuszający w Mikłuszowicach na długości 540 m o bryłowatości wykopu 2.122 m³, ubezpieczony płótkami na długości 193 m, szluzę betonową i 2 przepusty betonowe w wale Wiślanym, 1 szluzę betonową w lewym wale Raby w Mikłuszowicach, a wreszcie obsiano wał Wisły na powierzchni 2,52 ha.

Na wykazane wyżej roboty preliminowano w kosztorysie 118.402 K 04 h., okazuje się przeto zaoszczędzenie w kwocie 20.716 K 59 h., które uzyskano głównie w robotach ziemnych.

Budową w tej sekcji kierował inżynier kraj. biura melioracyjnego Maryan Nawrocki.

4. Obwałowanie Wisły od ujścia Raby do Woli rogowskiej.

Sprawdzone przez oddział rachunkowy koszty robót wykonanych w r. 1906 wynoszą:

a) w sekcji górnej:

I. Roboty ziemne	24.182 K 85 gr.
II. Roboty regulacyjne	— " — "
III. Objekty	1.031 " 99 "
IV. Roboty dodatkowe	693 " 29 "
V. Wykupno gruntów	30.430 " 57 "
VI. Konserwacja	1.144 " 72 "
VII. Zarząd	7.033 " 85 "
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane	1 316 " 02 "
Razem	<u>65.833 K 29 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano:

1) wał Wisły w Dąbrówce morskiej od klm. 3 + 850 do 1 - 796 z 4 rampami, o łącznej kubaturze ukończonych części	19.893 m ³
2) wał prawy Raby od klm. 10 782 do klm. 11 + 870 z 5 rampami o łącznej kubaturze	<u>13.215 m³</u>
Ogółem kubatura nasypów	<u>33.108 m³</u>

3) rów odpływowy od przepustu w Dąbrówce małej o dług. 130 mb., a kubaturze	1.960 m ³
4) rów odpływowy od przepustu w Majkowicach o długości 100 mb.	569 m ³
Razem kubatura rowów	<u>2.529 m³</u>

- 5) przepust wałowy o śr. 0,5 m w klm.11+146 praw. wału Raby
- 6) obsiano szkarpy wału Wisły od km. 3 + 950 do km. 3 178 i od klm. 1+796 do 1 950 o powierzchni 13.882 m²
- 7) wyszutrowano wszystkie przejazdy wałowe wykonane oraz drogę po koronie wału Wisły od klm. 3 + 061 do 2 975 a więc na dług. 86 mb.
- 8) wykupiono grunta pod wał Wisły o powierzchni 59.460 m²
- 9) zapłacono odszkodowanie za rowy materyałowe o powierzchni 89.173 m²
- 10) wykonano jeden mostek dodatkowy na rowie odpływowym od przepustu w Majkowicach.

Na powyższe roboty preliminowano 59.867·60 K.

Przekroczenie w kwocie 5.965·69 K powstało w rubryce robót dodatkowych, konserwacji i zarządu, głównie jednak w rubryce wykupna gruntów z powodu, że przy ekspropriacji szacowano je znacznie wyżej, aniżeli w kosztorysie preliminowano. Za to w rubryce robót ziemnych i obiektów uzyskano znaczne oszczędności.

Robotami kierował w roku 1906 inżynier Andrzej Gnoiński.

b) w sekcji dolnej:

I. Roboty ziemne	46.496 K 01 gr.
II. Roboty regulacyjne	— " — "
III. Obiekty	— " — "
IV. Roboty dodatkowe	— " — "
V. Wykupno grunt. i odszkod.	30.815 " 26 "
VI. Konserwacja	588 " 82 "
VII. Zarząd	6.345 " 00 "
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane	772 " 70 "
Razem	<u>85.017 K 79 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano:

1) prawy wał Wisły na dług. 1.660 m o kubat. nasyp.	59.414,2 m ³
2) prawy wał Uszwicy na dług. 314 m o kubat. nasyp.	10.490 m ³
3) 4 rampy wałowe na powyższych wałach łącznej kub.	3.487,4 m ³
Ogółem wały łącznej dług. 1974 m o kubaturze nasypów łącznie z przejazdami wałowymi	7.391,6 m ³

Powyższe wały obsiano nasionami traw na całej długości.

Na powyższe roboty preliminowano 79.395 K 19 gr.

Przekroczenie w kwocie 5.622 K 60 gr. powstało w rubryce wykupna gruntu.

Robotami w tej sekcji kierował inżynier kraj. biura melioracyjnego Antoni Dyląg.

Sprawdzone przez oddział rachunkowy koszta robót, wykonanych w r. 1907, przedstawiają się, jak następuje:

a) Sekcja górna:

Rubr.	I. Roboty ziemne	9.547 K 04 gr.
	II. „ regulacyjne	— „ — „
	III. Objekty	1.873 „ 77 „
	IV. Roboty dodatkowe	1.183 „ 70 „
	V. Wykupno gruntów	7.729 „ 35 „
	VI. Konserwacja	1.471 „ 18 „
	VII. Zarząd	4.908 „ 08 „
	VIII. Rozmaite i nieprzewidziane	1.177 „ 37 „
	Razem	27.890 K 49 gr.

Powyższym kosztem wykonano: uzupełnienie wału wiślanego w Dąbrówce morskiej na długości 237 m i nowy wał Wisły na długości 120 m z 2-ma rampami o kubaturze nasypu 6.243 m³, prawy wał Raby w Majkowicach na długości 649 m z 2-ma rampami o bryłowatości nasypu 8.741 m³, 3 rowy osuszające o długości 551 m i bryłowatości wykopu 1.949 m³, przepust betonowy w prawym wale Raby, 5 mostów z rur betonowych na rowach osuszających, a wreszcie obsiano wały nasionami traw na długości 1.746 m.

Na wykonanie tych robót preliminowano w kosztorysie 30.630 K 70 gr., okazuje się przeto zaoszczędzenie w kwocie 2.740 K 21 gr., które uzyskano głównie przy budowie obiektów i robót dodatkowych. Budowę w tej sekcji kierował inżynier-adjunkt kraj. biura melioracyjnego Roman Janik.

b) Sekcja dolna.

Rubr.	I. Roboty ziemne	48.690 K 52 gr.
	II. „ regulacyjne	15.608 „ 75 „
	III. Objekty	— „ — „
	IV. Roboty dodatkowe	366 „ 89 „
	V. Wykupno gruntów	9.328 „ 83 „
	VI. Konserwacja	601 „ 73 „
	VII. Zarząd	8.386 „ 61 „
	VIII. Rozmaite i nieprzewidziane	101 „ 90 „
	Razem	83.085 K 23 gr.

Powyższym kosztem wykonano: prawy wał Wisły na długości 1.660 m i podwyższenie prawego wału Uszwicy o łącznej kubaturze nasypu 70.258 m³, rów osuszający o długości 140 m i bryłowatości wykopu 1.065 m³, 4 przekopy Uszwicy o długości 830 m i bryłowatości wykopu 9.136 m³ a wreszcie faszynowe budowle regulacyjne na Uszwicy od km. 4,700 do 6,000 t. j. na długości 1.300 m o kubaturze faszynady 3.386 m³. Na wykonanie wykazanych wyżej robót preliminowano 79.128 K 32 gr., przekroczono tedy kosztorys o 3.956 K 91 g. głównie w rubryce wykupna gruntów z powodu zbyt wysokich cen, ustalonych przy ekspropriacji przez rzeczoznawców agronomicznych.

Budowę w tej sekcji kierował inżynier kraj. biura melioracyjnego Antoni Dyląg.

5. Obwałowanie Wisły w powiecie Dąbrowskim.

Według protokołu kolaudacji przeprowadzonej w r. 1907 przedstawiają się koszta robót wykonanych w r. 1906 następująco:

a) Sekcja górna:

I. Roboty ziemne	23.373	K 72	gr.
II. Budowa obiektów	16.657	" 92	"
III. Obsiew wałów i roboty dodatkowe	2.150	" 68	"
IV. Wykupno gruntów i odszkod.	12.051	" 80	"
V. Konserwacje w czasie bud.	940	" 50	"
VI. Koszta zarządu	8.988	" 62	"
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	1.533	" 60	"
Razem	65.696	K 84	gr.

Powyższym kosztem wykonano uzupełnienie i podwyższenie wału w Ujściu jezuickim od km. 44,888 do km. 44,660, podwyższenie wału Wisły od km 38,714 do 37,220, tudzież częściowo nowy wał od km 36,988 do 36,858 wraz z dwoma przejazdami gminnymi i jednym przejazdem polnym o ogólnej objętości m³ 36.778·6. — Nadto wykonano częściowo rowy odpływowe o objętości wykopu 285 m³, 2 szluzy betonowe t. j. w km. 35 + 44 Nr. 9 o trzech otworach i w km. 35 + 635 Nr. 10 o 2-ch otworach.

Na powyższe roboty preliminowano 66.389·23 K, z czego okazuje się oszczędność 692·39 K, którą osiągnięto głównie przy budowie obiektów i robotach nieprzewidzianych.

Budową kierował inżynier kraj. biura melioracyjnego Jan Pisz.

b) Sekcja dolna.

I. Roboty ziemne	50.590	K 96	gr.
II. Obiekty	8.478	" 04	"
III. Roboty dodatkowe	4.866	" 81	"
IV. Wykupno gruntów	49.483	" 70	"
V. Konserwacja	1.351	" 98	"
VI. Zarząd	7.094	" 09	"
VII. Nieprzewidziane	283	" 95	"
Razem	122.149	K 53	gr.

Wykazanym powyżej kosztem wykonano: podwyższenie wału Wiślanego na długości 3.414·8 m i bryłowatości nasypu 47.691·9 m³ wraz z 3 przejazdami dla dróg gminnych i 4 przejazdami dla dróg polnych; szluzę dwuotworową w wale Wisły w Lubaszu km 17 + 960; tudzież rowy osuszające na długości 3.625 m i bryłowatości wykopu 15.648 m³ wraz z 6-ma mostkami z rur betonowych.

Na wykonanie powyższych robót preliminowano 133.820 K 12 gr, wobec czego okazuje się zaoszczędzenie w kwocie 11.670 K 59 gr, które osiągnięto we wszystkich rubrykach z wyjątkiem konserwacji.

Budową w tej sekcji kierował inżynier kraj. biura melioracyjnego Bronisław Winnicki.

Sprawdzone przez oddział rachunkowy koszta robót, wykonanych w r. 1907, rozdzielone na poszczególne rubryki przedstawiają się, jak następuje:

a) Sekcja górna.

I. Roboty ziemne	51.957	K 37	gr.
II. Obiekty	33	" —	"
III. Roboty dodatkowe	1.065	" 02	"
IV. Wykupno gruntów	19.556	" 60	"

V. Konserwacja	1.193 K 36 gr.
VI. Zarząd	9.612 " 32 "
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	345 " 99 "
Razem	<u>83.763 K 66 gr.</u>

Wykazanym wyżej kosztem wykonano wał Wisły na długości 1.420 m z 2-ma przejazdami o bryłowatości nasypu 58.942 m³, 2 rowy odpływowe i 2 dopływowe o łącznej długości 1.410 m i bryłowatości wykopu 8.134 m³, a nadto obsiano nasionami traw wał, wykonana w r. 1906.

Na wykonanie tych robót prelininowano w kosztorysie 84.635 K 35 gr., zaoszczędzono zatem 871 K 69 gr.

Budową w tej sekcji kierował inżynier kraj. biura melioracyjnego Jan Pisz.

b) Sekcja dolna

I. Roboty ziemne	59.569 K 37 gr.
II. Objekty	9.709 " 49 "
III. Roboty dodatkowe	2.773 " 69 "
IV. Wykupno gruntów	11.985 " 29 "
V. Konserwacja	2.055 " 62 "
VI. Zarząd	7.944 " 69 "
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	3.234 " 29 "
Razem	<u>95.272 K 44 gr.</u>

Wykazanym wyżej kosztem wykonano: podwyższenie wału Wisły na długości 2.700 m wraz z 5-ma przejazdami o bryłowatości nasypu 53.603 m³, 7 rowów osuszających o długości 5.186 m i bryłowatości wykopu 22.681 m³, pogłębienie stawu w Lubaszu o bryłowatości wykopu 1.558 m³, szluzę betonową w wale wiślanym, 19 mostków z rur betonowych i 2 stopnie betonowe na rowach osuszających, a wreszcie obsiano nasionami traw wał, dawniej wykonany.

Na wykonanie tych robót prelininowano w kosztorysie 96.178 K 32 gr., okazuje się przeto zaoszczędzenie w kwocie 905 K 88 gr.

Budową w tej sekcji kierował w r. 1907 inżynier kraj. biura melioracyjnego Józef Pruchnik.

6. Obwałowanie Wisły i Wisłoki w powiecie mieleckim.

Według protokołu kolaudacyjnego kosztów robót wykonanych w roku 1906, sprawdzone przez oddział rachunkowy, wynosily, jak następuje:

I. Roboty ziemne	32.343 K 93 g
II. Objekty	— " — "
III. Roboty dodatkowe	9.085 " 62 "
IV. Wykupno gruntów	13.005 " 29 "
V. Konserwacja	14.213 " 93 "
VI. Zarząd	9.784 " 15 "
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	13.558 " 39 "
Razem	<u>91.991 " 31 "</u>

Wykazanym wyżej kosztem usypano nowe wały nad Starym Brniem, Łukawcem i nad kanałem Berdechowskim na długości 2.976 m, nadsypano istniejące wały nad Starym Brniem i nad Wisłoką na długości 3.324 m., wzmocniono wały Wisły i Wisłoki za pomocą ziemnych berm, usypanych w wysokości 3 m, poniżej korony wału, na łącznej długości 1831 m.,

usypano względnie zrekonstruowano 38 ramp wałowych, wykopano kanał Maliński na długości 2.600 m. tudzież kanał ulgi pomiędzy rowem Lubienie a potokiem Brnikiem na długości 798 m., wykonano 10 przepustów klapowych z rur betonowych, a wreszcie ubezpieczono potoki, kanały i rowy za pomocą płotków o długości 17.846 m. tudzież wydarniowano szkarpy na powierzchni 10.700 m².

Na wykazane wyżej roboty preliminowano 92.624 K 48 g, okazuje się przeto zaoszczędzenie w kwocie 633 K 17 g.

Budową przy tem przedsiębiorstwie kierował starszy inżynier krajowego biura melioracyjnego Jan Haładej.

W roku 1907 wykonano roboty uzupełniające, których koszta przedstawiają się, jak następuje:

Rubr.	I. Roboty ziemne	—	K	—	g.
	II. Objekty	43	"	97	"
	III. Roboty dodatkowe	2.351	"	35	"
	VI. Wykupno gruntów	—	"	—	"
	V. Konserwacya	356	"	70	"
	VI. Zarząd	1.216	"	59	"
	VII. Rozmaite	4.454	"	07	"
	Razem	8.422	"	68	"

Powyższym kosztem wykonano wzmocnienie wału nadwiślańskiego w Jezioranach ławeczką od strony ładu, ubezpieczenie rowów płotkami i darniami na długości 5.475 m, przedłużono dawniej wykonane mostki z rur betonowych, a wreszcie obsiano nasionami traw skarpy wałów nad Wisłą i Starym Brniem.

Na powyższe roboty nie preliminowano żadnej kwoty, a odnośny wydatek pokryto z oszczędności uzyskanych w latach poprzednich.

Roboty wykonał kierownik konserwacyi starszy inżynier krajowego biura melioracyjnego Jan Haładej.

Kontrowersya w sprawie otwierania rowów materiałowych dla budowy wałów i zmiana instrukcyi technicznej dla budowy wałów.

C. k. Ministerstwo rolnictwa przy załatwieniu rekursu Wydziału krajowego przeciw konsensowi wodno-prawnemu na obwałowanie Wisły od Niepołomic do Raby podniosło w orzeczeniu z 8. lipca 1906 l. 8.779 że „co do sposobu otwierania rowów materiałowych przy wykonanych już, jako też w budowie będących obwałowaniach w Galicyi okazały się nieprawidłowości“. Ów ustęp orzeczenia wywołany został zarzutami państwowych organów technicznych, delegowanych do kontroli i kolaudacyi robót przy budowie wałów nadwiślańskich, jakkolwiek przeciw sposobowi otwierania rowów materiałowych organa krajowe w tej mierze jak w każdym innym względzie stosują się ściśle do instrukcyi wydanej w r. 1889 przez Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

Jakkolwiek owe zarzuty dotyczyły przedmiotu całkiem podrzędnego, jakim jest otwieranie rowów, z których pobiera się ziemię na nasyp wałów, to jednak Wydział krajowy nie mógł przenieść, aby jego organom technicznym czynione były zarzuty bez poprzedniego sprawdzenia. Wydział krajowy tedy zastrzegł się przeciw podobnym nieuzasadnionym zarzutom a gdy proponowane przezeń zbadanie komisyjne zarzutów, na które zgodziło się c. k. Ministerstwo rolnictwa w reskrypcie z 20. lipca 1906 l. 21.524, przewlekało się, odniósł się Wydział krajowy pismem z 31. marca 1907 l. 22.961 bezpośrednio do c. k. Ministerstwa rolnictwa o wydelegowanie szefa galic. oddziału departamentu wodnego w c. k. Ministerstwie spraw wewnętrznych c. k. nadradcy budownictwa p. Ar-

tura Herbsta dla zlustrowania galicyjskich robót melioracyjnych i zbadania zarzutów co do sposobu otwierania rowów materyałowych dla budowy wałów ochronnych.

Wskutek reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa z 21. maja 1907 l. 12.989 przeprowadzone zostało przy sposobności lustracji robót melioracyjnych w czasie od 3. do 8. czerwca 1907 badanie wałów nadwiślańskich od Krakowa do Nadbrzezia przez delegatów: c. k. Ministerstwa rolnictwa p. Artura Herbsta, c. k. Namiestnictwa nadradcę p. Romana Ingardena i Wydziału krajowego dyrektora biura melioracyjnego Andrzeja Kędziora przy współdziałaniu c. k. kierownictwa regulacji Wisły i krajowych kierowników obwałowań Wisły.

Wynik tego badania, które obejmowało także propozycję Wydziału krajowego z 12. stycznia 1904 l. 39.429 w sprawie zmiany instrukcji technicznej dla budowy wałów na podstawie doświadczeń zebranych w ciągu lat dwudziestu przez kierowników budowy, zamieszczono w protokole ddto Lwów 15. czerwca 1907. Wedle tego protokołu stwierdzono podczas objazdu:

„że na istniejących wałach i na zbudowanych w nich obiektach nie ma żadnego rodzaju braków, ani uszkodzeń, że powierzchnia wałów porośnięta jest dobrą, czystą i przeważnie gęstą trawą, która dostarcza znacznego dochodu funduszowi konserwacyjnemu, że stan i funkcjonowanie obiektów są dobre i że także rowy materyałowe wybrane od strony wody obok trasy wałów w miarę miejscowych stosunków założone zostały odpowiednio celowi i bez szkody dla trwałości wałów. Rowy materyałowe znajdujące się w posiadaniu Administracji budowli wodnych lub właścicieli dóbr są prawie wszędzie zasadzone wikliną i okazują postępujące zalądowanie. Rowy materyałowe znajdujące się w posiadaniu włóścian przeważnie nie są zasadzone i użytkowane bywają jako pastwiska lub jako role.

Ponieważ objazd odbył się bezpośrednio po ślocie i przy wyższym stanie wody Wisły, znaleziono dno rowów materyałowych w niższych miejscach terenu pokryte wodą, zwłaszcza w tych miejscach, gdzie odpływ wody był utrudniony. W kilku miejscach rozkopali właściciele gruntów progi w rowach materyałowych dla odprowadzenia wody. Słabsze progi okazują z powodu przelewania się wody podczas przepływu wielkiej wody nieznaczne uszkodzenia skarp (progów). Dawniejsze progi porośnięte są przeważnie trawą i zrównane z dnem namulonych rowów przez właścicieli“.

Alegat 4. Na podstawie spostrzeżeń poczynionych podczas objazdu wypracowali wymienieni delegaci Rządu i Wydziału krajowego załączoną % instrukcję techniczną, którą Wydział krajowy wraz z protokołem przesłał odezwą z 31. lipca 1907 l. 64.700 c. k. Namiestnictwu.

Z powyższego protokołu i instrukcji okazuje się, że zarzuty podnoszone przez lat ośm przez techniczne organa rządowe przeciw budowie wałów nadwiślańskich nie były uzasadnione, w projekcie zaś uzupełnionej instrukcji technicznej unormowano szerokość rowów materyałowych wprost przeciwnie, aniżeli żądało c. k. Prezydium Namiestnictwa, zezwalając w odezwie z dnia 3. sierpnia 1904 l. 9.726 na pobór ziemi z kęp rządowych, bo nie zmniejszono przewidzianej w instrukcji z roku 1889 szerokości 40 m na 10 m, lecz powiększono tę szerokość z 40 m na 50 m, względnie 80 do 100 m.

Reskryptem z 21. stycznia 1908 l. 31.863 ex 1907 zatwierdziło c. k. Ministerstwo rolnictwa uzupełnioną instrukcję i przyjęło z zadowoleniem do wiadomości wywody protokołu o znalezionym stanie wałów, obiektów wałowych i rowów materyałowych.

7. *Obwałowanie lewego brzegu Dunajca od ujścia Więckówki do mostu kolejowego w Bogumiłowicach.*

Wedle protokołu kolaudacyjnego wynoszą sprawdzone przez oddział rachunkowy rzeczywiste koszty robót uzupełniających, wykonanych w r. 1906, jak następuje:

I. Roboty ziemne	788 K 92 h.
II. Objekty we wałach	— " — "
III. Roboty dodatkowe	595 " 33 "
VI. Wykupno gruntów i odszkodowanie	791 " 63 "
V. Konserwacja	— " — "
VI. Koszta zarządu	249 " 55 "
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	8.342 " 55 "
Razem	10.767 " 98 "

Wykazany wyżej kosztem wykonano wzmocnienie i zabezpieczenie lewego wału Dunajca pod Łukanowicami za pomocą ściany z ziemi ilastej, obitki ze świeżej wikliny i ławy od strony łądu tudzież 30 stopni betonowych dla złagodzenia spadku na potoku Milówce, obsiano tak wał Dunajca jakoteż skarpy i odkłady potoku Zakrzowskiego i Czerniawy, a wreszcie pokryto część kosztów zabudowania górnego biegu potoku Więckówki. Wskutek wykonania tych robót wyczerpano w zupełności fundusz, utworzony na podstawie ustawy z dnia 25. lipca 1901 Dz. u. kr. Nr. 71.

Budową przy tem przedsiębiorstwie zarządzał w r. 1906 kierownik regulacyi Biały inżynier kraj. biura melioracyjnego Adam Rożański.

8. *Regulacja Biały.*

W r. 1906 prowadzono główne roboty przy tem przedsiębiorstwie w powiecie tarnowskim celem wykończenia robót regulacyjnych na przesterzni łączącej powiaty tarnowski i grybowski.

Wedle operatu kolaudacyjnego, sprawdzonego przez oddział rachunkowy, wynosiły koszty robót wykonanych w r. 1906, jak następuje:

I. Roboty ziemne	— K — g.
II. Roboty regulacyjne	38.347 " 56 "
III. Budowa obiektów	— " — "
IV. Roboty dodatkowe	5.914 " 65 "
V. Wykupno gruntów	2.136 " 12 "
VI. Konserwacja	29.064 " 98 "
VII. Zarząd	9.085 " 42 "
VIII. Nieprzewidziane	5.803 " 19 "
Razem	90.351 K 92 g.

Powyższym kosztem wykonano 274 m tam faszynowych równoległych, 159 m tam faszynowych poprzecznych, 64 m opasek faszynowych przy budowlach poprzecznych, 271 m obitek faszynowych, 1632 m tam kamiennych równoległych, z tego 335 m z deponij kamiennych przygotowanych w poprzednich latach, 2,337 m oskaławania tam faszynowych i ustawiono 512 m. deponij kamiennych.

Oprócz tego zasadzono 26,6 ha szutrowisk sadzonkami wiklowemi i przeprowadzono konserwację tam faszynowych na długości 2672 m tudzież tam kamiennych na długości 6.620 m.

Na powyższe roboty przewidziano w preliminarzu kosztorysowym dla uzupełnienia regulacji Białej kwotę 94.329 K 97 gr., okazuje się zaoszczędzenie preliminarza 3.978 K 05 gr. które osiągnięto głównie w rubryce robót regulacyjnych i robót dodatkowych.

W roku 1907 podjęto na podstawie projektu uzupełnienia regulacji Białej dalsze roboty w powiecie Grybowskim i prowadzono roboty uzupełniające w powiecie tarnowskim.

Wedle operatu wykonawczego, sprawdzonego przez oddział rachunkowy, koszta robót wykonanych w r. 1907 wynoszą jak następuje:

I. Roboty ziemne	9.681 K 50 g
II. Roboty regulacyjne	114.111 " 18 "
III. Budowa obiektów	— " — "
IV. Roboty dodatkowe	1.770 " 31 "
V. Wykupno gruntów	— " — "
VI. Konserwacja	38.196 " 12 "
VII. Zarząd	9.661 " 09 "
VIII. Nieprzewidziane	9.295 " 49 "
Razem	182.715 K 69 g.

Wykazanym kosztem wykonano 3 przekopy o łącznej długości 2.145 mb i 15.232 m³ bylcwatości 5.544·5 m tam faszynowych równo ległych, 3.570·5 m tam faszynowych poprzecznych, 1.432·0 m opasek faszynowych przy tamach poprzecznych, 1.054·0 m obitek faszynowych, 1.840·0 m tam kamiennych równoległych, 1.391·0 m oskaławania tam faszynowych, 2.044·0 m ubezpieczenia tam faszynowych płytami betonowymi i ułożono 608·0 m deponii kamiennej. Oprócz tego zasadzono odsypiska żwirowe na długości rzeki 2.800 m odczyszczono koryto rzeki z szutrowisk, naprawiono tamy kamienne na długości 5348 m tudzież tamy faszynowe na długości 3.291 m, oraz przeprowadzono korekcyę ujść czterech potoków.

Na powyższe roboty preliminowano 177.455 K 15 gr., wobec czego okazuje się przekroczenie w kwocie 5.260 K 54 gr., a to z powodu wykonania znacznych robót konserwacyjnych.

Robotami przy tem przedsiębiorstwie w r. 1906 i 1907 kierował inżynier kraj. biura melioracyjnego Adam Rożański.

9. Uzupełnienie regulacji Nowego Brnia i dopływów.

Według operatów wykonawczych sprawdzonych przez oddział rachunkowy koszta budowy wynosiły :

w roku 1906 :

I. Roboty ziemne	27.708·85 K
II. Roboty dodatkowe	22.667·14 "
III. Roboty obiektów	3.044·33 "
IV. Wykupno gruntów	3.100·04 "
V. Utrzymanie w czasie budowy	4.829·75 "
VI. Koszta zarządu	8.365·87 "
VII. Nieprzewidziane	5.849·39 "
Razem	75.565·37 K

w roku 1907:

I. Roboty ziemne	7.306·94 K
II. Roboty dodatkowe	2.956·32 "
III. Budowa obiektów	— " "
IV. Wykupno gruntów i odszkodow.	689·42 "
V. Utrzymanie w czasie budowy	6.888·30 "
VI. Koszta zarządu	1.756·74 "
VII. Nieprzewidziane	4.635·96 "
Razem	<u>24.233·68 K</u>

Na roboty wykonane w 1906 roku preliminowano

kwotę	85.913 K 08 gr.
wydano	<u>75.565 " 37 "</u>
zatem oszczędzono	10.347 K 71 gr.

czyli około 12% kwoty preliminowanej.

Na roboty wykonane w 1907 roku preliminowano	30.677 K 85 gr.
rzeczywiście wydano	<u>24.233 " 68 "</u>
zatem zaoszczędzono	6.444 K 17 gr.

W roku 1907 wykonano:

- 1) Uzupełnienie wałów Upustu niedokończonych w 1906 r. na długości 775 mb.
- 2) regulację Smęgorzówki na długości 1900 "
- 3) Rów przez Imielnię 1550 "

Znaczną kwotę wydano na utrzymanie czyli konserwację wykonanych robót.

Nieznaczny postęp robót w r. 1907 został spowodowany brakiem funduszy, ponieważ spółka wodna nie zapłaciła jeszcze wszystkich datków konkurencyjnych, a datki krajowe zostały zupełnie wyczerpane.

Budowę przy tem przedsiębiorstwie prowadził inżynier kraj. biura melioracyjnego Józef Pruchnik (w r. 1907 z budową dolnej sekcji obwałowania Wisły w powiecie Dąbrowskim).

10. Osuszenie bagien rzemieńskich.

Wedle protokołu kolaudacji przeprowadzonej w r. 1907 wynosiły koszta robót, wykonanych w r. 1906, sprawdzone przez tutejszy oddział rachunkowy, jak następuje:

I. Roboty ziemne	15.838 K 14 gr.
II. Obiekty	13.926 " 70 "
III. Roboty dodatkowe	8.264 " 59 "
IV. Odszkodowania	86 " 10 "
V. Konserwacja	2.704 " 88 "
VI. Zarząd	6.812 " 05 "
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	<u>1.336 " 44 "</u>
Razem	48.968 " 90 gr.

Powyższym kosztem wykonano regulację potoków, tudzież rowy osuszające o łącznej długości 9.154 m i bryłowatości wykopu 31.531 m³ 8 mostków betonowych sklepionych, jedną szluzę z betonu i żelaza na rowie do gorzelni, 24 stopni betonowych dla złagodzenia spadu, 21 brodów wybrukowanych kamieniem łamanym, a wreszcie obsiew nasionami traw, skarpi i odkładów rowów i potoków.

Na wykonanie powyższych robót preliminowano 75.241 K 71 g. — okazuje się zatem zaoszczędzenie w kwocie 26.272 K 81 g., które uzyskano głównie przy budowie obiektów i wykupnie gruntów.

Sprawdzone przez tutejszy oddział rachunkowy rzeczywiste koszty robót, wykonanych w r. 1907, rozdzielone na pojedyncze rubryki, przedstawiają się, jak następuje :

I. Roboty ziemne	22.310 K 53 gr.
II. Obiekty	15.588 „ 94 „
III. Roboty dodatkowe	13.369 „ 01 „
IV. Wykupno gruntów	185 „ — „
V. Konserwacja	1.608 „ 90 „
VI. Zarząd	7.512 „ 91 „
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	1.278 „ 03 „
Razem	<u>61.853 K 32 gr.</u>

Wykazanym wyżej kosztem wykonano: regulację 9-ciu potoków i rowów na długości 12.587 m o bryłowatości wykopu 40.827 m³, 8 mostów betonowych sklepionych, 1 szluzę betonową z mostem, 18 mostków z rur betonowych, 1 kładkę żelazno-betonową, 20 brodów brukowanych kamieniem łamanym, 44 stopnie z brusów żelazno-betonowych dla złagodzenia spadu, a wreszcie obsiano nasionami traw odkłady ziemne i skarpy potoków i rowów.

Na wykonanie tych robót preliminowano w kosztorysie 78.301 K 03 gr., zaoszczędzono przeto 16.447 K 71 gr. Budowę kierował w latach 1906 i 1907 inżynier kraj. biura melioracyjnego Józef Górski.

11. Regulacja górnej Trześniówki.

Wedle protokołu kolaudacji robót wykonanych w r. 1906 przy tem przedsiębiorstwie, przedstawiają się rzeczywiste koszty budowy, sprawdzone przez oddział rachunkowy, jak następuje :

I. Roboty ziemne	40.601 K 88 gr.
II. Obiekty	3.463 „ 23 „
III. Roboty dodatkowe	14.795 „ 62 „
IV. Wykupno gruntów	2.718 „ 83 „
V. Konserwacja	4.262 „ 29 „
VI. Zarząd	10.846 „ 91 „
VII, Rozmaite i nieprzewidziane	3.871 „ 95 „
Razem	<u>80.560 K 51 „</u>

Powyższym kosztem wykonano regulację potoków Trześniówki, Dąbrówki, Mokrzychówki, i Klewca tudzież rów osuszający na łącznej długości 10.143 m o kubaturze wykopu 83.866 m³, 1 most drewniany i 2 mostki z rur betonowych o średnicy 0.80 m a wreszcie 15 przejazdów i przegonów.

Na wykonanie wyszczególnionych wyżej robót preliminowano w kosztorysie 81.857 K 96 gr., okazuje się przeto zaoszczędzenie w kwocie 1.297 K 25 gr.

Sprawdzone przez oddział rachunkowy rzeczywiste koszty robót wykonanych w r. 1907, rozdzielone na poszczególne rubryki, przedstawiają się, jak następuje :

I. Roboty ziemne	53.377 K 54 gr.
II. Objekty	41.603 " 24 "
III. Roboty dodatkowe	22.768 " 01 "
IV. Wykupno gruntów	3.385 " 16 "
V. Konserwacja	5.336 " 37 "
VI. Zarząd	8.778 " 26 "
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	10.422 " 01 "
Razem	145.670 K 59 gr.

Powyższym kosztem wykonano: regulację potoków i rowów na długości 15.602 m o bryłowatości wykopu 93.332 m³, 2 szluzy do piętrzenia wody, 2 mosty drewniane, 2 mosty betonowe, 5 stopni do złączenia spadu w rowach, 6 przegonów i poił, a wreszcie obsiano nasionami traw skarpy i odkłady potoków i rowów.

Na wykonanie wykazanych wyżej robót preliminowano 148.889 K 77 gr., okazuje się przeto zaoszczędzenie w kwocie 3.219 K 18 gr.

Budową przy tem przedsiębiorstwie kierował w latach 1906 i 1907 inżynier kraj. biura melioracyjnego Henryk Dudek, któremu w r. 1907 przydzielony był do pomocy inżynier-adjunkt Józef Pliszewski.

12. Regulacja rzeki Bugu.

W r. 1906 prowadzono przy tem przedsiębiorstwie głównie tylko uzupełnienie robót regulacyjnych na przestrzeni Bugu poniżej Rudy sieleckiej.

Wedle operatu kolaudacyjnego sprawdzonego przez oddział rachunkowy Wydziału krajowego wynosiły koszta robót wykonanych w r. 1906, jak następuje:

I. Roboty ziemne	— K — gr.
II. Roboty regulacyjne	23.887 " 93 "
III. Budowa obiektów	2.418 " 24 "
IV. Wykupno gruntów	527 " 67 "
V. Konserwacja	3.489 " 70 "
VI. Zarząd	11.482 " 11 "
VII. Nieprzewidziane	2.785 " 81 "
Razem	44.591 K 46 gr.

Wykazanym kosztem wykonano 865 m kierownic faszynowych, 692 m opasek faszynowych, 57 m tam faszynowych poprzecznych, 513 m obitek faszynowych, ułożono koronę na dawniejszych tamach na długości 1.345 m, zasadzono 2.6 ha odsypisk, zbudowano 1 most drewniany, przeprowadzono roboty konserwacyjne na tamach i pogłębiono kilka przekopów samoczynnych.

Na powyższe roboty przewidziano w preliminarzu kosztorysowym dla uzupełnienia regulacji Bugu 42.732 K 86 gr., wobec czego okazuje się przekroczenie w kwocie 1.868 K 60 gr.

W r. 1907 podjęto przy tem przedsiębiorstwie na podstawie ustawy o uzupełnieniu regulacji rzeki Bugu dalsze roboty regulacyjne na przestrzeni powyżej Rudy sieleckiej.

Wedle operatu wykonawczego sprawdzonego przez tutejszy oddział rachunkowy wynosiły koszta robót wykonanych w r. 1907, jak następuje:

I. Roboty ziemne	14,383 K 62 gr.
II. „ regulacyjne	17,304 „ 90 „
III. Budowa obiektów	— „ — „
IV. Wykupno gruntów	6,848 „ 45 „
V. Konserwacja	12,653 „ 05 „
VI. Zarząd	10,153 „ 31 „
VII. Nieprzewidziane	2,213 „ 56 „
Razem	<u>63,556 K 89 gr.</u>

Wykazanym kosztem wykonano: 6 przekopów o bryłowatości 27.380·1 m³, 822 m kierownic faszynowych, 80 m opasek i 292 m tam poprzecznych z tegoż materiału o łącznej bryłowatości 4.866·7 m³ faszynady, zawiklono 3 h odsypisk i przeprowadzono znaczniejsze roboty konserwacyjne wskutek uszkodzenia tam przez lody na łącznej długości 1.129 m.

Na powyższe roboty preliminowano 59.156 K 76 gr., przekroczono tedy preliminarz o 4.400 K 13 gr.

Roboty przy tem przedsiębiorstwie w r. 1906 i 1907 prowadził inżynier kraj. biura melioracyjnego Maksymilian Czernik.

13. Regulacja rzeki Peltwi z dopływami.

Roboty przy tem przedsiębiorstwie zarządzone z wiosną r. 1907, prowadzone były tylko w 2 sekcjach a mianowicie od ujścia w górę i w części środkowej na terytorium gminy Połonice, gdyż wskutek trudności napotkanych przy zajęciu gruntów w sekcji górnej pod Lwowem przeprowadzone zostały tylko roboty przedwstępne oraz dochodzenia władzy politycznej potrzebne do wydania orzeczenia wodno-prawnego i wywłaszczającego.

Według operatów wykonawczych, sprawdzonych przez oddział rachunkowy, wynosiły koszta budowy w r. 1907, rozdzielone na poszczególne rubryki, jak następuje:

A. Regulacja rzeki sekcya I, II. i III.

I. Roboty ziemne	57,462 K 69 gr.
II. Budowle regulacyjne i ubezpieczenia	34,611 „ 86 „
III. Roboty dodatkowe	104 „ — „
IV. Wykupno gruntów	4,478 „ 55 „
V. Koszta zarządu	14,859 „ 17 „
VI. Rozmaite i nieprzewidziane	34,336 „ 98 „
Razem	<u>145,429 K 25 gr.</u>

B. Melioracja doliny sekcya I.

I. Roboty ziemne	576 K — gr.
Ogółem	<u>146,429 K 25 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano w sekcji I. i II. 4.212 m koryta rzeki o bryłowatości wykopu 54.257 m³, usypano wały ochronne na długości 4.435 m o objętości nasypu 29.044 m³, nadto wykonano 1.774 m budowli regulacyjnych objętości 7.102 m³ faszynady.

Dla melioracji doliny wykopano w sekcji II. 821 m rowów osuszających i nawodniających, które ubezpieczono płotkami na długości 1.086 m i darniowaniem o powierzchni 1.200 m².

Wobec preliminowanej kwoty 125.191 K 35 gr. okazuje się przekroczenie w kwocie 21.237 K 90 gr., powstałe wskutek jednorazowego zwrotu kosztów zdjęć i opracowania projektu wynoszących 31.932 K.

Roboty przy regulacji I. sekcji prowadził w roku 1907 inżynier kraj. biura melioracyjnego Bronisław Winnicki, w sekcji IIgiej inżynier adjunkt Kazimierz Sawicki, zaś robotami przedwstępnymi w sekcji górnej zajęty był inżynier adjunkt Tadeusz Baecker.

14. Regulacja potoku Błotni.

Według protokołu kolaudacyjnego wynoszą rzeczywiste koszta robót wykonanych w r. 1906, sprawdzone przez tutejszy oddział rachunkowy, jak następuje.

I. Roboty ziemne	21.493 K 08 gr.
II. Obiekty	15.785 " 29 "
III. Roboty dodatkowe	8.044 " 28 "
IV. Wykupno gruntów	4.955 " 34 "
V. Konserwacya	1.486 " 07 "
VI. Zarząd	7.358 " — "
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	1.741 " 53 "
Razem	60.863 K 59 gr.

Powyższym kosztem wykonano następujące roboty: regulację potoku Błotni, rowu Łucznirowskiego, dwóch rowów Mosteńskich, rowu z Dworzysk i rowu z Adamówki na łącznej długości 10.500 m o kubaturze wykopu 51.417 m³, służące do piętrzenia wody na potoku Błotni z betonu i żelaza, 20 stopni betonowych na dopływach Błotni, 10 przepustów z rur betonowych na rowach osuszających, a wreszcie obsiew nasionami traw 10 hektarów skarp i odkładów potoku Błotni i rowów osuszających.

Na wykonanie powyżej wyszczególnionych robót preliniowano 75.473 K 82 gr., okazuje się tedy zaoszczędzenie w kwocie 14.602 K 23 gr., które uzyskano w rubryce I. i II.

Sprawdzone przez oddział rachunkowy rzeczywiste koszta robót wykonanych w r. 1907, rozdzielone na poszczególne rubryki przedstawiają się, jak następuje:

I. Roboty ziemne	18.429 K 71 gr.
II. Obiekty	6.838 " 92 "
III. Roboty dodatkowe	4.425 " 10 "
IV. Wykupno gruntów	3.591 " 36 "
V. Konserwacya	4.445 " 97 "
VI. Zarząd	6.906 " 57 "
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	2.557 " 16 "
Razem	47.194 K 79 gr.

Wykazany wyżej kosztem wykonano: regulację potoku Błotni i 5-ciu rowów osuszających na łącznej długości 8 636 m o kubaturze wykopu 34.623 m³, 18 stopni z brusów żelazno-betonowych dla złagodzenia spadku w rowach, 10 przepustów z rur betonowych na rowach, 2 poidła i 20 ścieków, a wreszcie obsiano odkłady i skarpy potoków i rowów nasionami traw.

Na wyszczególnione powyżej roboty preliniowano 49.376 K 87 gr., okazuje się przeto zaoszczędzenie w kwocie 2.182 K 08 gr.

Budowę przy tem przedsiębiorstwie prowadził w latach 1906 i 1907 inżynier Henryk Smulikowski.

15. Regulacja potoku Pustej (Radostawki).

Według protokołu kolaudacji sprawdzone przez oddział rachunkowy rzeczywiste koszty robót wykonanych w roku 1906 przedstawiają się, jak następuje:

I. Roboty ziemne	48.666 K	— gr.
II. Objekty	—	" 36 "
III. Roboty dodatkowe	15.192	" 16 "
IV. Wykupno gruntów	1.053	" 16 "
V. Konserwacja	593	" 90 "
VI. Zarząd	8.855	" 62 "
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	2.496	" 47 "
Razem	76.857 K	67 gr.

Powyższym kosztem wykonano regulację potoków Pustej i Beręzówki tudzież rowy osuszające na łącznej długości 12.027 m, o bryłowatości wykopu 102.391 m³, 1 poidło na potoku Pustej, cały szereg bocznych ścieków, a wreszcie obsiano sztucznymi nawozami i nasieniem traw odkłady, uzyskane z wykopu rowów i potoków.

Na wyszczególnione wyżej roboty prelinowano 71.236 K 89 gr., okazuje się tedy przekroczenie w sumie 5.620 K 78 gr., które pochodzi stąd, że rowy osuszające wykonano o głębokości 1.80 m zamiast projektowanej głębokości 1.50 m, która wobec znacznego osiadania się torfu wynoszącego około 20% pierwotnej głębokości, byłaby niewystarczającą.

Sprawdzone przez oddział rachunkowy Wydziału krajowego rzeczywiste koszty robót wykonanych w r. 1907, rozdzielone na poszczególne rubryki, przedstawiają się, jak następuje:

I. Roboty ziemne	37.568 K	93 gr.
II. Objekty	—	" — "
III. Roboty dodatkowe	2.792	" 44 "
IV. Wykupno gruntów	—	" — "
V. Konserwacja	5.591	" 70 "
VI. Zarząd	9.311	" 34 "
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	1.052	" 37 "
Razem	56.316 K	78 gr.

Wykazanym wyżej kosztem wykonano: regulację 7 potoków i rowów na długości 14.011 m o kubaturze wykopu 75.533 m³, 2 mostki drewniane, 10 ścieków bocznych, a wreszcie obsiew odkładów i skarp nawozami sztucznymi i nasionami traw.

Na powyższe roboty prelinowano 53.327 K 31 gr., okazuje się przeto przekroczenie kosztorysu o kwotę 2.989 K 47 gr., które wynika głównie wskutek wykonania znacznych robót konserwacyjnych, tudzież w rubryce kosztów zarządu.

Budowę przy tem przedsiębiorstwie kierował w r. 1906 i 1907 inżynier krajowego biura melioracyjnego Władysław Zgorlakiewicz.

16. Regulacja górnego Dniestru z dopływami.

W roku 1906 prowadzono roboty przy tem przedsiębiorstwie na czterech przestrzeniach równocześnie, a mianowicie na Dniestrze w sekcji I. od Rozwadowa do ujścia Wereszycy, w sekcji II. od ujścia Wereszycy do ujścia Strwiąża i w sekcji III. od ujścia Strwiąża do Hordyni oraz na Strwiążu od ujścia do Dniestru do Babiny.

Według sprawdzonych przez oddział rachnkowy operatów kolaudacyjnych wynosiły koszta budowy w r. 1906, jak następuje:

a) przy regulacji Dniestru w sekcji I.

I. Roboty ziemne . . .	7.515 K 03 gr.
II. „ regulacyjne. . .	46.607 „ 92 „
III. Budowa obiektów . . .	333 „ 20 „
IV. Roboty dodatkowe . . .	307 „ 72 „
V. Wykupno gruntów . . .	1.443 „ 48 „
VI. Konserwacya . . .	2.409 „ 62 „
VII. Zarząd . . .	10.577 „ 31 „
VIII. Nieprzewidziane . . .	15.902 „ 25 „
Razem	<u>85.096 K 53 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano jeden przekop na ujściu Wereszycy o długości 294 m, o bryłowatości 6.772·1 m³, skopano brzegi Dniestru o bryłowatości 450 m³, zeskarpowano brzegi zrealizowanych przekopów na długości 779 m. o bryłowatości 8.335·9 m³, wykonano 470 m. tam faszynowych, z tego 410 m. tam równoległych a 60 m. tam poprzecznych o łącznej bryłowatości 6.379·3 m³ faszynady, 1528 m. tam kamiennych równoległych, łącznej bryłowatości 3.557·9 m³, oskałowano tamy faszynowe równoległe na długości 240 m. i ustawiono wzdłuż przekopów deponie kamienia o bryłowatości 3824 m³. Oprócz tego zawiklono odsypiska w starych korytach na powierzchni 2 ha, zbudowano dwa mosty prowizoryczne na przekopach i rozszerzono 3 przekopy parową pogłębiarką i zapomocą materyi wybuchowych.

Na powyższe roboty preliminowano kwotę 130.599 K 15 gr., wobec czego okazuje się zaoszczędzenie preliminarza w kwocie 45.502 K 62 gr., które osiągnięto w rubryce robót regulacyjnych.

b) przy regulacji Dniestru w sekcji II. i III.

I. Roboty ziemne . . .	24.321 K 02 gr.
II. „ regulacyjne . . .	90.272 „ 56 „
III. Budowa obiektów . . .	15.437 „ 94 „
IV. Roboty dodatkowe . . .	2.489 „ 87 „
V. Wykupno gruntów . . .	7.278 „ 97 „
VI. Konserwacya . . .	3.617 „ 33 „
VII. Zarząd . . .	7.217 „ 02 „
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane. . .	24.935 „ 42 „
Razem . . .	<u>175.570 K 13 gr.</u>

Powyższym kosztem przeprowadzono następujące roboty: wykopano 4 nowe przekopy o łącznej długości 747 m, ukończono 2 rozpoczęte w r. 1905 przekopy na długości 245 m. i skopano oraz zeskarpowano brzegi Dniestru powyżej ujścia Strwiąża na długości 890 m, razem o łącznej bryłowatości 42.141·2 m³, wykonano 2.933·5 m³ tam faszynowych, z tego 2.409·0 m. tam równoległych a 524·5 m³ tam poprzecznych o bryłowatości 21.947·9 m³ faszynady, ustawiono wzdłuż przekopów deponie kamienne na długości 1.147·9 m o bryłowatości 2.255·3 m³ i zbudowano jeden most nowy na Dniestrze a jeden dokończono. Oprócz tego zasadzono 15 ha odsypisk w starych ramionach łożyną, naprawiono budowle regulacyjne, urządzono drogę holowniczą na długości 521 m.

Na powyższe roboty przewidziano w preliminarzu kosztorysowym kwotę 185.348 K 50 gr., okazuje się tedy zaoszczędzenie w kwocie 9.778 K 37 gr.

c) przy regulacji Strwiąża.

I. Roboty ziemne . . .	847 K 19 gr.
II. „ regulacyjne . . .	100.654 „ 12 „
III. Budowa obiektów . . .	129 „ 53 „
IV. Roboty dodatkowe . . .	1.140 „ 96 „
V. Wykupno gruntów . . .	4.382 „ 84 „
VI. Konserwacja . . .	1.754 „ 16 „
VII. Zarząd . . .	7.269 „ 93 „
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane . . .	4.139 „ 30 „
Razem . . .	<u>120.318 K 03 gr.</u>

Wykazanym kosztem skopano brzegi na długości 520 m. o bryłowatości 2.689 m³, usypano wałki ochronne wzdłuż drogi holowniczej na długości 245 m. o bryłowatości 1.331 m³, wykonano 5.174 m. tam faszynowych, z tego 4.963 m. tam równoległych a 211 m. tam poprzecznych o łącznej bryłowatości 20.079 m³ faszynady, 520 m. tam kamiennych o bryłowatości 713·5 m³, oskałowano tamy faszynowe na długości 945 m. i ustawiono deponie kamienne wzdłuż przekopów na długości 1337 m. o bryłowatości 2.148 m³. Oprócz tego wyszutrowano rampy wyjazdowe przy trzech mostach, opokostowano żelazne leżaje, zasadzono wikliną 6·5 ha odsypisk w starych ramionach i ukończono roboty ziemne przy urządzeniu przystani zimowej.

Na powyższe roboty prelimitowano 122.566 K 26 gr., okazuje się tedy zaoszczędzenie w kwocie 2.248 K 23 gr.

Ogółem przebudowano przy tem przedsiębiorstwie w r. 1906 kwotę 380.984 K 69 gr., a z preliminarza kosztorysowego zaoszczędzono 57.529 K 22 gr.

W r. 1907 prowadzono roboty na tych samych przestrzeniach, jak w r. 1906, a oprócz tego rozpoczęto z powodu zagrożonych domostw regulację Dniestru pod Kornalowicami.

Wedle operatów wykonawczych, sprawdzonych przez tutejszy oddział rachunkowy, wynoszą koszta robót wykonanych w roku 1907, jak następuje:

a) przy regulacji Dniestru w sekcji I.

I. Roboty ziemne . . .	153 K 78 gr.
II. „ regulacyjne . . .	43.605 „ 36 „
III. Budowy obiektów . . .	— „ — „
IV. Roboty dodatkowe . . .	— „ — „
V. Wykupno gruntów . . .	2.133 „ 24 „
VI. Konserwacja . . .	7.992 „ 63 „
VII. Zarząd . . .	7.816 „ 86 „
VIII. Nieprzewidziane . . .	17.578 „ 06 „
Razem . . .	<u>79.279 K 93 gr.</u>

Wykazanym kosztem zeskarpowano 58 m brzegu zrealizowanego przekopu, wykonano 280 m tam faszynowych, 1.209·5 tam równoległych kamiennych, w tem 244 m z materiału przygotowanego w deponiach w latach poprzednich, ustawiono deponie kamienne wzdłuż przekopów o łącznej bryłowatości 422 m³ i wyrównano koronę tam kamiennych na długości 561 m. Oprócz tego przeprowadzono znaczniejsze roboty konserwacyjne, rozszerzono oraz pogłębiono jeden przekop częścią parową pogłębiarką a częścią zapomocą materji wybuchowych na łącznej długości 800 m i naprawiono drogę holowniczą zniszczoną przez wielką wodę.

Na powyższe roboty preliminowano ogółem 81.588 K 69 gr., okazuje się tedy zaoszczędzenie w kwocie 2 308 K 76 gr., które osiągnięto tylko w rubryce robót regulacyjnych.

b) przy regulacyi Dniestru w sekcji II. i III.

I. Roboty ziemne	11.583 K 91 gr.
II. Roboty regulacyjne	161.303 " 45 "
III. Budowa obiektów	16.822 " 11 "
IV. Roboty dodatkowe	14 " 81 "
V. Wykupno gruntów	40.297 " 94 "
VI. Konserwacja	2.303 " 50 "
VII. Zarząd	9.862 " 06 "
VIII. Nieprzewidziane	<u>21.361 " 33 "</u>
Razem	263.549 K 11 gr.

Powyższym kosztem oskarpowano brzegi kanału hordyńsko-dolobowskiego na długości 1.394 m, wykonano 3 przekopy o łącznej długości 590 m i 16.451 m³ bryłowatości, 7.673·9 m tam faszynowych równoległych, 697·2 m tam faszynowych prostopadłych o łącznej bryłowatości 39.011·2 m³ faszynady, 996·4 m oskaławania tam faszynowych, ułożono wzdłuż przekopów 996·4 m deponii kamienia, zbudowano most w Czajkowicach i ukończono rampy mostowe w Podolcach, tudzież zasadzono 0·5 ha odsypisk sadzonkami wiklowemi.

Oprócz tego podwyższono wskutek podniesienia zwierciadła wody korony zatopionych tam faszynowych.

Na powyższe roboty preliminowano 290.137 K 44 gr., okazuje się tedy zaoszczędzenie w kwocie 26.588 K 33 gr.

c) przy regulacyi Strwiąż a.

α) Roboty programowe :

I. Roboty ziemne	— K — gr.
II. Roboty regulacyjne	85.021 " 02 "
III. Budowa obiektów	12 " 85 "
IV. Roboty dodatkowe	439 " 15 "
V. Wykupno gruntów	554 " 79 "
VI. Konserwacja	3.998 " 28 "
VII. Zarząd	5.760 " 92 "
VIII. Nieprzewidziane	<u>2.540 " 82 "</u>
Razem	98.327 K 83 gr.

β) na rachunek funduszu oszczędn. 2.692 K 32 gr.

Ogółem koszta budowy w r. 1907 101.020 K 15 gr.

Wykazanym kosztem wykonano 1.251 m tam faszynowych, w tem 1.124·5 m tam równoległych a 126·5 m tam prostopadłych o łącznej bryłowatości 6.631·6 m³, 1.387 m kamiennych równoległych i 1.896 m oskaławania tam faszynowych o łącznej bryłowatości 5.384·1 m³, ułożono wzdłuż przekopów deponie kamienia o łącznej bryłowatości 1756·9 m³ i zasadzono 2·5 ha odsypisk i starych koryt łożyną koszykarską. Oprócz tego rozszerzono i pogłębiono samoczynne przekopy i skopano do projektowanej trasy odcinki brzegów wyzyskanego dla regulacyi dawnego koryta Strwiąża o łącznej bryłowatości 14.623 m³, a to na rachunek funduszu oszczędnościowego.

Na roboty programowe preliminowano 99.394 K 24 gr., okazuje się tedy zaoszczędzenie w kwocie 1.066 K 41 gr.

Budową w latach 1906 i 1907 kierował przy regulacji Dniestru w sekcji I. inżynier kraj. biura melioracyjnego Włodzimierz Runge, przy regulacji zaś Dniestru w sekcji II. i III. oraz przy regulacji Strwiąża inżynier tegoż biura Jan Łopuszański, przyczem temuż ostatniemu kierownikowi budowy był przydzielony do pomocy w r. 1906 inżynier-adjunkt biura melioracyjnego Roman Janik, a w r. 1907 inżynier-adjunkt Ignacy Wewiórski.

17. Kolmatacja bagien naddniestrzańskich.

Roboty przy tem przedsiębiorstwie prowadzono w r. 1906 w dwóch sekcjach :

Według sprawdzonych przez oddział rachunkowy operatów wykonawczych wynosiły koszta robót, wykonanych w r. 1906, jak następuje:

Sekcja górna:

I. Roboty ziemne	8.199 K 95 gr.
II. Roboty ubezpieczające	729 " 97 "
III. Budowa obiektów	5.592 " 67 "
IV. Wykupno gruntów	— " — "
V. Konserwacja	404 " 47 "
VI. Zarząd	6.136 " 71 "
VII. Różne i nieprzewidziane	8.392 " 57 "
Razem	<u>29.456 K 34 gr.</u>

Wykazany wyżej kosztem wykonano oskarpowanie i rozszerzenie kanału Hordyńsko-Dołobowskiego o bryłowatości wykopu 24.772 m³, obustronne wały Dniestru o bryłowatości nasypów 31.084 m³, cofkowe wały nad Strwiążem o kubaturze nasypów 4.779 m³, rów osuszający Nr. I. w Dołobowie o długości 390 m wraz z szluzą z betonu i żelaza. tudzież z dwoma mostkami betonowymi, wreszcie rekonstrukcyę drewnianego mostu na Dniestrze pod Dołobowem.

Wedle protokołu dokonanej w r. 1907 kolaudacyi robót, wykonanych w tej sekcji w r. 1905 i 1906 rzeczywisty wydatek na budowę wynosił 143.375 " 39 gr
a gdy na powyższe roboty preliminowano w kosztorysie 171.159 " 60 "
okazuje się zaoszczędzenie w kwocie 27.784 " 21 "
które uzyskano głównie w rubryce robót ziemnych.

Sekcja dolna.

I. Roboty ziemne	10.780 K 15 gr.
II. Roboty ubezpieczające	7 " 65 "
III. Budowa obiektów	14.999 " 77 "
IV. Wykupno gruntów	4.920 " 23 "
V. Konserwacja	331 " 99 "
VI. Zarząd	4.383 " 70 "
VII. Różne i nieprzewidziane	2.651 " 47 "
Razem	<u>38.074 K 96 "</u>

Powyższym kosztem wykonano częściowy kanał osuszający główny Nr. I. na długości 1844 m wraz z obustronnymi wałami o bryłowatości wykopu 16.966 m³, tudzież szluzę żelazno-betonową przy ujściu tego kanału do Dniestru.

Wedle protokołu kolaudacyi z r. 1907, rzeczywiste koszta budowy w tej sekcji w r. 1905 i 1906 wynosiły 63.189 K 05 gr.
a gdy na te roboty prelinowano w kosztorysie 36.297 „ 22 „

okazuje się przekroczenie w kwocie 26.891 K 83 „gr.,
które wynika głównie wskutek wykonania szluzy z żelazo-betonu, zamiast z drzewa sosnowego.

Sprawdzone przez oddział rachunkowy rzeczywiste koszta robót, wykonanych w r. 1907 przedstawiają się, jak następuje:

Sekcja górna:

I. Roboty ziemne	18.037 K 10 gr.
II. Ubezpieczenie	1.411 „ 78 „
III. Obiekty	7 „ 14 „
IV. Wykupno gruntów	1.771 „ 14 „
V. Konserwacya	1.026 „ 79 „
VI. Zarząd	6.711 „ 18 „
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	<u>7 328 „ 31 „</u>
Razem	36.293 K 44 gr.

Powyższym kosztem wykonano: obustronne wały Dniestru na długości 2.733 m oraz rozszerzenie łożyska o kubaturze wykopu 44.657 m³, 1 szluzę betonową i 1 przepust betonowy w prawym wale Dniestru, rów osuszający Nr. 1. o długości 1.362 m i bryłowatości wykopu 3.425 m³, a wreszcie obsiew wałów Dniestru na długości 1.800 m.

Na wykonanie tych robót prelinowano 34.430 K 91 gr., przekroczone tedy kosztorys o kwotę 1.862 K 53 gr., częściowo w rubryce kosztów zarządu a głównie w rubryce VII. z powodu budowy nieprzewidzianych w projekcie 2 obiektów betonowych w prawym wale Dniestru.

Sekcja dolna:

I. Roboty ziemne	19.977 K 17 gr.
II. Ubezpieczenie	— „ — „
III. Obiekty	133 „ 60 „
IV. Wykupno gruntów	20.406 „ 01 „
V. Konserwacya	289 „ 24 „
VI. Zarząd	4.916 „ 66 „
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	<u>1.190 „ 47 „</u>
Razem	46.913 K 15 gr.

Powyższym kosztem wykonano kanał osuszający główny Nr. I. na długości 2.000 m wraz z obustronnymi wałami, o kubaturze wykopu 31.184 m³, ukończono budowę szluzy Nr. 32 na tym kanale, oraz wykupiono grunta pod ten kanał. Na wykonanie tych robót prelinowano 49.849 K 37 gr., zaoszczędzono przeto kwotę 2.936 K 22 gr.

Budowę w sekcji górnej prowadził w r. 1906 i 1907 inżynier kraj. biura melioracyjnego Gustaw Müldner; w sekcji zaś dolnej inżynier Kazimierz Huber. Wynik budowy był niepomysłny z powodu częstych wylewów Dniestru, które zatapiały perymeter budowy.

18. Regulacja Wereszycy.

Sprawdzone przez oddział rachunkowy rzeczywiste koszty robót wykonanych w r. 1906, rozdzielone na poszczególne rubryki, przedstawiają się, jak następuje:

I. Roboty ziemne	2.735 K 70 gr.
IV. Wykupno gruntów	1.429 " 39 "
VI. Koszta zarządu	2.691 " 25 "
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	1.525 " 72 "
Razem	8.382 " 06 "

Roboty przy regulacji Wereszycy rozpoczęto dopiero w jesieni i zajęto się przedewszystkiem wykupnem gruntów. Wykonano nieznaczne roboty ziemne o bryłowatości wykopu 4.290 m³.

Sprawdzone przez oddział rachunkowy rzeczywiste koszty robót wykonanych w r. 1907, rozdzielone na pojedyncze rubryki, przedstawiają się, jak następuje:

I. Roboty ziemne	16.873 K 86 gr.
IV. Wykupno gruntów	3.631 " 29 "
VI. Koszta zarządu	6.202 " 55 "
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	237 " 92 "
Razem	26.945 " 62 "

Wykazanym wyżej kosztem wykonano wykop z koryta Wereszycy na długości 803 m o bryłowatości 25.107 m³. Słaby postęp budowy tłumaczy się tem, że wskutek kilkakrotnych wylewów Dniestru i Wereszycy roboty nie mogły być stale prowadzone. Budową kierował inżynier kraj. biura melioracyjnego Włodzimierz Rojecki.

19. Regulacja środkowej sekcji Gniłej Lipy.

Podług operatu wykonawczego wynosiły sprawdzone przez oddział rachunkowy koszty robót wykonanych przy tem przedsiębiorstwie w roku 1907, jak następuje:

I. Roboty ziemne	31.271 K 79 gr.
II. Ubezpieczenie brzegów	2.064 " 25 "
V. Roboty dodatkowe	668 " 87 "
VI. Wykupno gruntów	2.825 " 94 "
VIII. Konserwacja	1.377 " 84 "
IX. Zarząd	6.952 " 78 "
X. Rozmaite i nieprzewidziane	5.428 " 71 "
Razem	50.590 K 18 gr.

Powyższym kosztem wykonano 3270 m. b. koryta rzeki o bryłowatości wykopu 66.117 m³, ubezpieczono brzegi płotkami na długości 1484 m oraz urządzono 2 brody i 3 zjazdy do rzeki.

Wobec preliminowanej kwoty 41.028 K 38 gr. okazuje się przekroczenie w sumie 9.561 K 80 gr., powstałe wskutek ogólnej wyższości cen i zarobków w okresie 21 letnim, jaki upłynął od chwili sporządzenia projektu.

Robotami temi, zawieszonymi w roku 1904 po wyczerpaniu datków krajowych i państwowych, kierował w r. 1907 inżynier kraj. biura melioracyjnego Andrzej Gnoiński.

b) Przedsiębiorstwa prowadzone przez c. k. Ministerstwo rolnictwa i Wydział krajowy.

(Sekcyę samborską dla zabudowań potoków górskich).

20. Regulacya i zalesienie rzeki Łęgu w powiatach Niżańskim i Kolbuszowskim.

Według protokołu przeprowadzonej w r. 1907 kolaudacyi wynoszą sprawdzone przez tutejszy oddział rachunkowy koszta robót wykonanych przy tem przedsiębiorstwie w r. 1906 jak następuje:

I. Roboty ziemne	231 K 31 gr.
II. „ regulacyjne	33.647 „ 01 „
III. Konserwacya	1.925 „ 24 „
IV. Zarząd	5.516 „ 75 „
V. Nieprzewidziane	181 „ 03 „
Razem	41.501 K 34 gr.

Wykazanym kosztem uregulowano koryto rzeki Łęgu na łącznej długości 3.503 m, przyczem wykonano 6.907 m tam faszynowych, z tego 5.017·7 m budowli równoległych a 1.889·3 m tam poprzecznych oraz przekop na długości 162 m o bryłowatości 563 m³ i zakulturowano odsypiska 451.250 sztuk sadzonkami na powierzchni 9 ha.

Na powyższe roboty prelininowano 40.891 K 58 gr., przekroczono tedy preliminarz o 609 K 76 gr. a to z powodu rozwinięcia trasy regulacyjnej; którą wydłużono o 25 pre.

Koszta robót wykonanych przy tem przedsiębiorstwie w r. 1907 wynoszą wedle operatu wykonawczego sprawdzonego przez tutejszy oddział rachunkowy, jak następuje:

I. Roboty ziemne	3.426 K 31 gr.
II. „ regulacyjne	26.134 „ 41 „
III. Konserwacya	2.077 „ 65 „
IV. Zarząd	7.839 „ 49 „
V. Nieprzewidziane	4.784 „ 80 „
Razem	44.262 K 66 gr.

Powyższym kosztem uregulowano koryto rzeki Łęgu na długości 3.655 m przyczem wykonano przekopy o bryłowatości 7.894 m³, 5.864 m tam faszynowych równoległych i poprzecznych i zawiklono 9·9 ha odsypisk.

Na powyższe roboty prelininowano 48.133 K 45 gr., wobec czego okazuje się zaoszczędzenie w kwocie 3.870 K 89 gr.

21. Zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Dniestru.

Według protokołu przeprowadzonej w r. 1907 kolaudacyi wynoszą sprawdzone przez tutejszy oddział rachunkowy koszta robót wykonanych przy tem przedsiębiorstwie w r. 1906, jak następuje:

I. Roboty ziemne	— K — gr.
II. „ regulacyjne	31.573 „ 60 „
III. Budowa obiektów	— „ — „

IV. Roboty dodatkowe . . .	12.684 K 83 gr.
V. Wykupno gruntów . . .	605 " 60 "
VI. Konserwacja . . .	4.232 " 14 "
VII. Zarząd . . .	7.924 " 39 "
VIII. Nieprzewidziane . . .	— " — "
Razem . . .	57.020 K 56 gr.

Powyższym kosztem przeprowadzono regulację potoku Jasienicy na długości 3.900 m, korekcyę ujścia potoku Berdy na długości 95 m, zalesiono pastwiska w Starym Samborze na przestrzeni 29-63 ha, uzupełniono kultury w zrębach w Niedzielnej i Gwoźdźcu oraz zawikłono szutrowiska wzdłuż korekcyi potoków Topolnicy, Jasienicy, Niedzielnej, Leniny i Łużka górnego, tudzież wzdłuż Dniestru w Hołowiecku i Dniestrzyku hołowieckim, przyczem użyto 1,686.800 stk sadzonek. Oprócz tego wykonano narzut kamienny przy kierownicy na Dniestrze na długości 700 m, ubezpieczono usuwiska w debrze A w Starym Samborze i przeprowadzono roboty konserwacyjne na potokach w Łużku górnym, Niedzielnej i Rypiance oraz na Dniestrze w Wołczem.

Porównanie kosztów budowy z preliminarzem kosztorysowym na potoku Jasienicy okazuje przekroczenie w kwocie 350 K 76 gr. z powodu zmiany typów budowli.

W r. 1907 prowadzono w dalszym toku regulację potoków Jasienicy i Topolnicy, tudzież zalesienia zrębów i zawiklenia szutrowisk. Wedle operatu wykonawczego sprawdzonego przez tutejszy oddział rachunkowy wynoszą koszty robót wykonanych w r. 1907, jak następuje :

I. Roboty ziemne . . .	— K — gr.
II. " regulacyjne . . .	46.126 " 91 "
III. Budowa obiektów . . .	— " — "
IV. Roboty dodatkowe . . .	8.492 " 74 "
V. Wykupno gruntów . . .	6 " — "
VI. Konserwacja . . .	10.672 " 70 "
VII. Zarząd . . .	7.909 " 95 "
VIII. Nieprzewidziane . . .	— " — "
Razem . . .	73.208 K 30 gr.

Powyższym kosztem wykonano 5.388 m tam równoległych systemu Seelinga, 1624 m ubezpieczenia brzegów potrójnemi kiszczkami faszynowymi, 1324 m tam poprzecznych, 17.240 m³ przekopania szutrowisk dla nowej trasy potoków, 102 m³ muru ochronnego, 129 m² bruku kamiennego na zaprawie cementowej, wymieniono 121 sztuk progów poprzecznych na potokach Rypiance, Niedzielnej i Łożku górnym, zalesiono 6 ha pastwisk, uzupełniono zalesienia z lat poprzednich na powierzchni 10 ha, zawikłono 16·5 ha szutrowisk, uzupełniono zawiklenia z lat poprzednich na powierzchni 8 ha, oraz odnowiono ogrodzenia kultur na długości 19.243 m.

Przy regulacji potoku Topolnicy przekroczonego preliminarz kosztorysowy o 22.662 K z powodu zupełnej zmiany systemu zabudowania. Przekroczenie to jednakże znajdzie pokrycie w kosztach preliminowanych na zalesienie nagich stoków, którego z powodu stanowczego oporu ludności górskiej, która oprócz tych stoków żadnych pastwisk nie posiada, nieda się przeprowadzić w tych rozmiarach, jak w kosztorysie przewidziano.

22. Zabudowanie debr w gminie Mikołajowie.

Wedle operatu kolaudacyjnego sprawdzonego przez tutejszy oddział rachunkowy wynoszą koszta robót wykonanych przy tem przedsiębiorstwie w r. 1906, jak następuje :

I. Roboty ziemne . . .	4.000 K 46 gr.
II. „ regulacyjne . . .	2.031 „ 81 „
III. Budowa obiektów . . .	6.288 „ 22 „
IV. Roboty dodatkowe . . .	4.251 „ 01 „
V. Wykupno gruntów . . .	552 „ 84 „
VI. Konserwacja . . .	2.389 „ 35 „
VII. Zarząd . . .	5.106 „ 81 „
VIII. Nieprzewidziane . . .	596 „ 30 „
Razem . . .	25.216 K 80 gr.

Wykazanym kosztem wykonano 1.594 m korekcyi potoku i ubezpieczenia dna za pomocą progów poprzecznych wraz z obwałowaniem i obsiewem skarp nasionami traw, 1 próg kamienny, 135 m kunety kamiennej z 3 gurtami, 1 mostek żelazny na przyczółkach murowanych, 8 mostków i 4 kładki z drzewa, zalesiono 10·2 ha stoków piaszczystych i uzupełniono dawniejsze kultury.

W r. 1906 ukończono roboty przy tem przedsiębiorstwie a z ogólnych kosztów preliniuowanych na to zabudowanie zaoszczędzono kwotę 12.000 K, która będzie użytą na poprawę kultur i należyte zalesienie całego dorzecza, od czego zależy głównie prawidłowe funkcjonowanie zabudowania.

23. Zabudowanie potoku Krzemionki.

Roboty przy tem przedsiębiorstwie podjęto w r. 1907. Wedle operatu wykonawczego sprawdzonego przez tutejszy oddział rachunkowy wynoszą koszta robót wykonanych w r. 1907, jak następuje :

I. Roboty ziemne . . .	20 K 20 gr.
II. Roboty regulacyjne . . .	3.932 „ 66 „
III. Budowa obiektów . . .	26.430 „ 80 „
IV. Roboty dodatkowe . . .	1.173 „ 26 „
V. Wykupno gruntów . . .	110 „ 58 „
VI. Konserwacja . . .	110 „ — „
VII. Zarząd . . .	2.597 „ 99 „
VIII. Nieprzewidziane . . .	1.969 „ 89 „
Razem . . .	36.345 K 38 gr.

Wykazanym kosztem zabudowano przedewszystkiem dwie boczne debry C i D, przyczem wykonano 13 zapor kamiennych na zaprawie cementowej, kunetę kamienną na długości 29 m, 1 mostek o kamiennych przyczółkach, 157 m ubezpieczenia brzegów faszynadą, oraz zeskarpowano i wzmocniono płotkami pod zalesienie przeznaczone usuwiste stoki.

Na powyższe roboty preliniuowano 47.990 K 38 gr., wobec czego okazuje się zaoszczędzenie w kwocie 11.645 K, które osiągnięto głównie w rubryce budowy obiektów.

24. Zabudowanie i zalesienie debr w gminie Zniesienie powiatu lwowskiego.

Według operatu kolaudacyjnego sprawdzonego przez tutejszy oddział rachunkowy wynosiły koszta robót wykonanych przy tem przedsiębiorstwie w r. 1906, jak następuje:

I. Roboty ziemne	4.345 K 77 gr.
II. Roboty regulacyjne	— " — "
III. Budowa obiektów	15.347 " 33 "
IV. Roboty dodatkowe	13.347 " 19 "
V. Wykupno gruntów	14.337 " 94 "
VI. Konserwacja	348 " — "
VII. Zarząd	4.891 " 36 "
VIII. Nieprzewidziane	775 " 32 "
Razem	<u>53.392 K 91 gr.</u>

Wykazanym kosztem wykonano 7 zapor kamiennych na zaprawie cementowej, 16 zapor gałęziowych, 1 przepust kamienny, 2.425·8 mb budowli poprzecznych płotkowych, 165·8 m b. kunet faszynowych, 830·5 mb kunet darniowych, 123 m³ kunety kamiennej i 3·5182 ha skarpowania i płotkowania stoków.

W r. 1907 ukończono roboty przy tem przedsiębiorstwie w ramach projektu zabudowania, które z powodu sprzeciwienia się stron interesowanych ograniczone zostało tylko na najgroźniejsze debry.

Według operatu wykonawczego, sprawdzonego przez tutejszy oddział rachunkowy, wynoszą koszta robót wykonanych w roku 1907, jak następuje:

I. Roboty ziemne	226 K 06 gr.
II. Roboty regulacyjne	— " — "
III. Budowa obiektów	5.852 " 67 "
IV. Roboty dodatkowe (zalesienie)	16.303 " 37 "
V. Wykupno gruntów	— " — "
VI. Konserwacja	846 " 20 "
VII. Zarząd	3.235 " 66 "
VIII. Nieprzewidziane	605 " 52 "
Razem	<u>27.069 K 48 gr.</u>

Wykazanym kosztem wykonano 3 zapory kamienne, 1 zaporę gałęziową, 1 gurt kamienny, 1 przepust drogowy, 141 przegrod płotkowych z brukiem kamiennym o łącznej długości 726 m, zeskarpowano 6.410 m² stoków, które wzmocniono płotkami o łącznej długości 13.065 m, zalesiono 2 debry i ogrodzono kultury na długości 5.100 m.

Z ogólnej kwoty preliminowanej na zabudowanie debr w Zniesieniu zostało po ukończeniu robót do dyspozycji 65.506 K 87 gr. Co do użycia tej reszty oświadczy się komisya przy tegorocznej kolaudacji robót.

c) Przedsiębiorstwa krajowe prowadzone przez c. k. Namiestnictwo.

25. Regulacja Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem.

Według zamknięcia rachunków funduszu regulacji Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem za r. 1906, udzielonego Wydziałowi krajowemu odezwą c. k. Namiestnictwa z d. 5. kwietnia 1908 l. 54.876 wynoszą koszta budowy za r. 1906 115.014 K 58 gr., z czego przypada:

1. Na koszt zarządu	14.930 K 70 gr.
2. " " pomiaru	289 " 40 "
3. Utrzymanie bagra parowego	15.615 " 41 "
4. na utrzymanie łęgowych	1.698 " — "
5. na wykupno gruntów	398 " 18 "
6. na koszt budowy	82.082 " 89 "

Według sprawozdania c. k. kierownictwa budowy udzielonego Wydziałowi krajowemu odezwą c. k. Namiestnictwa z d. 11. czerwca 1908 l. 59.976 rozpoczęto w r. 1906 prowadzić roboty przy regulacji Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem we własnym zarządzie, wskutek czego przy nagłej zmianie dotychczasowego systemu prowadzenia robót w przedsiębiorstwie nie można było rozwinąć należytej akcji budowlanej. Roboty musiano tedy ograniczyć tylko do najniezbędniejszych ubezpieczeń realizujących się przekopów i brzegów Dniestru i czyszczenia koryta dla utrzymania należytego spławu kamienia. Wedle tegoż sprawozdania wykonano w r. 1906 następujące roboty: korekcyę ujścia Nidewki zapomocą przekopu o bryłowatości 1.438 m³; 1.158·5 mb tam równoległych kamiennych, 41·5 mb tam poprzecznych kamiennych, 39·5 mb opasek kamiennych skrzydłowych przy tamach poprzecznych, uzupełnienie tam kamiennych wykonanych w poprzednich latach, a mianowicie tam równoległych i opasek skrzydłowych o łącznej długości 399·0 mb, 208 mb tam faszynowych równoległych, 80 mb tam poprzecznych faszynowych, 27 mb opasek skrzydłowych i 50 mb uzupełnienia tam faszynowych wykonanych w latach poprzednich. Do tam kamiennych użyto 8.630 m³ kamienia łamanego, a do robót faszynowych 2.693 m³, faszynady, przyczem kosztował 1 m³ tamy kamiennej po 2 K 83 gr., a 1 m³ faszynady po 2 K 61 gr.

Oprócz tego zbudowano na przekopach 2 prowizoryczne mosty i 1 kładkę łyżwową, odnowiono pogłębiarkę parową kosztem 6,809 K 68 gr., pogłębiono pogłębiarką dno koryta w trzech przekopach, wybagrowano schronisko na zimę dla galarów i pogłębiarki, przyczem wybagrowano ogółem 13.031 m³ szutrów i ilów po przeciętnej cenie 69 gr. za 1 m³, a wreszcie usunięto z dna koryta Dniestru zapomocą elewatora 68 sztuk dębów.

Koszta robót wykonanych w r. 1906 wynoszą według sprawozdania c. k. kierownictwa budowy ogółem 84.616 K 11 gr.
z czego przypada:

1. na koszt zarządu	16.742 " 37 "
2. na budowle kamienne	26.810 " 37 "
3. na budowle faszynowe	10.014 " 14 "
4. na roboty ziemne i ruch pogłębiarki	9.786 " 10 "
5. na zakupno galarów	1.669 " 65 "
6. na utrzymanie pogłębiarki, statku parowego, galarów i t. p.	10.072 " 05 "
7. na czyszczenie koryta z pni	1.954 " 86 "
8. na budowę mostów prowizorycznych	5.148 " 85 "
9. na utrzymanie plantacyi wikliny	529 " 27 "
10. na rozmaite nieprzewidziane	794 " 70 "
11. na opłatę należytości kasy chorych i zakładu ubezpieczeń robotników od wypadków	1.093 " 75 "

Co do powyższego zestawienia kosztów budowy zauważa c. k. Namiestnictwo w powołanej odezwie, że niezgodność zachodząca pomiędzy zestawieniem wydatków sporządzonem przez c. k. kierownictwo a zamknięciem rachunkowem departamentu rachunkowego c. k. Namiestnictwa

pochodzi stąd, że w zamknięciu rachunkowym za r. 1906 wykazane są oprócz wydatków rzeczywiście w r. 1906 uskuteczniionych także wydatki przez c. k. kierownictwo w r. 1905 wypłacone, których zwrot dopiero w r. 1906 asygnowano. Natomiast nie wykazano w zamknięciu rachunkowym wydatków z r. 1906, asygnowanych przez c. k. Namiestnictwo dopiero w r. 1907, podczas gdy c. k. kierownictwo w swoim zestawieniu za r. 1906 je umieściło.

Za rok 1907 nie nadeszło c. k. Namiestnictwo sprawozdania z budowy.

26. Regulacja Soły.

Wedle sprawozdania c. k. kierownictwa budowy udzielonego Wydziałowi krajowemu odezwą c. k. Namiestnictwa z d. 29. kwietnia 1908 l. 73.709 prowadzono roboty przy tem przedsiębiorstwie w r. 1906 na sześciu przestrzeniach Soły równocześnie, a mianowicie: I. Cisiec-Cięcina-Radziechowa. II. Żywiec-Zadziele. III. Bielany. IV. Łęki-Rajsko-Oświęcim. V. Skidzin. VI. Oświęcim, a to częścią w przedsiębiorstwie a częścią we własnym zarządzie, i wykonano następujące roboty:

1. szereg przekopów i wrzynek o łącznej bryłowatości 19.870·7 m³.
2. 1.141·0 m tam równoległych faszynowych, 1.136·3 m tam faszynowych prostopadłych o łącznej bryłowatości 16.458·2 m³ faszynady; 1.014 m obitki faszynowej i 1.636·9 m³ oskaławania tam faszynowych.

3. 2.189 m tam równoległych kamiennych częścią jako surowy narzut a częścią z obrukowaniem, 1.126·6 m tam poprzecznych mieszanych (płatki 3 rzędowe obrukowane kamieniem na wyściółce faszynowej) 942·9 m płotków jednorzędowych, do czego użyto 7.604·79 m³ kamienia łamanego i 1.894·0 m³ faszynady.

4. Wycięto krzaki na przekopach i wykarczowano na powierzchni 2·6649 ha.

5. zasadzono 13·0298 ha odsypisk sadzonkami wiklowemi.

6. zbudowano magazyn na narzędzia.

Koszta powyższych robót wykazuje c. k. kierownictwo budowy w kwocie 156.865 K 34 gr., z czego przypada:

1. na zarząd (płace, dodatki budowlane, dodatki aktywne, utrzymanie biura i t. p).	18.908 K 62 gr.
2. na pomiary	164 " 40 "
3. na roboty regulacyjne	134.209 " 12 "
4. na koszta sadzonek	2.376 " 22 "
5. na koszta budowy magazynu	1.000 " — "
6. na różne wydatki	206 " 98 "

Porównania kosztów budowy z preliminarzem kosztorysowym c. k. kierownictwo budowy nie podało.

Udzielone odezwą c. k. Namiestnictwa z d. 8. kwietnia 1908 l. 54.875 zamknięcie rachunków za rok 1906 wykazuje wydatki (uiszczenie) w tym okresie budowy w sumie 181.985 K 03 gr., z czego przypada:

1. na koszta zarządu	18.174 K 65 gr.
2. na " pomiarów	568 " 58 "
3. na wykupno gruntów	2.222 " 91 "
4. na koszta budowy	161.018 " 89 "

Niezgodność zestawienia rachunków podanego w sprawozdaniu c. k. kierownictwa budowy a zamknięciem rachunków wyjaśnia c. k. Namiestnictwo podobnie jak przy zestawieniu rachunków funduszu regulacji Łomnicy.

Za r. 1907 nie otrzymał jeszcze Wydział krajowy sprawozdania z budowy.

27. Regulacja Łomnicy.

Wedle sprawozdania c. k. kierownictwa budowy udzielonego Wydziałowi krajowemu odezwą c. k. Namiestnictwa z d. 16. kwietnia 1908 l. 33.515,07 prowadzono przy tem przedsiębiorstwie w r. 1906 na Łomnicy dalsze systematyczne roboty regulacyjne pod Dołhem - Wistową, pod Dobrowlanami i na przestrzeni Wistowa-Babin tudzież lokalne ubezpieczenia pod Perehińskiem a Jasieniem, pod Słobodą równiańską i pod Topolskiem, uzupełniono roboty na Czeczwie pod Tużyłowem i Pójłem oraz przeprowadzono lokalną regulację Duby pod Roźniatowem dla ochrony gościńca państwowego, przyczem wykonano następujące roboty:

1) 32 tam faszynowych równoległych o łącznej długości 5.298 m, 18 tam faszynowych prostopadłych o łącznej długości 952 m, 3 zamknięcia faszynowe o łącznej długości 350 m i walców zatapiających o łącznej długości 1391 m. Oprócz tego oskałowano jedną tamę równoległą na długości 224 m, wykonano obitek brzegów ogółem 904,5 m² i podniesiono i zakoronowano dawniejsze tamy faszynowe na łącznej długości 5.346 mb.

2) wykonano przekopów łącznej bryłowatości 11.469,8 m³;

3) zasadzono 34.2414 ha odsypisk sadzonkami wikłowemi;

4) przeprowadzono z powodu kilkukrotnych powodzi w r. 1906 roboty konserwacyjne przy 36 tamach faszynowych na łącznej długości 2853 m;

5) odczyszczono koryto rzeki z naniesionych żwirów w łącznej bryłowatości 14.859,8 m³ i wykarczowano teren pod nowe koryta na przestrzeni 500 m²;

Koszta powyższych robót wykazuje c. k. kierownictwo budowy w kwocie 204.587 K — gr., z czego przypada:

1. na zarząd	26.088 K 99 gr.
2. na utrzymanie łęgowych i nadzór rzek	1.440 " — "
3. na koszta budowy	168.575 " 79 "
4. na zakupno inwentarza	8.482 K 22 gr.

Porównanie kosztów budowy z preliminarzem kosztorysowym podaje c. k. kierownictwo budowy tylko dla przestrzeni Błudniki-Łukaszwce, Medynia - Błudniki i Babin-Medynia, na których przekroczono preliminarz łącznie o kwotę 84.696 K 90 gr. a to z tego powodu, że wykonano znacznie większą ilość budowli, aniżeli w generalnym kosztorysie przewidziano, i że od czasu sporządzenia projektu wzrosły znacznie ceny jednostkowe materiałów i robocizny.

Udzielone odezwą c. k. Namiestnictwa z d. 5. kwietnia 1908 l. 54.874 zamknięcie rachunków za rok 1906 wykazuje wydatki (uiszczenie) w tym okresie budowy w sumie 194.990 K — gr., z czego przypada:

1. na koszta zarządu	25.169 K 02 gr.
2. na utrzymanie łęgowych	1.570 " — "
3. na koszta pomiarów	1.711 " 09 "

4. na kosztą budowy	143.129 K 01 gr.
5. na różne wydatki	23.410 „ 88 „

Niezgodność zestawienia rachunków podanego w sprawozdaniu c. k. kierownictwa budowy a zamknięciem rachunków zestawionem w c. k. Namiestnictwie pochodzi wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z d. 16. kwietnia 1908 l. 33.515/07 stąd, że w zestawieniu c. k. kierownictwa zawarte są tylko wydatki w r. 1906 rzeczywiście wypłacone i roboty w tym roku wykonane, podczas gdy zamknięcie rachunkowe za r. 1906 obejmuje również wydatki uskutechnione w r. 1905 a dopiero w r. 1906 asygnowane.

Sprawozdania z budowy za r. 1907 nie nadeszło c. k. Namiestnicwo.

B) Wykaz

czynności kraj. biura melioracyjnego

za czas od 1. lipca 1906 do 30. czerwca 1907.

Z 62 inżynierów biura melioracyjnego zajętych było w pierwszej połowie roku 1907:

a) 6 inżynierów (dyrektor, jego zastępca i 4 starszych inżynierów) prowadzeniem referatu, sprawdzaniem projektów, inspekcjami i kolaudacjami;

b) 8 inżynierów zdjęciami i projektami dla publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych (2 w dorzeczu Wisły, 3 w dorzeczu Bugu i 3 w dorzeczu górnego Dniestru);

c) 25 inżynierów kierownictwem publicznych robót melioracyjnych (12 w dorzeczu Wisły, 6 w dorzeczu Bugu i Pełtwi a 7 w dorzeczu górnego Dniestru).

d) 3 starszych inżynierów konserwacją publicznych robót melioracyjnych;

e) 16 inżynierów projektowaniem i wykonaniem melioracji prywatnych (2 w ekspozyturze krakowskiej, po 1 w ekspozyturach Tarnowskiej, Rzeszowskiej, Jarosławskiej i Stanisławowskiej, a 10 w biurze centralnem, z tych ostatnich 5 wyłącznie wykonaniem drenowania gruntów przy pomocy pożyczek bezprocentowych);

f) 1 inżynier projektowaniem i wykonaniem kultur torfowych;

g) 1 inżynier projektowaniem i wykonaniem stawów rybnych, oraz referatem spraw rybackich;

h) 2 inżynierów projektowaniem i wykonaniem kanalizacji i wodociągów.

Szczegółowego wykazu czynności nie przedkłada Wydział krajowy celem zmniejszenia kosztów druku, wykaz ten jednak będzie wyłożony do przeglądu w kancelacji sejmowej.

Sumaryusz tego wykazu przedstawia się, jak następuje:

I. Zdjęcia.

	Ilość projektów	Regulacja wód		Osuszenie rowami	Drenowanie	Nawodnienie
		Długość	Obszar			
		km	ha			
1. Biuro centralne	82	417 _{,4}	20.409	3.494	5 103	663
2. Ekspozytura w Krakowie	27	13 _{,0}	—	130	1.591	62
3. Ekspozytura w Tarnowie	8	—	—	—	437	—
4. Ekspozytura w Rzeszowie	7	4 _{,3}	—	42	105	—
5. Ekspozytura w Jarosławiu	13	8 _{,0}	—	353	314	—
6. Ekspozytura w Stanisławowie	10	—	—	200	560	—
Ogółem	147	442 _{,77}	20.409	4.219	8 110	695

II. Projekty.

	Kwota kosztorysowa	Ilość projektów	Regulacja wód		Osuszenie rowami	Drenowanie	Nawodnienie
			Długość	Obszar			
			Koron	km			
1. Biuro centralne	5,976.037	79	150 _{,77} 465 _{,4}	8.867	9.757	4.178	1.065
2. Ekspozytura w Krakowie	595.150	27	6 _{,4}	—	—	1.732	20
3. Ekspozytura w Tarnowie	197.007	11	2 _{,0}	—	—	557	—
4. Ekspozytura w Rzeszowie	133.820	9	—	—	—	473	—
5. Ekspozytura w Jarosławiu	79.823	7	—	—	260	94	—
6. Ekspozytura w Stanisławowie	150.720	12	6 _{,77}	—	14	552	—
Ogółem	7,132.557	145	165 _{,38}	8 869	9.757	4.178	1.065

Z powyższej sumy kosztorysowej przypada na projekty publicznych robót melioracyjnych opracowane przez biuro centralne:

a) na regulację potoku Macochy (30,4 km 903 ha)	1,166.000 K
b) " " " Kłodnicy (77,1 km 7.964 ha)	1,800.000 "
razem	2,966.000 K.

III. Roboty wykonane.

(melioracje prywatne).

	Pość projektów	Regulacja wód		Osuszenie rowami	Drenowanie	Nawodnienie
		Długość	Obszar			
1. Biuro centralne	98	66,8	—	394	721	3 wodociągi i 679
2. Ekspozytura w Krakowie	18	4,2	—	30	470	—
3. Ekspozytura w Tarnowie	13	4,2	—	—	223	2
4. Ekspozytura w Rzeszowie	22	3,9	—	—	393	—
5. Ekspozytura w Jarosławiu	22	13,2	—	69	381	—
6. Ekspozytura w Stanisławowie	4	1,0	—	—	98	—
Ogółem	177	93,3	—	492	2.286	681
Bank melioracyjny wykonał podług planów, opracowanych przez krajowe biuro melioracyjne	14	—	—	57	644	i 3 wodociągi

Oprócz tego interweniowało biuro melioracyjne z ekspozyturami w 81 komisjach.

Z wykazanych pod III. robót subwencyonowano ze skarbu państwa i kraju 29,5 kilometrów rowów osuszających i drenowanie 674 ha (1.170 morgów) gruntów włościańskich w 32 gminach.

Doświadczenia z kulturą torfowisk.

W r. 1906 i 1907 prowadzono doświadczenia z kulturą torfowisk w Moszczanach, Rzemieniu, Chyszewicach, Dmytrowie, Połonicznej, Sielcu, Kuliezkowie, Rzęśni polskiej, Peczeni i Jaworznie.

1. Pole doświadczalne w Moszczanach.

(Powiat Jarosław).

Jak w poprzednich sprawozdaniach podniesiono, pole doświadczalne w Moszczanach zostało przeznaczone dla uprawy traw nasiennych. Ko-

rzystny wynik z próbnej uprawy kostrzewy trzcinowej w r. 1905 zachęcił zarząd dóbr do zwiększenia jej produkcji, tak, że w r. 1906 obsiano:

Kostrzewą trzcinową (<i>Festuca arundinacea</i>)	. . .	3.5 ha
Owsiakiem złotym (<i>Avena flavescens</i>)	0.5 "
Wiechliną spóźnioną (<i>Poa serotina</i>)	0.1 "

Nasienie kostrzewy pochodziło z własnej produkcji, nasienia wiechliny dostarczyło c. k. Ministerstwo rolnictwa bezpłatnie.

Nawozów sztucznych wysiano w jesieni 1905 r. 7 ctnm. kainitu i 3 ctnm. mączki Thomasa, w r. 1906 8 ctnm. kainitu i 4 ctnm. mączki Thomasa.

Siew wszystkich gatunków traw wykonano siewnikiem „Columbia“ przy zastosowania rzędów 22 cm. szerokich.

Kostrzewa trzcinowa zeszła na wiosnę bardzo szybko, równo i silnie, tak, że mimo uszkodzenia przez turkucie podjadki, tworzyła darń bardzo piękną i zwartą.

Mniej dobrze zeszły dwa inne gatunki traw. Wskutek powolnego rozwoju zakorzeniły się chwasty, które w znaczniejszej części zniszczyły zasiewy, tak że musiano je przecorać. Pozostało więc pod owsik uprawianych 500 m², zaś pod wiechlinę 1000 m².

Rezultat wymłotu przedstawia się następująco: Kostrzewy trzcinowej zebrano 1080 klg czyli na 1 ha 351 kg; owsika złotego 11 kg czyli z 1 ha 220 kg, wiechliny spóźnionej 45 kg czyli z 1 ha 450 kg.

Podług orzeczenia c. k. stacyi botaniczno-rolniczej w Wiedniu wykazują:

a) Kostrzewa trzcinowata czystości	97.80%
siły kiełkowania	98.00 "
wartości użytkowej	95.80 "
b) wiechlina spóźniona czystości	94.80 "
siły kiełkowania	91.00 "
wartości użytkowej	86.20 "

Ze zbiorów tych zakupił związek handlowy Kółek rolniczych znaczniejszą część, resztę przeznaczono na własny użytek.

W roku 1908 obszar zajęty pod uprawę traw nasiennych ma być powiększony.

Stacya ta odpowiedziała w zupełności swemu zadaniu, a praca bezpośredniego kierownika p. Juliana Kruppy zasługuje na uznanie.

2. Pole doświadczalne w Rzemieniu.

(Powiat Mielec).

Wskutek rozpoczętej regulacyi potoku rzemieńskiego i mniejszych dopływów w powiecie mieleckim zostaną odwodnione dość rozległe obszary gruntów zabagnionych w części torfowych, w części piaszczystych przytorfiałych, które dla właścicieli nie przedstawiały dotychczas wielkiej wartości a przeważnie stanowiły nawet w całym tego słowa znaczeniu nieużytki.

Wobec tego okazała się potrzeba założenia na tych bagnach wzorowych pól uprawnych, któreby pouczyły włóścian o sposobie uprawy tego rodzaju gruntów i wykazały ich wartość dla gospodarstwa.

Przy wyborze miejsca na pola doświadczalne okazały się na razie trudności, raz dlatego, że roboty regulacyjne były dopiero w toku

i obszary osuszone dość jeszcze ograniczone, powtóre dlatego, że ludność miejscowa niema jeszcze zaufania do zamierzonej akcji i nie jest zdecydowana, w jakim kierunku ma rozwinąć uprawę na osuszonych gruntach. Jedni obiecują sobie mieć łąki bez żadnych z ich strony wkładów, inni natomiast grunta te orzą i uprawiają jako pola.

Wobec tego postanowiono na razie wybrać grunt na pole doświadczalne na obszarze dworskim p. Gustawa Szaszkiewicza w Rzemieniu. Pole doświadczalne sąsiaduje bezpośrednio z gruntami włościańskimi i jest dla ludności włościańskiej łatwo dostępne i widoczne. Doświadczenia wykonywać się mają na 4 działkach o łącznej powierzchni 10 morgów.

W latach 1906 i 1907 ukończono roboty melioracyjne i przygotowawcze do uprawy.

W rok 1908 po odpowiednim znawożeniu obsiano wszystkie działki mieszanką na zieloną paszę.

Melioracja jak i uprawa przedstawiały dość znaczne trudności, ponieważ grunt ten był pokryty gęstymi zaroślami i pniakami, które musiano jak najstaranniej oczyścić a powstałe stąd nierówności usunąć.

3. Pole doświadczalne w Chyszewicach.

(Powiat Rudki.)

W Chyszewicach po przeprowadzeniu komasacji gruntów zawiązała się spółka włościańska dla uprawy i eksploatacji miejscowego torfowiska. Wydział krajowy chcąc poprzeć usiłowania tamtejszych gospodarzy, na prośbę ich postanowił założyć próbne pole na powierzchni 2—3 morgów, przeznaczając na ten cel przez 3 lata z rządu 250 koron. Spółka zobowiązała się pokrywać zwiększone wydatki na doświadczenia z uprawą roślin gospodarczych z własnych funduszy. W r. 1907 wypracowano dla tej stacji projekt techniczny i plan doświadczeń a z wiosną 1908 r. miały się rozpocząć przedwstępne roboty.

4. Pole doświadczalne w Dm. trowie i w Połonicznej

(Powiat Kamionka Strumiłowa).

Powiat Kamionka Strumiłowa obfituje w grunta torfowe. Przeszło 5.000 morgów bagien Stojanowskich zostało osuszonych w dawniejszych latach, a obecnie jeszcze większy kompleks takich gruntów przybywa wskutek regulacji potoków Pustej i Berezówki. Podobnie więc jak na bagnach Stojanowskich tak i w perymetrze Pustej podjęto akcję koło racjonalnej uprawy tych nieużytków przez zakładanie w pierwszym rzędzie większych pól doświadczalnych. — Ponieważ grunta te należą przeważnie do drobnych właścicieli, przeto stacye zakłada się na gruntach włościańskich. — Niestety, mimo że posiadanie stacyi przynosi właścicielowi niemałe korzyści, przy wyborze miejsc napotyka się na wielkie trudności.

Ludność nie rozumie znaczenia i celu tych stacyi, nie wierzy w skuteczność udzielanych rad i pouczeń, a dając posłuch fałszywym pogłoskom i niedorzecznym przestrogom, nie chce zmiany w dotychczasowym sposobie użytkowania torfowisk. — To też w pierwszych latach wpływ taki na poprawę stosunków gospodarczych jest bardzo nieznaczny, prowadzenie zaś jej wymaga wiele oględności i taktu.

Dla stacyi w perymetrze bagien nad Pustą nie łatwo znaleźć fachowo wykształconych rolników, którymby nadzór i kierownictwo stacyi powierzyć można. Oparcie znajduje się tylko u miejscowych prob-

szczów, którzy starają się, ażeby program doświadczeń i uprawa torfowiska na stacyi stosownie do instrukcyi wykonaną została.

Stacya w Dmytrowie znajduje się tuż nad bocznym rowem Bereżówki na gruncie Iwana Maciaka na powierzchni około 5 morgów. W październiku i w listopadzie r. 1907 wykopano dodatkowe rowy i założono przejazdy. Na wiosnę 1907 r. polecono rozplantować wykop i wyrównać całą powierzchnię. Czas letni i jesienny wolny od zwykłych zajęć gospodarczych użył Maciak na uprawę mechaniczną torfowiska, którą przeprowadził z niezwykłą starannością i dokładnością. — Przez zimę rozsiano na całej stacyi 15 m ctn. kainitu i 20 m ctn. mączki Thomasa. Pole podzielono na mniejsze poletki i zasadzono kilka gatunków kartofli sprowadzonych od Dołkowskiego, tak samo buraków i szwedzkiego pochodzenia owies Ligovo. — Sumiennosc, z jaką właściciel gruntu wykonuje wszelkie polecenia, daje gwarancję, że stacya ta będzie i nadal wzorowo prowadzoną i spełni swoje zadanie.

Mniej korzystnie przedstawiają się stosunki na dwóch polach torfowych w gminie Połonicznej. Jedno znajduje się na gruncie włościańskim, drugie na erekcyonalnym. Po osuszeniu okazały się jednak wielkie niezgodności między stanem posiadania a mapami katastralnymi gruntów znajdujących się na tamtejszych bagnach. Zachodzi nieodzowna potrzeba zarządzenia sprostowania granic stosownie do map katastralnych. Usiłowania, ażeby dwóch sąsiadów granicznych o miedzę z parcelą wziętą pod uprawę pogodzić i wykopać rowy graniczne mające odwodnić dane pole, spełzły na niczem. Ponieważ stan ten nie rychło da się zmienić, przeto zdecydowano się zamiast rowu otwartego założyć dreń faszynową, ewentualnie z rurek drenowych, co w ciągu r. 1908 ma być uskutecznione.

5. Pole doświadczalne w Sielcu i Kuliczkwowie.

(Powiat Sokal).

Obie stacye znajdują się tuż nad uregulowanym potokiem Błotnią na gruntach włościańskich. Szczegółowe osuszenie otwartymi rowami wykonano w r. 1906 na obu stacyach równocześnie. Torf jednak na gruncie Kuliczkowskim przedstawiał materiał jeszcze bardzo nie rozłożony, przerośnięty korzeniami roślin, które uniemożliwiały orkę nietylko zwykłym pługiem ale nawet i pługiem Sacka.

Wobec tego postanowiono w r. 1907 pozostawić stacyę zajmującą około 3 morgów nieuprawioną. Pod wpływem działania powietrza i słońca grunt ten nabierze niezawodnie lepszych własności.

W każdym razie sprowadzono pług „Pionier“ z fabryki Evena w Oldenburgu, który na gruntach torfowych trudnych do uprawy miał się okazać bardzo dobrym narzędziem.

Jeśli pług ten okaże się praktycznym, będzie go można i w wielu innych wypadkach zastosować.

Natomiast pole doświadczalne w Sielcu na gruncie Stefana Klymowa, zaraz w pierwszym roku po wykopaniu rowów, dało się dość starannie obrobić i przygotować pod zasiewy wiosenne. Sztucznych nawozów na 1 ha wysiano 10 q kainitu Kałuskiego i 3 q mączki Thomasa 18%. W maju wysadzono 2 gatunki kartofli, niebieskie olbrzymy i zwykłe miejscowe bez określonej nazwy. Pierwszych zebrano z 1 ha okrągło 120 q, drugich 115 q. Kapustę wysadzoną na 500 m² zniszczyły zające, tak samo i buraki pastewne, tak że na rok 1908 zarządzone ogrodzenie stacyi kołczastym drutem. Owsa z powierzchni 0.25 ha zebrano 3.5 q. Części starej darni nie przeorano, zasilając takową tylko sztucznymi nawozami. W pierwszym jednak roku żadnego efektu nie zauważono.

Już ten pierwszy próbny rok uprawy spowodował kilku właścian z Sielca i Mostów Wielkich do starania się o zapomogę w formie sztucznych nawozów na uprawę gruntów torfowych. Prośbę tę Wydział krajowy przychylnie załatwił, polecając kierownikowi regulacyi Błotni dopilnować, ażeby nawozy racjonalnie zostały użyte. Cel stacyi, założenia na gruntach osuszonych gospodarstwa łąkowego, musi być zmodyfikowany, ponieważ właścianie okazują większe zainteresowanie się uprawą rolną i uprawy tego rodzaju sobie życzą.

6. Pole doświadczalne w Rzęśnie polskiej.

(Powiat Lwów).

W najbliższym sąsiedztwie miasta Lwowa ciągną się znaczne obszary torfowisk, częściowo już odwodnionych jak w okolicach Dublan, Grzędy i Podlisek, a więc możliwych do uprawy, częściowo zaś stanowiących jeszcze pierwotne, nieużyteczne bagna. Do częściowo osuszonych i to przy pomocy funduszków krajowych i państwowych, należą torfowiska ciągnące się od Kleparowa przez Rzęsnę polską i ruską do stawu w Mszanie. Wydział krajowy już dawniej miał zamiar założyć na tych gruntach pole doświadczalne, ażeby właścicielom przeważnie włościańskim wskazać, jak grunta tego rodzaju należy uprawiać, ażeby przynosiły jak największy dochód. Starania jednak w tym kierunku spełzły na niczem, ponieważ nie można było znaleźć odpowiedniego właściciela, któryby na ten cel grunt swój zechciał odstąpić i dawał rękojmię, że wykona uprawę według wskazówek fachowego inżyniera dla uprawy torfowisk.

Dopiero w ubiegłym roku zgłosił się z gotowością prowadzenia prób Dr. Tadeusz Mars z Rzęsny polskiej, ofiarując na ten cel parcelę o powierzchni około 14 morgów.

Pan Dr. Mars oświadczył zarazem, że pragnąłby uprawę torfowiska tego prowadzić na większej powierzchni, niżby na to uchwalona subwencya w trzyletnim okresie doświadczeń w kwocie 2.500 K zezwalała.

W ten sposób w jesieni 1906 r. rozpoczęto roboty około założenia stacyi w Rzęśnie polskiej. W programie doświadczeń miano głównie na celu założenie łąk z rejestracją szlachetnych traw, ponieważ odpowiadało to najbardziej gospodarstwu p. Marsa. Mając jednak na uwadze, że w okolicach Lwowa właścianie prowadzą bardzo intensywnie uprawę ogrodową, udało się namówić właściciela do uprawy bodaj na małej powierzchni niektórych roślin ogrodowych. Zaraz też w pierwszym roku zasadzono kilka grządek burakami i marchwią. W program doświadczeń włączono też zastosowanie nawozów stajennych, ponieważ w okolicach Lwowa użycie tego rodzaju nawozu jest powszechne z powodu łatwości nabycia z prywatnych i wojskowych stajen miasta Lwowa.

Nawóz więc ten może i dla torfów okazać się tańszym, aniżeli sztuczny.

Cały obszar stacyi podzielono rowami na 11 działek. Odstępów rowów są różne i zależne od właściwości gruntu i stanu wilgotności wynoszą 40 m, 50 m, 80 i 100 m.

Na działkach przeznaczonych dla sztucznych nawozów wysiano 10 względnie 8 q kainitu i 4 względnie 3 q mączki Thomasa, na działkach zaś dla nawozów naturalnych polecono rozwieść 40—50 fur gnoju końskiego. Część stacyi bardzo starannie oczyszczono z mechów i silnie zbronowano, podsiewając mieszkanką traw na łąkę stałą, część zaś zorano celem uprawy przedplonów.

W czasie kontroli stacya przedstawiała się bardzo korzystnie. O wynikach będzie można mówić dopiero w następnym roku.

7. Pole doświadczalne w Peczeni.

(Powiat Przemysłany).

Pole doświadczalne w Peczeni zostało założone na gminnym torfowisku, osuszonym przy pomocy subwencji z funduszków krajowych i państwowych. W pierwszym roku uprawy osiągnięto wcale dobre rezultaty, szczególnie na działkach, których odstępy rowów wynosiły 30 i 40 m. Działka o szerokości 60 m okazała się za wilgotną i dlatego buraki pastewne na niej wysadzone dały zbiór mniej zadowalający.

Jako normalną dawkę dla sztucznych nawozów wyznaczono 10 q kainitu i 3 q mączki Thomasa, 18—20° na 1 ha. Kartofli na działce 30 m zbierano średnio 135 q, na działce 40 m 127 q z 1 ha. Buraków pastewnych z powodu zbytnej wilgoci gruntu zebrano:

Eckendorfskich	195 q z 1 ha.
Mamutów	160 q z 1 ha.

Pod buraki należało dać większą dawkę kainitu, co kierownik stacji przeoczył. Kapusta i proso udały się znakomicie, Tak samo żyto jare, na które, jak wiadomo, w roku 1907 był niepamiętny nieurodzaj, na gruncie torfowym wydało normalny plon, mianowicie z 1 ha 875 q, zaś słomy 19 q. Jedną działkę tylko zbronowano i podsiano mieszanką traw, a rezultat był już widocznym w pierwszym roku, szczególnie przy drugim pokosie, przy którym według twierdzenia miejscowych włościan zebrano dwa razy więcej jak w latach poprzednich przed melioracją.

Wpływ stacji okazał się na początku dobrym, ponieważ kilku włościan przygotowało swoje prywatne grunta torfowe do uprawy na rok 1908.

8. Pole doświadczalne w Jaworznie.

(Powiat Chrzanów).

W roku 1907 wyczerpano program doświadczeń ułożony dla stacji z uprawą torfowisk nad Przemszą w Jaworznie.

Niedostateczne działanie rowów osuszających zaprojektowanych co 50 m. uzupełniono drenami faszynowymi założonymi w środku poszczególnych działek. — Całe pole obsiano mieszanką traw, używając grunt tak jak i w poprzednich latach kainitem i mączką Thomasa w stosunku jak 10 : 4 na 1 ha. Siana zbierano dwukrotnie już w pierwszym roku, a ilość jego oszacował tamtejszy kierownik p. Józef Kieć na 40—50 q z 1 ha.

Dla zachęty przyznał Wydział krajowy jeszcze dodatkowo i na rok 1908 właścicielowi tej stacji Janowi Żakowi subwencję w formie sztucznych nawozów, którą tenże odpowiednio zużytkował.

Akcyą zakładania pól doświadczalnych na torfach celem rozszerzenia uprawy tego rodzaju gruntów w kraju naszym, okazała się dość skuteczną. Rok rocznie przybywa coraz więcej gruntów uprawnych na osuszonych bagnach, a zainteresowanie się kulturą torfów stale wzrasta.

Dowodem tego są coraz liczniejsze zgłoszenia włościan i innych prywatnych właścicieli o fachową poradę i o pomoc techniczną przy melioracji gruntów torfowych, niemniej też bardzo liczne prośby o subwencję w formie sztucznych nawozów, które Wydział krajowy w granicach przyznanych na ten cel funduszków ze strony Wysokiego Sejmu i c. k. Ministerstwa rolnictwa stara się uwzględnić. Szczególnie znaczną ilość petentów włościańskich wsparto w roku 1907 z okolic bagien Oleskich i Stojanowskich przez udzielenie kainitu i mączki Thomasa na uprawę gruntów torfowych, z zapasów pieniężnych niewyczerpanych w ubiegłych latach. Nawozy te zostały wszędzie nale-

życie zużytkowane, a pomoc ta niezawodnie zachęci do prowadzenia zapoczątkowanej już uprawy stale przez następne lata.

Służba dozorców melioracyjnych i drenarskich

Wskutek uchwały Wys. Sejmu z 8. marca 1907, którą zmieniono §. 2. instrukcyi służbowej dla krajowych dozorców melioracyjnych, zamianowano dekretem z d. 2. kwietnia 1907 l. 31.162/07:

1. konduktora melioracyjnego II. klasy Stanisława Slisza konduktorem melioracyjnym I. klasy.

2. konduktorów melioracyjnych III. klasy:

Józefa Szlęzka, Józefa Chciuka, Adama Jamroza, Józefa Krzysztyszyńskiego i Józefa Święchowicza konduktorami melioracyjnymi II. kl.

3. starszych dozorców melioracyjnych: Stanisława Uścieńskiego, Kornela Abrahamowicza, Jana Postawę, Jana Marka, Antoniego Ledwinę, Józefa Mondalskiego, Jana Dudycza, Jacentego Jajugę, Kajeta na Wykę, Adama Prarata i Jana Turbaka konduktorami melioracyjnymi III. klasy.

Dozorca melioracyjny Józef Węgrzyn, który ukończył kurs drenarski z postępowaniem celującym, został mianowany dekretem z d. 20. marca 1907 l. 27.722/07 konduktorem melioracyjnym III. klasy dla konserwacji obwałowania Wisły powyżej Wisłoki i lewego wału rzeki Wisłoki, a dozorca melioracyjny Teodor Seńczuk, który ukończył kurs drenarski także z postępowaniem celującym, został mianowany konduktorem melioracyjnym III. klasy do dozoru robót melioracyjnych wykonywanych przy pomocy państwa i kraju.

Dozorca drenarski Antoni Korpała dekretem z d. 25. października 1907 l. 68.364/07 został zamianowany dozorcą melioracyjnym.

Wreszcie dekretemi z d. 26. marca 1907 l. 915.583/06. z d. 19. kwietnia 1907 l. 35.954/07 i z d. 8. października 1907 l. 53.047/07 zamianował Wydział krajowy dozorcami drenarskimi ukończonych uczniów 2 letniego kursu drenarskiego: Jana Gruszczyńskiego, Antoniego Pelca, Józefa Chciuka, Michała Diducha, Józefa Stałę, Jakóba Pazia, Michała Kalinę, Ludwika Waśkiewicza, Stefana Małeckiego, Jędrzeja Pasadyna, Jana Sowę, Józefa Fereta, Jana Regułę, Jana Tomakę, Wawrzyńca Zuchowskiego, Ludwika Pukę, Filipa Górę i Józefa Prarata.

Dozorca drenarski Marcin Kasprzak został za przekroczenie służbowe wydalonym ze służby krajowej (l. 54.006 08 z d. 16 czerwca 1908) a dozorca drenarski Adolf Brydziński został na własne żądanie ze służby uwolnionym (l. 57.604/08).

Obecny personal służby dozorców liczy 6 konduktorów melioracyjnych przy konserwacji publicznych robót melioracyjnych, przy robotach zaś 1 konduktor melioracyjny II. klasy, 12 konduktorów melioracyjnych III. klasy, 16 dozorców melioracyjnych, 48 dozorców drenarskich i 27 ukończonych uczniów dwuletniego kursu drenarskiego, którzy jeszcze egzaminu końcowego nie zdali, razem 110 konduktorów, dozorców i uczniów.

Czynności c. k. galic. oddziału hydrograficznego w r. 1906.

Alegat 5.

Nadesłane odezwą c. k. Namiestnictwa z 16 września 1907 l. 113.883 sprawa wozdanie z czynności c. k. kraj. oddziału hydrograficznego za r. 1906 przedkładamy Wysokiemu sejmowi w załączeniu.

Wedle tego sprawozdania było w r. 1906 czynnych 432 stacyi ombrometrycznych, 230 wodoskazowych i 200 śniegowych.

Dotychczas nie przeprowadził jeszcze c. k. oddział hydrograficzny obliczeń normalnych przekrojów poprzecznych dla regulacji Dniestru od Rozwadowa do Żurawna, tudzież dla regulacji Soły i Łomnicy.

III.

A) Nowe przedsięwzięcia melioracyjne.

Wydział krajowy przedkłada Wys. Sejmowi wnioski na podjęcie czterech nowych przedsięwzięcia melioracyjnych: 2 w dorzeczu Wisły, 1 w dorzeczu Bugu i 1 w dorzeczu Dniestru.

Ponieważ zdjęcia dla obwałowania Wisły i regulacji dopływów górnego Dniestru zostały ukończone w r. 1904, rozpoczął Wydział krajowy w r. 1905 i 1907 w myśl programowej uchwały Wysokiego Sejmu d. 13. lutego 1894 pomiary dla regulacji podgórskich dopływów Wisły i Dniestru, tudzież rzek karpaccich i przygotował dwa projekty techniczne dla regulacji tych podgórskich dopływów, mianowicie: Macochy w dorzeczu Wisły i Siwki w dorzeczu Dniestru.

Ponieważ jednak rokowania z c. k. Rządem w sprawie subwencjonowania ze skarbu państwa regulacji potoku Siwki, która ma na celu ochronę saliny w Kałuszu od zalewu, nie zostały ukończone, — przedkłada Wydział krajowy na razie Wys. Sejmowi projekt ustawy o regulacji potoku Macochy, zastrzegając sobie przedłożenie projektu ustawy o regulacji Siwki, jeżeli decyzya c. k. Rządu nadejdzie w ciągu miesiąca września r. b.

Obok projektu ustawy o regulacji potoku Macochy przedkłada Wydział krajowy Wys. Sejmowi projekty ustaw o osuszeniu bagien Rzeszowskich, o regulacji Sołokii (dopływu Bugu) i o regulacji Kłodnicy (dopływu górnego Dniestru).

W r. 1908 zostały wstrzymane dalsze zdjęcia dla nowych projektów melioracyj publicznych, gdyż z powodu podwyższenia dotacji państwowego funduszu melioracyjnego (w r. 1907 o 3 miliony koron, a w r. 1908 o 4 miliony koron) przyszedł do skutku w kraju cały szereg wykazanych w I. części niniejszego sprawozdania publicznych przedsięwzięcia melioracyjnych, tak iż zamiast przewidzianych w etacie biura melioracyjnego 25 kierowników budowy musiał Wydział krajowy w r. 1908 ustanowić 34 kierowników.

1. Regulacja potoku Macochy z dopływami.

Projekt techniczny opracowany przez inżynierów biura melioracyjnego Stanisława Przybylskiego i Franciszka Bernkopfa obejmuje regulację potoku Macochy (dopływu rzeki Soły) od mostu na drodze państwowej w Kętach do ujścia do Soły na długości . 14,650 km.

regulację potoku Osieckiego, Maleckiego i Młynówki Czanieckiej łącznej długości	3,695	"
kanał ulgi do Soły	1,673	"
6 rowów osuszających	8,300	"
5 młynówek	2,040	"
razem	<u>50,358</u>	km.

Koszta budowy preliminowane w kosztorysie projektu wynoszą :

- I. Roboty ziemne 300.562 K — gr.
- II. Budowa obiektów (13 mostów żelazno-betonowych, 10 przepustów drogowych z rur betonowych, 7 jazów

	betonowych i żelaznych, 12 szluz klapowych, 19 stopni betonowych, 3 sy- fony i 4 brukowane brody)	447.410 K — gr.
III.	Ubezpieczenie łożysk po- toków i wałów (57.370 m bież. płotków, 307.561 m ² darniowania, obsiew 52,39 ha skarp i odkładów, 1 próg betonowy)	105.807 K 32 „
IV.	Wykupno gruntów i mły- nów (wykupno 39.952 ha gruntów, odszkodowanie za plony na powierzchni 35.794 ha, wykupno 1 mły- na w Kętach i odszkodo- wanie za ubytek siły mły- na turbinowego w Grojcu z powodu obniżenia zwier- ciadła wody)	162.859 K 90 gr.
V.	Konserwacja w czasie bu- dowy 4 prc. z rub. I. i II, (406.369.32 K)	16.300 „ — „
VI.	Koszta zarządu (10 prc. z rub. I. do V. w sumie 1.032.939 K 22 gr.)	103.300 „ — „
VII.	Rozmaite i nieprzewidzia- ne (około 3 prc. z rub. I. do V.)	29.768 „ 78 „
	Ogółem	<u>1.166.000 K — gr.</u>

W regulacji interesowanych jest 8 gmin i obszarów dworskich w powiecie Bialskim: 1) Grojec, 2) Osiek, 3) Łęki, 4) Bielany, 5) Kańczuga, 6) Malec, 7) Nowa wieś, 8) Kęty z powierzchnią 1.568 morgów gruntów, która zostanie odwodniona i ochroniona od wylewów.

Z preliminowanej sumy kosztorysowej 1.166.000 K przypada na ulepszenie urządzeń przy zakładach wodnych kwota 183 700 K, do której obowiązani będą konkurować właściciele tych zakładów, na odwodnienie zaś i ochronę od corocznych wylewów 1.568 morgów gruntów kwota 982.300 K, czyli 630 K na 1 morg.

Przyjmując coroczną szkodę wyrządzoną przez wylewy na 30 K., a korzyść z odwodnienia na 25 K z 1 morga, otrzyma się wartość melioracji skapitalizowaną w stosunku 4%, w sumie 2,156.000 K, wobec nakładu 982.300 K.

Z powodu corocznych szkód wyrządzanych przez wylew Macochy w gruntach wносиły też petycje tak do Wysokiego Sejmu, jak i do Wydziału krajowego i c. k. Rządu Wydział powiatowy Bialski wraz z interesowanymi gminami i obszarami, wskutek czego przy pomocy państwa i kraju wykonany został kanał ulgi odprowadzający część wielkiej wody Macochy do Soły na granicy Kęt i Nowej wsi. Kanał ten jednak nie zapobiegł wylewom, gdyż dorzecze Macochy w miejscu odgałęzienia kanału ulgi wynosi zaledwie 25 km², podczas gdy dorzecze Macochy poniżej potoku Maleckiego zwiększa się na 58 km², a poniżej ujścia potoku Osieckiego na 99.7 km².

Gdy więc dla uchylenia corocznego zalewu gruntów o wysokiej kulturze okazała się potrzeba systematycznej regulacji i obwałowania Macochy na całej przestrzeni od Kęt do ujścia do Soły, a rentowność

przedsiębiorstwa nie ulega wątpliwości, — postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi projekt ustawy zapewniającej wykonanie robót w drodze przymusowej spółki wodnej pod zarządem Wydziału krajowego przy 40% zasiłkach z funduszu krajowego i państwowego funduszu melioracyjnego.

Datek kraju i państwa wynosiłyby po 466.400 K, datek zaś przymusowej spółki wodnej 233.200 K z czego przypadałoby na właścicieli zakładów wodnych 36.740 K, a na właścicieli gruntów 196.460 K (po 125 K 29 gr. na 1 morg).

Przy użyciu jednej siły technicznej do prowadzenia budowy należałoby rozłożyć roboty na lat 11, tak iż rocznie byłaby do przebudowania kwota 106.000 K, coroczne zaś raty datków kraju i państwa wynosiłyby po 42.400 K, a coroczna rata datku spółki wodnej 21.200 K (po 11 K 39 gr. z 1 morga).

Projekt techniczny wraz z projektem ustawy przesłał Wydział krajowy odezwą z 2. sierpnia 1908 l. 59.903 c. k. Namiestnictwu celem wyjednania technicznej reambulacji, którą też przeprowadził wskutek reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa z d. 23. kwietnia 1908 l. 33.995 rx 1907 c. k. inżynier w Ministerstwie spraw wewnętrznych p. Artur Born przy współdziałaniu delegatów c. k. Namiestnictwa i Wydziału krajowego w czasie od 4. do 9. maja 1908 z wynikiem dla projektu dodatnim.

Termin rozpoczęcia robót oznaczony zostanie w rozporządzeniu wykonawczem po wejściu w życie ustawy; — nadmieniamy jednak, że komisya reambulacyjna, która po 2 dniowym deszczu była świadkiem wylewu Macochy w Kętach, postawi wniosek na rozpoczęcie robót w jak najkrótszym czasie.

2. Osuszenie bagien rzeszowskich.

Na prośbę interesowanych gmin i obszarów dworskich zarządził Wydział krajowy w r. 1883 zdjęcia i opracowanie projektu dla osuszenia bagien nad potokami Mrowła, Osiną i Podrzeczem w powiecie Rzeszowskim; projekt ten jednak nie został zrealizowany, gdyż interesowani nie zawiązali spółki wodnej.

Sprawę tę wznowił po 20 latach Wydział powiatowy w Rzeszowie sprawozdaniem z 25. maja 1903 l. 1.725, a Wydział krajowy zarządził reskrytem z 18. czerwca 1904 l. 29.088 rewizję projektu i wykonanie zdjęć uzupełniających.

Projekt sporządzony w r. 1905 przez inżynierów biura melioracyjnego Maryana Röhricha i Sylwerego Strzelbickiego obejmuje następujące roboty:

1. regulację potoków Czarny i Mrowli na długości	12,205 km.
2. regulację potoku Osiny na długości	7,836 "
3. " " Podrzecze na dług.	7,700 "
4. 68 rowów osuszających na długości	64,009 "
5. kanał nawodniający na długości	0,900 "
Razem na długości	<u>92,650 "</u>

Koszta robót według kosztorysu uzupełnionego przez komisję reambulacyjną preliminowane są, jak następuje:

I. Roboty ziemne	125.000 K — gr.
II. Budowa obiektów:	
11 szluz, 24 mostów, 44 stopni, 25 progów i 9 poidel	76.000 „ — „

III. Ubezpieczenie brzegów płótkami, darniami i obsiewem nasionami traw	71.825	K	09	gr.
IV. Wykupno gruntów i 1 młyna	121.484	"	92	"
V. Utrzymanie w czasie budowy 4% z rub. I. do III.	7.690	"	—	"
VI. Koszta zarządu 10% z rubr. I. do V.	38.874	"	50	"
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	19.125	"	49	"
Ogółem	460.000	"	—	"

W projektowanej melioracji interesowanych jest 10 gmin i 7 obszarów dworskich, mianowicie:

a) w powiecie Rzeszowskim:

Gminy i dwory: 1) Dąbrowa, 2) Trzciana, 3) Mrowla, 4) Świlcza, 5) Bratkowice, 6) Rudna wielka, — tudzież gminy: 7) Lipie, 8) Rogoźnica, 9) Rudna mała;

b) w powiecie Ropczyskim:

10) gmina i dwór Klęczany z powierzchnią 2.068,75 hektarów (czyli 3.594,9 morgów), tak iż przeciętny koszt osuszenia 1 morga wynosi 127 K 95 gr.

Gdy ten nakład wobec spodziewanego wzrostu wartości gruntów w sąsiedztwie większego miasta Rzeszowa uważać należy za rentowny, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi projekt ustawy zapewniającej wykonanie zaprojektowanego osuszenia w drodze przymusowej spółki wodnej przy 40% zasiłkach kraju i państwowego funduszu melioracyjnego pod zarządem Wydziału krajowego.

Zasiłki 40% kraju i państwa wynosiłyby po 184.000 K, 20% datek zaś spółki wodnej 92.000 K (po 25 K 90 gr. z 1 morga).

Roboty proponuje Wydział krajowy rozłożyć przy użyciu jednej siły technicznej do budowy na lat 5 tak, iż corocznie byłaby do przebudowania kwota 92.000 K, a coroczne raty datków państwa i kraju wynosiłyby po 36.800 K, datku zaś spółki wodnej po 18.400 K (po 5 K 12 gr. z jednego morga).

Projekt techniczny wraz z projektem ustawy przesłał Wydział krajowy odezwą z 8. listopada 1907 l. 96.474 c. k. Namiestnictwu celem wyjednania u c. k. Ministerstwa rolnictwa zarządzenia zbadania projektu na miejscu.

Reambulację projektu przeprowadził wskutek reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa z d. 19. maja 1908 l. 49.841 c. k. radca budownictwa w Ministerstwie spraw wewnętrznych p. Józef Opolski z wynikiem dla projektu dodatnim.

Roboty zamierza Wydział krajowy rozpocząć po wejściu w życie ustawy i zawiązaniu spółki wodnej.

3. Regulacja rzeki Sołokii z dopływami.

Obok regulacji Błotni i Raty z dopływami ma regulacja rzeki Sołokii wielkie znaczenie dla ochrony od wylewów i odwodnienia znacznych obszarów gruntów po lewym brzegu rzeki Bugu.

Projekt techniczny opracowany przez starszego inżyniera Pawła Dyrdonia wspólnie z inżynierem, Tadeuszem Baeckerem i Kazimierzem Sawickim obejmuje:

1) regulację rzeki Sołokii od jazu w Korniach do ujścia do Bugu w Krystynopolu na długości	58,160 km
2) regulację potoku Rzeczyca bełzkiej na długości	10,970 "
3) 25 rowów osuszających łącznej długości	198,089 "
4) 9 rowów doprowadzających wodę dla nawodnienia łąk długości	47,390 "
Razem	<u>314,609 km</u>

Koszta budowy obliczono w projekcie, jak następuje:

I. Roboty ziemne 2,665.370 m ³ wykopu	2,063.081 K	18 h
II. Budowa obiektów: 16 mostów żelazno-betonowych, 4 kładki żelazno-betonowe, 79 mostków sklepionych betonowych, 131 przepustów drogowych betonowych, 63 stopnie betonowych, 144 progów betonowych w rowach, 12 brodów, 11 szluz z betonu i żelaza do nawodnienia, 30 syfonów betonowych, 5 akwaduktów betonowych i 73 przepustów wałowych	1,157.170 "	38 "
III. Budowle regulacyjne 58,25 km budowli na Sołokii, 10,97 km budowli na Rzeczyca bełzkiej	942.065 "	23 "
IV. Ubezpieczenie brzegów potoków i rowów: 490.958 m bież. płotków, 1,025.796 m ² darniowiana, 186 ha obsiewu skarp, 42 ha zasadzenia wikliną	410.929 "	42 "
V. Wykupno gruntów i młynów: wykupno 140,505 ⁸ ha pod łożyska Sołokii i potoków, odszkodowanie za 81,246 ha gruntów pod rowy, odszkodowanie za 17 ha gruntów odciętych przekopami, odszkodowanie za plony przysypane odkładami na powierzchni 208,5 ha, wykupno 4 młynów w Ostrowie, Bożenie, Wierzbicy i Poddębce	706.134 "	58 "
VI. Utrzymanie w czasie budowy 4% z rub. I, III i IV (3,416.075 K 83 gr.)	136.643 "	03 "
VII. Koszta zarządu 10% z rub. I, II, III, IV i VI (5,009.442 K 57 h)	541.602 "	38 "
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane	42.373 "	80 "
Ogółem	<u>6,000.000 K</u>	— h

W regulacji tej interesowanych jest 34 gmin i obszarów dworskich:

a) w powiecie R a w s k i m :

1) Teniatyska, 2) Mosty małe, 3) Kornie, 4) Hrebenne, 5) Machnów, 6) Nowosiółki kardynalskie, 7) Wierzbica, 8) Zielona machnowska, 9) Poddębce, 10) Dyniska, 11) Tarnoszyn, 12) Uhnów, 13) Karów, 14) Korczów, 15) Domaszów, 16) Staje, 17) Ostobuż, 18) Chlewczany, 19) Tehłów;

b) w powiecie S o k a l s k i m :

20) Machnówek, 21) Worochta, 22) Tusków, 23) Witków, 24) Bełz, 25) Prusinów, 26) Żużel, 27) Góra, 28) Waniów, 29) Sielec, 30) Głuchów, 31) Żabcze, 32) Parchacz, 33) Ostrów, 34) Krystynopol z powierzchnią 13.880 ha, czyli 24.119 morgów, tak iż przeciętny koszt osuszenia i ochrony od dorocznych wylewów 1 morga wynosi 248 K 77 gr.

Z całego terenu inundacyjnego przypada $\frac{1}{3}$ część o powierzchni 8.040 morgów na grunta zabagnione, które są prawie nieużytkami, a z których po przeprowadzeniu regulacji spodziewać się można podwyższenia dochodu o 30 K z 1 morga, tak iż przy skapitalizowaniu dochodu rocznego w stosunku 4% podniesie się wartość tych gruntów o 6,020.000 K. Na $\frac{2}{3}$ powierzchni okręgu konkurencyjnego oczekiwać

można podwyższenia wartości wskutek regulacji o 60% tj. z 500 K na 800 K z 1 morga, ogółem 4,823.700 K, tak, iż podniesienie wartości całego okręgu konkurencyjnego przyjąć można na 10,843.700 K.

Gdy więc spodziewane podwyższenie wartości gruntów znacznie przewyższa nakład preliminowany na regulację, a wskutek wykonania zaprojektowanych robót polepszą się także stosunki zdrowotne w całej zabagnionej okolicy, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi projekt ustawy zapewniającej przeprowadzenie regulacji Sołokii w drodze przedsiębiorstwa przymusowej spółki wodnej pod zarządem Wydziału krajowego przy 40% zasiłkach ze skarbu kraju i z państwowego funduszu melioracyjnego, oraz przesłał projekt techniczny wraz z projektem ustawy odezwą z 5. maja 1908 l. 43.235 c. k. Namiestnictwu celem zarządzenia reambulacji projektu przez delegata c. k. Ministerstwa rolnictwa.

Datki 40% kraju i państwa wyniosą przytem przedsiębiorstwie po 2,400.000 K, 20% datek, zaś przymusowej spółki wodnej 1,200.000 K (po 49 K 75 gr. z 1 morga).

Przy użyciu trzech sił technicznych do prowadzenia budowy wypadnie rozłożyć roboty na lat 20, tak iż corocznie będzie do przebudowania kwota 300.000 K.

Przy 20-letnim okresie budowy wyniosą coroczne raty datków państwa i kraju po 120.000 K, datku zaś spółki wodnej po 60.000 K (2 K 49 gr. z 1 morga).

Roboty zamierza Wydział krajowy rozpocząć po wejściu w życie ustawy i zawiananiu spółki wodnej.

4. Regulacja potoków Kłodnicy (Niezachówki) i Brydnicy z dopływami.

W r. 1907 ukończył Wydział krajowy ostatni projekt z całej seryi regulacji dopływów górnego Dniestru z dopływami, mianowicie regulacji potoków Kłodnicy i Brydnicy w powiatach żydaczowskim, droho- byckim i stryjskim.

Opracowany przez starszego inżyniera Stanisława Szczepanowskiego, tudzież inżynierów-adjunktów Kazimierza Hubera i Ignacego Wewiórskiego projekt techniczny obejmuje:

a)	regulację potoku Kłodnicy od mostu na gościńcu państwowym w Niezuchowie do ujścia do Dniestru na długości	33,632 km	
b)	regulację dopływów Kłodnicy:		
	1) potoku Krynica długości	4,000 km	
	2) " Moszawa "	9,600 "	
	3) " Łomnica "	5,016 "	
	4) " Świętego "	5,167 "	24,783 "
c)	reg. " Brydnica "	5,504 "	
	z 4 ramionami długości	6,100 "	
d)	regulację dopływu Brydnicy potoku Perekyp długości	3,564 "	
	z 2 rowami "	3,600 "	18,768 "
	Razem .		<u>77,183 km</u>

Preliminowane koszta budowy przedstawiają się, jak następuje:

I. Roboty ziemne	764,923 K 44 gr.
II. Budowa obiektów: 10 mostów na drogach gminnych, 49 mostów na drogach polnych,	

9 kładek, 21 poideł, 6 stopni i 10 szluz dla nawodnienia	435.110 K — gr.
III. Ubezpieczenie brzegów płótkami i darniami	110.668 „ 22 „
IV. Wykupno gruntów: wykupno 62,6567 ha pod łożyska potoków, odszkodowanie za plony na powierzchni 77,083 ha i za 38,2412 ha odciętych przekopami	224.920 „ 70 „
V. Utrzymanie w czasie budowy 4 proc. z rubr. I i III	35.000 „ — „
VI. Koszta zarządu 10 proc. z rub. I do V	157.000 „ — „
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	72.377 „ 64 „
Ogółem	<u>1,800.000 K — gr.</u>

W regulacji tej interesowanych jest 14 gmin i obszarów dworskich, mianowicie:

a) w powiecie Żydaczowskim:

1) Nadiatycze, 2) Rozwadów, 3) Uście, 4) Rudniki (z obszarem 3.126 morgów);

b) w powiecie Drohobyckim:

5) Bilcze, 6) Krynica, 7) Radelicz (z obszarem 4.335 morgów);

c) w powiecie Stryjskim:

8) Brigidau, 9) Dobrowlany, 10) Dobrzany, 11) Kawsko, 12) Nieżuchów, 13) Stryj, 14) Zawadów (z obszarem 6.377 morgów); ogółem z powierzchnią 13.838 morgów, tak iż przeciętny koszt osuszenia i ochrony od dorocznych wylewów 1 morga wynosić będzie okrągło 130 K.

Ponieważ rentowność tej regulacji nie ulega wątpliwości, przesłał Wydział krajowy projekt techniczny wraz z projektem ustawy odezwą z 26. lipca 1907 l. 69.171 c. k. Namiestnictwu celem przedłożenia c. k. Ministerstwu rolnictwa i zarządzenia zbadania projektu na miejscu przez delagata tego Ministerstwa, reambulacya projektu jednak nie została dotychczas zarządzoną.

Wedle projektu ustawy ma być przeprowadzoną regulacya Kłodnicy jako przedsiębiorstwo przymusowej spółki wodnej przez Wydział krajowy przy 40% zasiłkach kraju i państwowego funduszu melioracyjnego. Datki 40% kraju i państwa wynosić będą po 720.000 K, datki zaś 20% spółki wodnej 360.000 K (po 26 K z 1 morga).

Roboty przy użyciu jednej siły technicznej do prowadzenia budowy mogą być wykonane w ciągu lat 18, coroczne zatem raty datków państwa i kraju wynosić będą po 40.000 K, datku zaś spółki wodnej po 20.000 K (po 1 K 44 gr. z 1 morga.)

Termin rozpoczęcia robót oznaczony zostanie po wejściu w życie ustawy w rozporządzeniu wykonawczem.

Po wejściu w życie ustawy o regulacji Kłodnicy z dopływami zapewnione będzie przeprowadzenie wielkiej akcji melioracyjnej w dorzeczu górnego Dniestru, które obok Powiśla i dorzecza Bugu i Styru stanowi jedno z trzech centrów melioracyjnych w Galicyi.

Koszta robót zapewnionych ustawami w dorzeczu górnego Dniestru przedstawiają się, jak następuje :

1. Regulacja Dniestru od Rozwadowa do Żurawna (ustawa z 1. maja 1893. Dz. u. kraj. Nr. 33)	3,200.000 K
2. Regulacja górnego Dniestru od Kornalowiec do Rozwadowa i Strwiąża od Biskowic do ujścia wraz z korekcyą ujścia Tyśmienicy i Wereszycy (ustawa z 4. grudnia 1900. Dz. u. kraj. Nr. 12 ex 1901)	9,200.000 „
3. Zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Dniestru (ustawa z 18. maja 1896. Dz. u. kraj. Nr. 36)	1,212.000 „
4. Zabudowanie potoku Krzemionki (ustawa z d. 2. grudnia 1907. Dz. u. kraj. Nr. 19. ex 1908.)	240.000 „
5. Regulacja potoku Błożewki (ustawa z 19. marca 1908. Dz. u. kraj. Nr. 53)	1,122.000 „
6. Regulacja rzeki Wereszycy z dopływami (ustawa z d. 25. maja 1906. Dz. u. kraj. Nr. 89)	2,040.000 „
7. Regulacja rzeki Tyśmienicy z dopływami i potoku Letnianki (ustawa z 23. kwietnia 1907. Dz. u. kraj. 78)	6,560.000 „
8. Regulacja potoku Kłodnicy (projekt ustawy)	1,800.000 „
9. Kolmatacy a b a g i e n naddniestrzańskich (ustawa z dnia 29. maja 1903. Dz. u. kraj. Nr. 58)	3,800.000 „
10. Zabudowanie debr w gminie Mikołajów nad Dniestrem (ustawa z d. 23. grudnia 1903. Dz. u. kraj. Nr. 42)	140.500 „
Razem	29,314.500 K
11. W myśl ustawy z d. 9. maja 1907. Dz. u. kraj. Nr. 54. o uzupełnieniu regulacji rzek kanałowych:	
a) regulacja Dniestru od ujścia Mszanica do Kornalowiec (według projektu generalnego)	3,770.000 K
b) regulacja Strwiąża od Ustrzyk dolnych do Biskowic (przybliżony kosztorys komisji)	1,660.000 „
c) regulacja i zabudowanie potoków Jabłonka, Lenina, Mszaniec, Bystrzyca i Czerchawa (przybliżony kosztorys komisji)	990.000 „
d) zabudowanie potoku Łodynka i debry pod Chyrowem w dorzeczu Strwiąża (kosztorys przybliżony)	90.000 „
Ogółem	35,824.500 K.

W przedsiębiorstwach regulacji Błożewki, Wereszycy i Tyśmienicy, tudzież kolmatacyi bagien naddniestrzańskich interesowany jest obszar **67.745** morgów gruntów, które opłacają datki konkurencyjne.

Po rozpoczęciu wielkich robót publicznych przez Wydział krajowy w dorzeczu górnego Dniestru ludność interesowana zawiązuje już obecnie sama dobrowolne spółki wodne dla przeprowadzenia drugorzędnych melioracyi (osuszenia gruntów), mianowicie : w powiatach Żydaczowskim, Drohobyckim i Stryjskim (regulacja Wowni i Kiny) tudzież w powiecie Samborskim (regulacja potoku Likusz na lewym brzegu Strwiąża i osuszenie bagien nad Bystrzycą i Waretyną).

Po ukończeniu regulacji Strwiąża zamierza Wydział krajowy przystąpić do obwałowania Strwiąża i Dniestru od Sambora do Czajkowie dla ochrony od zalewu wielkich obszarów urodzajnych gruntów aluwialnych w powiatach Samborskim i Rudeckim, które to obwałowanie dopiero po uregulowaniu tych 2 rzek możliwem będzie do przeprowadzenia.

B. Powiększenie personelu krajowego biura melioracyjnego.

Z powodu podwyższenia dotacji rocznej państwowego funduszu melioracyjnego z 4,000.000 K na 7,000.000 K w roku 1907, a na 8,000.000 K w roku 1908 przyszedł w kraju naszym do skutku cały szereg nowych przedsięwzięć melioracyjnych, których prowadzenie wymaga większej ilości sił technicznych. I tak kiedy dotychczasowy etat biura melioracyjnego ustanowiony został w przewidywaniu potrzeby 25 kierowników budowy (przy rocznym wydatku 2,500.000 K na melioracje publiczne), jak to miało miejsce w r. 1907, — to w roku 1908 Wydział krajowy zniewolony był przydzielić 32 inżynierów do prowadzenia budowy, gdyż w razie przeciwnym budowa musiałaby być zastanowioną przy kilku ustawowych przedsięwzięciach melioracyjnych, chociaż Wys. Sejm uchwalił potrzebne na ten cel środki i c. k. Ministerstwo rolnictwa asygnuje raty zasiłków państwowych unormowane w rozporządzeniach wykonawczych. Przydzielenie 7 inżynierów do budowy przy publicznych przedsięwzięciach melioracyjnych połączone było z zasystowaniem zdjęć dla nowych projektów, jak to już na wstępie III. części niniejszego sprawozdania wspomniano.

W roku 1909 zmuszony będzie Wydział krajowy przydzielić ośmiu inżynierów do prowadzenia budowy przy publicznych przedsięwzięciach melioracyjnych, dla których zasiłki uchwalone zostały przez Radę państwa w preliminarzach państwowego funduszu melioracyjnego, a datki krajowe wstawione do preliminarza krajowego. Dwóch techników będzie miał Wydział krajowy do dyspozycji po ukończeniu robót na Nowym Brniu i Kisielinie, braknie natomiast sześciu techników do prowadzenia budowy.

Ponieważ tego braku nie może Wydział krajowy zastąpić siłami technicznymi zajętemi dotychczas przy melioracjach prywatnych, które w takim razie musiałyby być zastanowione, przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi wniosek na powiększenie personelu biura melioracyjnego począwszy od r. 1909 o sześciu inżynierów dla prowadzenia budowy przy publicznych przedsięwzięciach melioracyjnych.

Obecny personal techniczny biura melioracyjnego składa się:

1. z 1 dyrektora;
2. z 1 zastępcy dyrektora;
3. z 13 starszych inżynierów (w VII. randze);
4. z 13 inżynierów I. klasy (w VIII. randze);
5. z 22 inżynierów II. klasy (w IX. randze);
6. z 24 inżynierów-adjunktów (w X. randze);
7. z 2 adjutowanych praktykantów; — ogółem 76 inżynierów.

Wobec znacznej różnicy miejsc w poszczególnych rangach (28 inżynierów w rangach wyższych, a 48 inżynierów w rangach niższych) zapowiedział już Wydział krajowy w sprawozdaniu z d. 10. września 1907 l. 86.790, że w miarę uznanej potrzeby przedkładać będzie Wys. Sejmowi wnioski na stopniowe powiększenie liczby posad w rangach wyższych, zwłaszcza że w roku bieżącym z powodu unormowanej większej liczby posad w rangach niższych niż w dawnym etacie, a tem

samem słabszych szans awansu Wydział krajowy nie mógł już pozyskać techników dla biura melioracyjnego z tak znakomitemi kwalifikacjami jak w latach poprzednich.

Z tego powodu proponuje Wydział krajowy powiększenie personalu biura melioracyjnego przeważnie w rangach wyższych, mianowicie: o dwóch starszych inżynierów (w VII. randze), dwóch inżynierów I. klasy (w VIII. randze) i dwóch inżynierów II. klasy (w IX. randze), tak iż ilość urzędników w rangach wyższych wynosić będzie 32, w rangach zaś niższych 50.

Skład personalu biura melioracyjnego przedstawiać się będzie wedle tej propozycji, jak następuje:

- 1) 1 dyrektor,
- 2) 1 zastępca dyrektora,
- 3) 15 starszych inżynierów,
- 4) 15 inżynierów I. klasy,
- 5) 24 inżynierów II. klasy,
- 6) 24 inżynierów-adjunktów,
- 7) 2 adjutowanych praktykantów.

Ogółem 82 inżynierów.

W r. 1909 zajętych będzie 38 inżynierów biura melioracyjnego przy kierownictwie następujących ustawowych przedsiębiorstw melioracyjnych.

a) w dorzeczu Wisły.

1) przy regulacji Rudawy	2
2) przy obwałowaniu lewego brzegu Wisły od Białuchy do granicy państwa	1
3) dto od Grzegórzek do Białuchy	1
4) przy obwałowaniu prawego brzegu Wisły od Podgórza do Niepołomic	1
5) przy obwałowaniu Wisły od Niepołomic do Raby	2
6) dto od Raby do Woli rogowskiej	2
7) dto w powiecie Dąbrowskim	2
8) przy regulacji Biały	1
9) przy osuszeniu bagien Rzemieńskich	1
10) przy regulacji górnej Trześniówki	2
11) przy regulacji Wisłoka i Pielnicy	1
Razem	<u>16.</u>

b) w dorzeczu Bugu i Styru:

12) przy regulacji Bugu	1
13) " " Błotni	1
14) " " Raty	3
15) " " Pełtwi	3
16) " " Pustej (Radosławki)	1
Razem	<u>9.</u>

c) w dorzeczu Dniestru:

17)	przy regulacji górnego Dniestru	3
18)	" kolmatacyi bagien naddniestrzańskich	2
19)	" regulacyi Błóżewki	1
20)	" " Wereszycy	2
21)	" " Tyśmienicy i Letnianki	3
22)	" " Siwki	1
23)	" " Gniłej Lipy	1
Razem		13.

Tych 38 kierowników budowy prowadzić będzie wyłącznie roboty przy publicznych przedsiębiorstwach melioracyjnych, gdyż dla zaprojektowania i wykonania części regulacyi rzek kanałowych ustanowił Wysoki Sejm uchwałą z 4. października 1907 personal złożony z 12 inżynierów.

Referent
administra-
cyjno-praw-
ny.

Referent administracyjno-prawny ustanowiony w biurze melioracyjnym w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 7. lutego 1894 l. s. 1.24, w randze sekretarza, pozostaje w służbie krajowej 21 lat 2 miesiące (licząc do końca lipca 1908), a z uwzględnieniem poprzedniej służby autonomicznej wliczonej do emerytury, 27 lat 3 miesiące, podczas gdy inni urzędnicy konceptowi z mniejszą ilością lat służby awansowali już na radców Wydziału krajowego w VI. randze.

Dla utrzymania równomierności stosunków awansowych urzędników konceptowych utworzył Wys. Sejm na wniosek Wydziału krajowego uchwałą z 4. października 1907 posadę radcy w VI. randze dla sekretarza biura kolejowego (w VII. randze), który do końca listopada 1907 pozostawał w służbie krajowej 9 lat 7 miesięcy, a z policzeniem poprzedniej służby kolejowej, 22 lat 3 miesiące.

Ze względów słuszności przedkłada Wydział krajowy Wys. Sejmowi wniosek na utworzenie dla referenta administracyjno-prawnego biura melioracyjnego również posady radcy w VI. randze, zwłaszcza że dotychczasowe jego pobory z 2 pięciolecia i 1 dodatkiem trzyletnim wynoszą 7.688 K, podczas gdy pobory radcy wynoszą 7.827 K, tak że podwyższenie wydatku przedstawia nieznaczną tylko kwotę 184 K.

Do preliminarzy krajowych na r. 1908 i 1909 rub. II. poz. 5 lit a) wstawił Wydział krajowy w oczekiwaniu przychylnego załatwienia powyższego wniosku pobory VI. rangi dla referenta administracyjno-prawnego biura melioracyjnego, mianowicie:

płace	6.400 K
dodatek aktywalny	1.472 "
Razem	7.872 K.

c) Uzasadnienie rubr. IX. poz. 16. i 17. preliminarza wydatków funduszu krajowego na rok 1908:

W poz. 16. preliminarzu Wydział krajowy na rok 1908 zasiłki na popieranie mniejszych robót melioracyjnych w myśl uchwały sejmowej z 26. listopada 1889 w sumie 460.120 K, zatem w porównaniu ze sumą tych zasiłków, uchwalonych na rok 1907 480.002 K, mniej o 19.882 K. a mianowicie:

- a) Na konserwację osuszenia bagien Rudnickich ostatnia rata 2.800 K jak na rok 1907.
- b) Na konserwację osuszenia bagien Stojanowskich (do r. 1914) 1.200 K jak na rok 1907.
- c) Na konserwację osuszenia bagien Oleskich (do r. 1925) 1.000 K jak na rok 1907.
- d) Na drenowanie gruntów włościańskich VIII. rata (z 10-lecia) 200.000 K jak na rok 1907.
- e) Na zabudowanie potoków Harbutówki i Gościbki w powiecie Myślenickim III. rata (ostatnia) i kredyt dodatkowy 40.300 K
uzasadniono w sprawozdaniu z 4. grudnia 1906 l. 112.481 o melioracjach (str. 56).
- f) Na regulację potoku Mikoszki w Rzeszowie III. rata (z 5-lecia) 6.432 K jak na r. 1907.
- g) Na osuszenie gruntów w gminie Bojaniec (pow. Żółkiew) III. rata (ostatnia) 12.000 K jak na rok 1907.
- h) Na osuszenie gruntów w gminie Żydaczów III. rata (ostatnia) 9.367 K jak na rok 1907.
- i) na zabudowanie potoku Stańkowskiego (pow. Nowy Sącz) II. rata (ostatnia) 6.425 K jak na rok 1907.
Uzasadniono w sprawozdaniu z 4. grudnia 1906 l. 112.481 o melioracjach (str. 57).
- k) Na zabudowanie potoku Biczyczanki (pow. Nowy Sącz) II. rata (ostatnia) 15.000 K, jak na rok 1907.
Uzasadniono w poprzednim sprawozdaniu melioracyjnym (str. 58).
- l) Na zabudowanie potoku Dubeń w gminie Spas (pow. Stary Sambor) II. rata (ostatnia) oraz kredyt dodatkowy 19.500 K.

Uzasadniono w poprzednim sprawozdaniu melioracyjnym (str. 60).
Przy sporządzeniu szczegółowego projektu podwyższoną została suma

kosztorysowa o 14.000 K, wskutek czego oprócz II. raty 12.500 K wstawia się tytułem kredytu dodatkowego 7.000 K.

m) Na regulację potoku Wolanki (pow. Brzesko) 6.150 K.

Koszta regulacji tego potoku, który w dolnej części swego biegu poniżej mostu na gościńcu rządowym w Zakliczynie przy wielkiej wodzie zalewa corocznie około 150 ha pól ornych, obliczyła sekcya samoborska c. k. Oddziału leśno-technicznego na 12.300 K, wskutek czego w myśl uchwały Wydziału krajowego z dnia 20. czerwca 1906 l. 119.606 wstawiono do preliminarza krajowego na r. 1908 50% tej sumy, t. j. 6.150 K tytułem zasiłku krajowego na tę regulację. Projekt szczegółowy regulacji potoku Wolanki, opracowany przez wyżej wymienioną sekcję, został w biurze melioracyjnej przerobiony, zaś odnośnie do zmienionego kosztorysu w wysokości 18.860 K przedkłada Wydział krajowy odpowiednie wnioski przy wyjaśnieniach do preliminarza na r. 1906.

n) Na zabudowanie potoku Psarki (pow. Chrzanów) kredyt dodatkowy 1.000 K.

Kwota powyższa jest ostatnią ratą datku krajowego, który wynosi 50% sumy kosztorysowej 71.000 K, tj. 35.500 K. Pomimo płynności całego datku krajowego roboty około zabudowania tego potoku, którego łożysko coraz bardziej dziczeje, nie zostały rozpoczęte, gdyż c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z d. 14. września 1907 l. 13.647 zatwierdziło wprawdzie projekt szczegółowy, jednakże oświadczyło gotowość subwencyonowania tych robót z funduszu melioracyjnego w drodze osobnej ustawy krajowej, a nie z dotacyi na drobne melioracje, a to rzekomo z powodu za wysokiej kwoty kosztorysowej. Wobec tego odniósł się Wydział krajowy odezwą z d. 4. marca 1908 l. 98.207/07 do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie zmiany decyzji c. k. Ministerstwa rolnictwa i przyznanie subwencji z państwowej dotacyi dyspozycyjnej na drobne melioracje.

o) Na zabudowanie potoku Łączki (pow. Chrzanów) 6.000 K.

Roboty przy zabudowaniu tego potoku będą rozpoczęte równocześnie z zabudowaniem potoku Psarki, skoro sprawa udzielenia subwencji państwowej dla robót na potoku Psarce zostanie rozstrzygnięta.

p) Na regulację Prutu pod Łączynem (pow. Nadwórniańskim) I. rata (z 2 lecia) 16.000 K.

C. k. Namiestnictwo opracowało na polecenie c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych i skarbu projekt lokalny regulacji rzeki Prutu pod Łączynem, gdzie rzeka Prut skutkiem ciągłego podnywania brzegów zagraża rządowym budynkom salinarnym. Koszta tej regulacji obejmującej 3, 4 km. koryta rzeki, rozliczyło c. k. Namiestnictwo na 80.000 K i odniosło się do Wydziału krajowego z wnioskiem na przyznanie się 40% datkiem t. j. kwotą 32000 K.

Z uwagi, że c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z dnia 12. czerwca 1907 l. 12.875 zatwierdziło projekt wraz z kosztorysem, tudzież ze względu na to, że ta lokalna regulacja obejmuje

część przestrzeni, która ma zostać uregulowaną wspólnym kosztem państwa i kraju w stosunku 60% i 40%, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyznanie tego zasiłku, który miałby być płatnym w 2 ratach rocznych po 16.000 K i wstawił na ten cel do preliminarza krajowego na rok 1908 pierwszą ratę w wyżej podanej wysokości.

r) Na budowę rowów osuszających w Borkach nizińskich (pow. Mielec) 7.800 K.

Wskutek licznych petycji gminy Borki nizińskie powiatu Mielego zarządził Wydział krajowy opracowanie projektu czterech rowów osuszających w tej gminie o łącznej długości 5.965 m, których koszt obliczono na 23.400 K. Uznając potrzebę wykonania tych rowów, postanowił Wydział kraj. przedstawić Wys. Sejmowi wniosek na udzielenie $33\frac{1}{3}\%$ zasiłku z funduszu krajowego, oraz wyjednać u c. k. Ministerstwa rolnictwa datkę w tej samej wysokości, skoro interesowana gmina zobowiąże się pokryć $\frac{1}{3}$ kosztów oraz wykonane rowy w należytym stanie utrzymywać.

Zasiłek przypadający na fundusz kraj. w kwocie 7.800 K wstawiono do preliminarza na r. 1908.

s) Na obwałowanie Sanu w Bielińcu (pow. Nisko) 8.500 K.

Wskutek prośb stron interesowanych zarządził Wydział krajowy opracowanie projektu i kosztorysu na obwałowanie prawego brzegu Sanu w obrębie gmin katastr. Bieliniec, Rudnik i Ulanów celem ochrony gruntów narażonych na wylewy Sanu. Koszta tego obwałowania obliczone zostały na 25.500 K, z której to kwoty obowiązał się powiat Nisko wspólnie z gminami Bieliniec i Rudnik pokryć $\frac{1}{3}$ część. Zarazem zobowiązał się Wydział powiatowy konserwować wykonane roboty pod warunkiem, jeżeli budowa wału oddaną zostanie w przedsięwzięciu Wydziałowi powiatowemu pod technicznym kierownictwem Wydziału krajowego.

Reskryptem z d. 7. stycznia 1908 l. 28.038 zgodziło się c. k. Ministerstwo rolnictwa na pominięty projekt i przyznało z kredytu na drobne melioracje $33\frac{1}{3}$ proc. zasiłek w kwocie 8.500 K, płatny w dwóch równych ratach rocznych po 4.250 K.

Wobec tego wstawił Wydział krajowy do preliminarza na r. 1908 kwotę 8.500 K tytułem datku krajowego i uprasza Wys. Sejm o uchwalenie tego zasiłku.

t) Na osuszenie gruntów w Demeszkowcach (pow. Rohatyn) I. rata (z 2 lecia) 2.835 K.

Na skutek podania Zwierzchności gminnej w Demeszkowcach zarządził Wydział krajowy opracowanie projektu i kosztorysu na osuszenie 355 morgów gruntów. Koszt wykonania tych robót obliczony został na 17.000 K, wobec czego Wydział krajowy postanowił uchwałą z dnia 10. września 1907 przedstawić Wys. Sejmowi wniosek na udzielenie $33\frac{1}{3}\%$ zasiłku z funduszu krajowego w kwocie okrągłej 5.670 K, płatnej w dwóch równych ratach rocznych, oraz wyjednać u c. k. Ministerstwa rolnictwa subwencyę w tej samej wysokości, skoro intere-

sowani zawiążą spółkę wodną i uzyskają konsens na wykonanie projektowanych robót.

Ponieważ sprawa zawiązania spółki według sprawozdania Wydziału powiatowego w Rohatynie została już wdrożoną, Wydział krajowy wstawił do preliminarza budżetowego na r. 1908 I. ratę w kwocie 2.835 K.

u) Na osuszenie gruntów włościańskich w Małnowie (pow. Mościska) I. rata (z 3 lecia) 6.478 K.

Na skutek petycji gminy Małnow powiatu Mościskiego wniesionej do Wysokiego Sejmu o osuszenie tamtejszych gruntów, zarządził Wydział krajowy opracowanie projektu technicznego, który obejmuje osuszenie 843 morgów gruntów kosztem 58.300 K i postanowił przedłożyć Wys. Sejmowi wniosek na pokrycie $\frac{1}{3}$ części kosztów t. j. 19.434 K w trzech równych ratach rocznych po 6.478 K, oraz wyjednać u c. k. Ministerstwa rolnictwa zasiłek w równej wysokości, skoro zostanie zawiązana spółka wodna i udzielony konsens na wykonanie projektowanych robót.

W oczekiwaniu, że warunki te zostaną wypełnione, przedstawia Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyznanie $33\frac{1}{3}\%$ zasiłku krajowego i wstawił do preliminarza na rok 1908 tytułem I. raty datku krajowego kwotę 6.478 K.

w) Na osuszenie łąk włościańskich w Oleszycach starych (pow. Cieszanów) I. rata (z 2 lecia) 3.800 K.

Wskutek prośby gminy Oleszyce stare powiatu Cieszanowskiego zarządził Wydział krajowy opracowanie projektu osuszenia 242 morgów zabagnionych gruntów włościańskich w tej gminie, który preliminarz kosztu na 22.800 K.

W uznaniu potrzeby wykonania zamierzonych robót postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyznanie zasiłku w wysokości $33\frac{1}{3}\%$ sumy kosztorysowej t. j. 7.600 K płatnego w 2 równych ratach rocznych po 3.800 K, oraz wyjednać u c. k. Ministerstwa rolnictwa zasiłek w takiej samej wysokości z dotacji państwowej, skoro zostanie zawiązana spółka wodna oraz uzyskanym zostanie konsens na wykonanie zaprojektowanych robót.

W przypuszczeniu, że spółka w roku bieżącym zostanie zawiązana, Wydział krajowy przedstawia Wysokiemu Sejmowi wniosek o udzielenie na ten cel $33\frac{1}{3}\%$ zasiłku krajowego i wstawił do preliminarza na rok 1908 I. ratę tego zasiłku w wysokości 3.800 K.

x) Na regulację potoku „Stara rzeka“ w gminach Dąbrowiec i Łozina (pow. Gródek) I. rata (z 2 lecia) 2.333 K.

Zdjęcie zostało zarządzone przez Wydział krajowy wskutek podania Wydziału powiatowego w Gródku, który domaga się tej regulacji ze względów tak sanitarnych jak i gospodarczych. Projekt obejmuje regulację potoku „Stara rzeka“ na terytorium gmin Łozina i Dąbrowiec na długości 4.2 km. oraz dopływów bocznych na długości 830 m. Oprócz robót ziemnych i ubezpieczeń przewidzianą jest budowa 2 mostków drewnianych, 2 przepustów rurowych 1 brodu, 4 kładek i 5 stopni betonowych, kosztorys zaś obliczono na 14.000 K,

W uznaniu ważności projektowanych robót, które mają na celu osuszenie 148 morgów gruntów, Wydział krajowy oświadczył gotowość wyjednaną u Wysokiego Sejmu $33\frac{1}{3}\%$ datku krajowego w okrągłej kwocie 4.667 K, płatnego w 2 ratach rocznych po 2.333 K, i wyjednać u c. k. Ministerstwa rolnictwa subwencją państwową w równej wysokości, jeżeli zostanie zawiązaną spółka wodna i uzyskany konsens na wykonanie projektu.

Ponieważ według sprawozdania Wydziału powiatowego w Gródku sprawa zawiązania spółki postępuje pomyślnie, gdyż wniesiono już odnośne podanie do c. k. Starostwa w Gródku o uznanie spółki wodnej w Dąbrowcu-Łozinie, Wydział krajowy przedstawia Wysokiemu Sejmowi wniosek o udzielenie datku krajowego $33\frac{1}{3}\%$ i wstawia do preliminarza na r. 1908 I. ratę w wysokości 2.333 K.

y) Na regulację potoku Olszanicy w gminie Zwierzyn (pow. Lisko) 2.200 K.

Na prośbę gminy Zwierzyn powiatu Liskiego, gdzie potok Olszanica zagraża drodze gminnej, zarządził Wydział krajowy potrzebne zdjęcia, które mają również na celu ochronę $5\frac{1}{2}$ morgów gruntów położonych nad Sanem przed zasypywaniem żwirem. Kosztorys obliczono na 6.600 K a ponieważ gmina Zwierzyn oraz Wydział powiatowy w Lisku obowiązały się pokryć $\frac{1}{3}$ część kosztów, pierwsza przez wykonanie robót ziemnych, powiat zaś przez dopełnienie brakującej kwoty do wysokości 2.200 K Wydział krajowy przedstawia Wysokiemu Sejmowi odnośny wniosek na udzielenie $33\frac{1}{3}\%$ datku krajowego i wstawił ten zasiłek w kwocie 2.200 K do preliminarza na rok 1908 równocześnie zaś po przedstawieniu przez strony interesowane konsensu na budowę i deklaracji co do dalszych konserwacji robót wykonanych poczyni dalsze kroki potrzebne do uzyskania subwencji państwowej.

z) Na budowę wodociągu w Kołaczycach (pow. Jasło) 8.000 K.

Gmina Kołaczyce powiatu Jasielskiego postanowiła przystąpić do budowy wodociągu na podstawie projektu, opracowanego przez krajowe biuro melioracyjne, w którym koszt budowy obliczono na 24.000 K, i odniosła się do Wydziału krajowego z prośbą o udzielenie subwencji w wysokości $\frac{1}{3}$ części kosztów, oraz o wyjednanie u c. k. Rządu dalszego zasiłku w równej wysokości.

W uznaniu ważności wodociągu dla polepszenia stosunków sanitarnych w tej gminie, Wydział krajowy wstawił do preliminarza na r. 1908 datek krajowy w wysokości $33\frac{1}{3}\%$ sumy kosztorysowej tj. 8.000 K i przedkłada Wysokiemu Sejmowi wniosek na uchwalenie tego datku.

Po uzyskaniu konsensu na budowę wodociągu przez gminę Kołaczyce poczyni Wydział krajowy odpowiednie kroki celem wyjednaną subwencji rządowej.

aa) Do dyspozycji Wydziału krajowego 75.000 K.

Wysokość tej pozycji uzasadniono w wyjaśnieniach do preliminarza na r. 1908.

Z dotacji 75.000 K ma być pokrytą różnica kursu pożyczki zaciągniętej na osuszenie i drenowanie gruntów w obligacjach komunalnych Banku krajowego w kwocie 35.000 K, tak iż na właściwe roboty pozo-

stanie do dyspozycji kwota 40.000 K, a z całej pozycji 16. suma 425.120 K na popieranie drobnych melioracji w r. 1908.

Jeżeli c. k. Ministerstwo rolnictwa przyzna na popieranie drobnych melioracji w Galicyi subwencję w wysokości powyższych zasiłków krajowych, w takim razie udział kraju w państwowej dotacji dyspozycyjnej na drobne melioracje wynosić będzie w r. 1908:

a) na roboty	425.120 K
b) subwencya na biuro melioracyjne i utrzymanie inżyniera dla kultury torfowisk	18.000 „
c) 4,1% odsetki pożyczki 5,000.000 K na osuszenie i drenowanie gruntów	41.000 „
razem	<u>484.120 K</u>

Ponieważ zaś uchwalona przez Radę państwa na r. 1908 państwowa dotacja dyspozycyjna na drobne melioracje wynosi 3,200.000 K, zatem udział Galicyi w tej dotacji przy uwzględnieniu wszystkich wniosków Wydziału krajowego dosięgnie zaledwie 15,11%, podczas gdy powierzchnia gruntów uprawnych w Galicyi (ról i łąk), o których melioracją się tu rozchodzi, przedstawia 34,1% gruntów uprawnych w państwie. W poz. 17. rubr. IX. prelininuje Wydział krajowy na popieranie doświadczeń z kulturą torfowisk 8.500 K (w porównaniu z r. 1907 mniej o 500 K) na zakupno zaś nawozów mineralnych na włościańskie grunta torfowe 11.000 K (porównaniu z r. 1907 więcej o 3.000 K), ogółem 19.500 K (w porównaniu z r. 1907 więcej o 2.500 K), jak to wyjaśniono przy prelininarzu.

Połowę tego wydatku pokrywa państwo z dotacji na uprawę roślin.

W poz. 16 prelininuje Wydział krajowy na r. 1909 zasiłki na popieranie mniejszych robót melioracyjnych w myśl uchwały sejmowej z 26. listopada 1889. w sumie 356.825 K, zatem w porównaniu ze sumą tych zasiłków prelininowanych na r. 1908 mniej o 103.295 a mianowicie:

- a) na konserwację osuszenia bagien Sfojanowskich (do r. 1914) 1.200 K jak na r. 1908.
- b) na konserwację osuszenia bagien Oleskich (do r. 1925) 1.000 K jak na r. 1908.
- c) na drenowanie gruntów włościańskich IX. rata (z 10-cio lecia) 200.000 K jak na r. 1908.
- d) na regulację potoku Mikoszki w Rzeszowie IV. rata (z 5-lecia) 6.432 K jak na r. 1908.
- e) na regulację Prutu pod Łanczynem II. rata (ostatnia) 16.000 K jak na r. 1908.
- f) na osuszenie gruntów w Demeszkwcach (p. Rohatyn) II. rata (ostatnia) 2.835 K jak na r. 1908.

- g) na osuszenie gruntów włościańskich w Małnowie (pow. Mościska) II. rata (z 3-lecia) 6.478 K jak na r. 1908.
- h) na osuszenie łąk włościańskich w Oleszycach starych (pow. Cieszanów) II. rata (ostatnia) 3.800 K jak na r. 1908.
- i) na regulację potoku „Stara rzeka“ w gminach Dąbrowiec i Łozina (pow. Gródek) II. rata (ostatnia) 2.333 K jak na r. 1908.
- k) na zabudowanie potoku Stańkowskiego (pow. Nowy Sącz) kredyt dodatkowy 800 K.

Projekt zabudowania tego potoku, opracowany przez sekcję Samborską c. k. oddziału leśno-technicznego został wskutek przedstawionych przez Wydział krajowy w odezwie z dnia 28. września 1907 l. 58.194 wniosków co do zmiany profilu normalnego i typów budowy przero-biony, skutkiem czego suma kosztorysowa została zredukowaną do 27.300 K.

Ministerstwo rolnictwa reskrytem z dnia 8. listopada 1907 l. 38694/4010 projekt ten i kosztorys zatwierdziło i przyznało subwencję państwową w kwocie 13.650 K płatną w 2 równych ratach po 6.825 K.

Ponieważ w preliminarzach krajowych na lata 1907 i 1908 wstawiono na ten cel 2 raty po 6.425 K, przeto tytułem uzupełnienia zasiłku krajowego do wysokości subwencji państwowej wstawia się do preliminarza na r. 1909 kredyt dodatkowy w kwocie 800 K.

l) Na osuszenie gruntów włościańskich w gminach Budy łańcuckie i Świętoniowa (pow. Łańcut) 7.667 K.

Wskutek prośby włościan z gmin Budy łańcuckie i Świętoniowa powiatu Łańcuckiego zarządził Wydział krajowy zdjęcie i opracowanie projektu dla osuszenia 823 morgów gruntów, przyczem koszta zaprojektowanych robót obliczono na 69.000 K.

Ponieważ interesowani zawiązali spółkę wodną i uzyskali konsens na wykonanie robót objętych projektem, a spółka obowiązała się pokryć $\frac{1}{3}$ część preliminowanych kosztów, odniósł się Wydział krajowy do c. k. Namiestnictwa z prośbą o wyjednanie u c. k. Ministerstwa rolnictwa $33\frac{1}{3}\%$ zasiłku z dotacji państwowej na drobne melioracje i przedkłada Wysokiemu Sejmowi wniosek na udzielenie zasiłku krajowego w takiej samej wysokości płatnego w 3 rocznych ratach po 7.667 K. I. ratę tego zasiłku wstawiono do preliminarza na rok 1909.

m) Na budowę wodociągu w Kalwarii zebrzydowskiej 15.000 K.

Na skutek petycji gminy miasta Kalwarii zebrzydowskiej o udzielenie subwencji na budowę wodociągu polecił Wysoki Sejm uchwałą z dnia 18. marca 1907 Wydziałowi krajowemu, aby sprawę tę zbadał na

miejscu, sprawdził przedłożone przez gminę plany i kosztorysy, a w razie potrzeby opracował nowe, przeprowadził rokowania z c. k. Rządem i przedłożył wnioski, o ile możliwości na najbliższej sesji sejmowej.

W wykonaniu tego polecenia zarządził Wydział krajowy przerobienie projektu i kosztorysu, wedle którego obliczono obecnie koszta na 45.000 K.

Ze względu na ważność budowy wodociągu tak dla stałych mieszkańców Kalwaryi, jakoteż dla wielkiej liczby pańników, którzy kilkakrotnie do roku nawiedzają tę miejscowość odpustową tudzież ze względu na znaczne zapotrzebowanie wody przez znajdującą się tam krajową szkołę stolarstwa, uchwalił Wydział krajowy wstawić do preliminarza krajowego na rok 1909 $33\frac{1}{3}\%$ zasiłek w kwocie 15.000 K i odnieść się do c. k. Ministerstwa rolnictwa o przyznanie zasiłku państwowego w tej samej wysokości, z zastrzeżeniem, że resztę kosztów pokryje gmina z własnych funduszy i zobowiąże się dostarczać dla krajowej szkoły stolarskiej potrzebnej ilości wody bez żadnego wynagrodzenia i ograniczenia, oraz że gmina wystara się o potrzebny konsens na budowę. Wydział krajowy przedstawia tedy Wysokiemu Sejmowi wniosek o udzielenie $33\frac{1}{3}\%$ zasiłku krajowego na budowę tego wodociągu.

**n) Na regulację kanału Bucowskiego (pow. Przemyśl) I. rata (z 3-lecia)
15.000 K.**

Wskutek podań Rady oddziału c. k. Towarzystwa gospodarskiego w Przemyślu oraz tamtejszego Wydziału powiatowego o osuszenie zabagnionych gruntów w gminach Szechynie, Medyka, Buców, Poździecz, Nakło i Stubno zarządził Wydz. kraj. opracowanie projektu technicznego, który obejmuje wykonanie 24,203 km rowów kosztem 135.000 K dla osuszenia 7.164 morgów gruntów bądź bezpośrednio, bądź przez umożliwienie drenowania. Wobec ważności zamierzonego przedsięwzięcia i spodziewanych korzyści z osuszenia urodzajnych gruntów aluwialnych, lecz zabagnionych Wydział krajowy postanowił przedstawić Wysokiemu Sejmowi wniosek na udzielenie $33\frac{1}{3}\%$ subwencji z funduszu krajowego na wykonanie zamierzonych robót w kwocie 45.000 K, płatnej w trzech ratach rocznych po 15.000 K, oraz wyjednać u c. k. Ministerstwa rolnictwa zasiłek z państwowej dotacji dyspozycyjnej w tej samej wysokości pod warunkiem, jeżeli zawiązaną zostanie spółka wodna i uzyskanym konsens na wykonanie projektowanych robót.

Wobec tego, że c. k. Starostwo w Przemyślu wydało już koncesyę i orzeczenie w sprawie ustanowienia okręgu konkurencyjnego, Wydział krajowy przedkłada Wysokiemu Sejmowi wniosek na udzielenie na te roboty zasiłku krajowego w wysokości $33\frac{1}{3}\%$ i wstawia I. ratę w kwocie 15.000 K do preliminarza na rok 1909.

**o) Na regulację potoku Wolanki (pow. Brzesko) kredyt dodatkowy
3.280 K.**

Odnośnie do uzasadnienia poz. m) preliminarza na rok 1908 przedstawia Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyznanie na regulację potoku Wolanki zasiłku dodatkowego w kwocie 3.280 K tytułem pokrycia 50% nadwyżki kosztorysowej obliczonej do wysokości 6.560 K ponad pierwotny kosztorys 12.300 K i wstawia tę kwotę do preliminarza na rok 1909.

p) Do dyspozycji Wydziału krajowego preliniuje się, jak na rok 1908, dotację 75.000 K z której przypuszczalnie częściowa kwota

35.000 K użytą będzie na wyrównanie różnicy kursu obligów komunalnych, w których zaciągniętą została pożyczka 5,000.000 K w gotówce na osuszenie i drenowanie gruntów.

Z preliminowanej na r. 1909 w poz. 16. sumy 356.825 K przypadnie po strąceniu powyższej kwoty 35.000 K na wykonanie drobnych melioracji kwota 321.825 K.

W razie przyznania przez c. k. Ministerstwo rolnictwa zasiłków państwowych w tej samej wysokości, wyniesie w r. 1909 udział kraju w państwowej dotacji dyspozycyjnej na drobne melioracje:

a) na roboty	321.825 K
b) subwencya na biuro melioracyjne i inżyniera dla kultury torfowej	18.000 „
c) 4,1% odsetki pożyczki 5,000.000 K na osuszenie i drenowanie gruntów (według planu umorzenia)	59.450 „
razem	<u>399.275 K</u>
czyli mniej o	85.845 K

aniżeli w roku 1908.

Powodem tego obniżenia dotacji (w poz. 16. rubr. IX.) na drobne melioracje jest opóźnienie w zawiązywaniu spółek wodnych przez władze polityczne, które całemi latami zwlekają z przeprowadzeniem postępowania wodno-prawnego i wydaniem orzeczeń.

Przy wysokości dotacji państwowej na drobne melioracje 3,200.000 K spadnie udział Galicji z 15,1% w r. 1908 na 12,47% w r. 1909.

W poz. 17. preliminuje Wydział krajowy na popieranie kultury torfowej wydatek brutto 15.500 K, w porównaniu z wydatkiem preliminowanym na r. 1908 w sumie 19.500 K mniej o 4.000 K. Wydatek netto z funduszu krajowego wynosi 7.750 K, gdyż drugą połowę wydatku pokrywa c. k. Ministerstwo rolnictwa z dotacji na uprawę roślin.

IV. Obecny stan państwowego funduszu melioracyjnego.

Do preliminarza państwowego funduszu melioracyjnego na rok 1907, (aleg. 394. stenogr. protokołów Izby posłów. — XVIII sesya 1907) wstawione zostały zasiłki państwowe dla 47 nowych przedsiębiorstw melioracyjnych:

- a) 7 w Austrii dolnej;
- b) 5 w Austrii górnej;
- c) 4 w Salzburgu;
- d) 6 w Styrii;
- e) 1 w Gorycyi — Gradysce;
- f) 1 we Vorarlbergu;
- g) 9 w Czechach;
- h) 4 na Morawie;
- i) 4 na Szlązku;
- k) 6 w Galicji;

a mianowicie:

Liczba porząd.	Nazwa przedsiębiorstwa	Koszta	Zasilek	
		całego przed- siębiorstwa	z państwowego funduszu me- lioracyjnego	
		Koron	%	Koron
a) Austria dolna:				
1	Zabudowanie potoku Weissenbach pod pod St. Aegydt	260.000	50	130.000
2	Osuszenie w gminach Baumgarten nad Morawą, Stripfing, Oberweiden i Zwerndorf	359.000	30) 20 }	96.170
3	Naprawa szkód powodziowych na potokach Perschling i Tulln	41.000	40	16.400
	na rzece Traisen	663.000	50	331.500
	Uzupełnienie regulacji rzeki Traisen	1,423.600	40	569.440
4	Osuszenie w gminach Ober-Schotterlee	52.500	30)	13.590
5	Osuszenie i nawodnienie w gminach Deutsch-Brodersdorf i Seibersdorf	50.000	20) 30) 20 }	13.800
6	Osuszenie w Simonsfeld (drenowanie)	63.500	"	14.746
7	Osuszenie w gminach Trautmannsdorf, Margarethen, Gallbrunn i Einzersdorf	144.000	30	43.200
b) Austria górna:				
8	Zabudowanie Hundsgaben i Holzbauerngraben	19.300	50	9.650
9	Zabudowanie potoku Sulzbach w Reichraming	50.000	50	25.000
10	Regulacja potoku Mondseer Ache	218.000	50	109.000
11	" " Feldaist pod Freistadt	150.000	50	75.000
12	Zabudowanie pot. Zellerbach w gm. Tiefgraben i Zell	36.000	50	18.000
c) Salzburg:				
13	Wykończenie regulacji rzeki Salzach w Oberpinzgau	1,623.910	50	811.950
14	Zabudowanie rzeki Fr.tzfluss	60.000	50	30.000
15	" pot. Rastexen-(o.)Kirchbach	133.400	50	66.700
16	" debry Spielberggraben	82.000	50	41.000
d) Styrya:				
17	Zabudowanie potoku Saumberbach	70.000	50	35.000
18	Regulacja rzeki Raab poniżej Hartermühle	136.400	50	68.200
19	Regulacja rzeki Pössnitz pod Ober-St. Kunigund	56.000	45	25.200
20	Regulacja rzeki Kainach	86.000	45	38.700
21	Zabudowanie wielkiego potoku Fölzbach	72.000	50	36.000
22	Regulacja potoku Köttingbach	72.600	50	36.300
e) Gorycza-Gradyska:				
23	Melioracja bagien w gminach Aquileja, Cerviguano i Terzo	500.000	45	225.000

Liczba porząd.	Nazwa przedsiębiorstwa	Koszta całego przedsiębiorstwa		Zasilek z państwowego funduszu melioracyjnego	
		Koron	%	Koron	
	f) Vorarlberg :				
24	Regulacja potoku Ill w Satteins	42.300	50	21.150	
	g) Czechy :				
25	Melioracja w Alt-Ples (roboty ukończone)	93.316	30)	20.419	
26	" w Dolnem Mecholup	217.300	20)	44.360	
27	Regulacja potoku Myśliwieckiego	99.230	30)	29.769	
28	Melioracja w Dörsdorf		40)		34.710
			20)		
29	Dalszy zasilek na regulację potoku Saubach	207.838	30	62.351	
30	Regulacja pot. Silberbach i melioracja w Hodeszowicach	118.640	30)	35.205	
31	Regulacja pot Aubach	560.000	20)	217.200	
32	Dalsze zabudowania w dorzeczu pot. Rakonickiego	222.000	—		111.000
33	Melioracja w Chotelicach	146.978	30)	30.243	
			20)		
	h) Morawa :				
34	Melioracja w gminie Mała Hrabowa	115.800	20	23.160	
35	" w gminach Tryczyn, Bohuslawice, Dubiecko, Raube, Steinmetz i Müglitz	261.200	30)	61.379	
			20)		22.110
36	Melioracja w gm. Fryczowice	110.550	20		
37	Obwałowanie Morawy (państwowy fundusz kanałowy pokrywa 25%).	2.600.000	30	780.000	
	i) Szlązk :				
38	Regulacja potoku Miserich w gm. Zuckmantel	106.000	45	47.700	
39	Regulacja potoku Elsnitz	85.000	50	42.500	
40	" Opy z dopływami w Opawie	2.775.400	30	832.620	
41	Częściowa regulacja Białki w Komorowicach i Czechowicach	114.983	50	57.491	
	k) Galicya :				
42	Zabudowanie potoku Krzemionki	240.000	50	120.000	
43	Regulacja potoku Błóżewki	1.122.000	40	448.800	
44	Dalszy zasilek na obwałowanie Wisły i Wisłoki (pow. Mielec)	60.416	40	24.166	
45	Regulacja Rudawy od Woli justowskiej do Dulowy	3.600.000	45	1.620.000	
46	Uzupełnienie regulacji rzeki Białej	530.000	50	265.000	
47	" " " Bugu	2.524.000	30	757.200	
	Razem	22.375.161	—	8.588.084	

W sprawozdaniu z 4. grudnia 1906 l. 112.482 wyłączył Wydział krajowy ze sumaryusza przedsiębiorstw melioracyjnych obwałowanie lewego brzegu Wisły od Grzegórzek do Białuchy, tudzież podwyższenie lewego wału nadwiślańskiego od Białuchy do granicy państwa i prawego wału nadwiślańskiego od Podgórza do Niepołomic ze sumą kosztorysową 2,330.000 K (pag. 66. sprawozdania powołanego), gdyż uchwalone przez Wys. Sejm d. 24. października 1903 trzy projekty ustaw, zapewniających wykonanie robót przy 50%, zasiłkach państwowych wedle odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 30-go marca 1906 l. 3.632/pr. nie zostały przedłożone do sankcyi cesarskiej (pag. 5—7 sprawozdania z 4. grudnia 1906).

Gdy te trzy projekty ustaw w nowem brzmieniu przyjętem przez Wys. Sejm na posiedzeniu z 7. marca 1907 otrzymały Najwyższą sankcyę dn. 11. czerwca 1907, należy obecnie do wykazanych powyżej kosztów przedsiębiorstw melioracyjnych, które w roku 1907 przysły do skutku włączyć także koszta tych 3 przedsiębiorstw galicyjskich, a mianowicie

Liczba porząd.	Nazwa przedsiębiorstwa	Zasiłek z funduszu melioracyjnego		
		Koszta Koron	%	Koron
1.	Obwałowanie lewego brzegu Wisły od stacyi kolejowej w Grzegórzkach do ujścia Białuchy	400.000	47 $\frac{1}{2}$	190.000
2.	Podwyższenie lewego wału nadwiślańskiego od ujścia Białuchy do granicy państwa	800.000	45	360.000
3.	Podwyższenie prawego wału nadwiślańskiego od Podgórza do Niepołomic .	1,000.000	45	450.000
		2,200.000	—	1,000.000
	Do tego 47 przedsiębiorstw wykazanych powyżej pod 1—47)	22,375.161	—	8,588.084
	Razem w r. 1907	24,575.161	—	9,588.084
	do r. 1906 włącznie	237,279.424	—	89,088.210
	Ogółem do r. 1907 włącznie	261,854.585	—	98,676.294

Z powyższej sumy kosztów 261,854 585 K przypada na koszta przedsiębiorstw galicyjskich **93,136.482 K** (czyli 35,75% kosztów wszystkich melioracyj w państwie), zapewniony zaś dla przedsiębiorstw galicyjskich zasiłek z państwowego funduszu melioracyjnego wynosił do r. 1907 włącznie **32.344.456 K** czyli 32,78% zaangażowanej sumy 98,676.294 K (w obec 31,75% w r. 1906).

Dla galicyjskich przedsiębiorstw melioracyjnych wstawiło c. k.

Ministerstwo rolnictwa do preliminarza funduszu melioracyjnego na r. 1907 następujące kwoty:

1. na regulację Dniestru Rozwadów-Żurawno	42.666 K 76 gr.
2. " " " górnego Dniestru	65.714 " — "
3. " zabudowanie potoków górskich w do- rzeczu Dniestru	40.400 " — "
4. na regulację rzeki Łomnicy	35.618 " 03 "
5. " " " Soły	33.657 " 76 "
6. " obwałowanie lewego brzegu Wisły (pow. Kraków)	32.661 " — "
7. na obwałowanie Wisły w pow. Dąbrow- skim	90.000 " — "
8. na uzupełnienie regulacji Nowego Brnia .	23.962 " 50 "
9. na regulację Pustej (Radosławki)	24.960 " — "
10. " " " Łęgu w pow. Nisko i Kol- buszowa	30.000 " — "
11. na obwałowanie Wisły od Niepołomic do Raby	92.832 " — "
12. na obwałowanie Wisły od Raby do Woli rogowskiej	90.000 " — "
13. na regulację Błotni	27.600 " — "
14. " osuszenie bagien Rzemieńskich	25.333 " 34 "
15. " regulację Tyśmienicy i Letnianki	135.880 " — "
16. " " " Pełtwi	128.222 " 23 "
17. " obwałowanie lewego brzegu Wisły od Grzegórzek do Białuchy	7.500 " — "
18. na regulację górnej Trześniówki	90.000 " — "
19. " " " Wereszycy	31.600 " — "
20. " kolmatację bagien naddniestrzańskich	40.000 " — "
21. " zabudowanie potoku Krzemionki	30.000 " — "
22. " regulację potoku Błóżewki	30.000 " — "
23. " obwałowanie Wisły i Wisłoki	24.166 " 32 "
24. " regulację Rudawy	80.000 " — "
25. " uzupełnienie regulacji Białej	50.000 " — "
26. " " " " Bugu	42.066 " 67 "

Razem . 1,344.840 K 61 gr.

Na 173 przedsiębiorstwach melioracyjnych w całym państwie wstawiło c. k. Ministerstwo rolnictwa do preliminarza funduszu melioracyjnego na r. 1907 sumę zasiłków 5,002.535 K (oprócz kwoty 143.000 K na utrzymanie oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich i bezprocentowej pożyczki 18.000 K). Z powyższej sumy zasiłków przypada więc na 26 przedsiębiorstwach galicyjskich $26,88\%$, podczas gdy udział 21 przedsiębiorstwach galicyjskich wynosił w tym funduszu w roku 1906 $26,07\%$, a udział 27 galic. przedsiębiorstw w r. 1905 $29,50\%$.

Ponieważ dotacja państwowego funduszu melioracyjnego wynosiła w roku 1907	7,000.000 K
a wydatki według preliminarza wynoszą	<u>5,163.535 "</u>
pozostała niewyczerpana kwota	1,836.465 K.

W preliminarzu państwowego funduszu melioracyjnego na rok 1908 (Alegat 979 stenogr. protokołów Izby posłów. — XVIII sesya 1908) uwzględniło c. k. Ministerstwo rolnictwa 57 nowych przedsiębiorstw melioracyjnych:

- a) 10 w Austrii dolnej;
- b) 6 „ „ górnej;
- c) 1 w Salzburgu;
- d) 5 w Styryi;
- e) 1 w Karyntyi;
- f) 2 w Istrii;
- g) 1 w Tyrolu;
- h) 22 w Czechach;
- i) 2 na Morawie;
- k) 1 na Szlązku;
- l) 3 na Bukowinie;
- m) 3 w Dalmacyi;

mianowicie:

Liczba porząd.	Nazwa przedsiębiorstwa	Koszta całego przedsięwzięcia		Zasilek z państwowego funduszu melioracyjnego	
		Koron	%	%	Koron
a) Austria dolna:					
1	Osuszenie w gminie Au am Leithaberge	194.000	—		45.200
2	Zabudowanie potoku miejscowego w Hundsheim	123.000	50		61.500
3	Osuszenie w Zellerndorf	156.580	—		41.174
4	Zabudowanie dzikich potoków w Aspang	143.400	50		71.700
5	„ potoku Altenbergbach	49.000	50		24.500
6	„ debry w Werning	83.100	50		41.550
7	Osuszenie w Feldsberg	166.000	—		39.710
8	Regulacja potoków Mugl i Ottendorf	66.000	40		26.400
9	„ potoku Perschling	47.400	40		18.960
10	„ „ Zaya	2,265.000	40		906.000
b) Austria górna:					
11	Zabudowanie młynówki Traunkirchen	98.000	50		49.000
12	„ pot. Graben w Altmünster	27.000	50		13.500
13	„ debry Lumpel w Grossraming	94.500	50		47.250
14	Regulacja rzeki Rodl w Zwettl	?	50		?
15	Uzupełnienie zabudowań w dorzeczu Aurach	131.600	50		65.800
16	Uzupełnienie regulacji potoku Autiesen	180.000	50		90.000
c) Salzburg:					
17	Uzupełnienie zabudowania potoku Pirtendorf	35.000	50		17.500
d) Styrya:					
18	Zabudowanie potoku Einach	127.000	50		63.500

Liczba porząd.	Nazwa przedsiębiorstwa	Koszta całego przedsięwzięcia	Zasilek z państwowego funduszu melioracyjnego	
		Koron	%	Koron
19	Zabudowanie potoku Flitzen	200.000	50	100.000
20	„ „ Lorenzen w Trieben	60.000	50	30.000
21	„ „ Teichen w Kallwang	250.000	50	125.000
22	Zabudowanie potoku Trieben	600.000	50	300.000
e) Karyntya :				
23	Zabudowanie potoku Sucha	40.000	50	20.000
f) Istrya :				
24	Regulacja rzeki Quieto	1.872.000	50	936.000
25	Osuszenie doliny Lug i jeziora Jezero	116.000	50	58.000
g) Tyrol :				
26	Regulacja Adygi: Tscharr-Staben i Naturus-Töll (pożyczka)	—	—	—
h) Czechy :				
27	Podwyższenie zasilku na regulację Mettau i melioracje	428.521	40	208.999
28	Melioracja gruntów (drenowanie) w Jesenicach	493.766	20	108.370
29	Regulacja potoku Brodec z melioracją gruntów	375.450	20	75.340
30	Regulacja potoku Flöss w pow. Cieplickim	1.842.755	30	739.567
31	Zabudowanie w dorzeczu potoku Flöss	114.500	50	57.250
32	Regulacja pot. Baczówki i Hlubokiego i melioracja	2.211.200	30	510.440
33	Regulacja pot. Skalickiego i Piletyckiego i melioracja	397.580	20	102.264
34	Melioracja we Wielkich Kosicach	203.930	—	44.146
35	„ w Chotowicach	215.440	—	44.810
36	Regulacja potoku Jilenki	107.600	45	48.420
37	Melioracja we Wrchowie	179.599	—	37.131
38	„ w Prebyszowie	216.358	—	41.884
39	„ „ Trebeszowie	175.171	—	35.034
40	„ „ Sobotce	3.646.667	—	831.033
41	Dalszy zasilek na zbiorniki wody w dorzeczu Gorlickiej Nisy	1.385.234	20	277.047
42	Melioracja w Solnicach	510.200	—	107.060
43	Regulacja pot. Belohorskiego, Sirina i Nahon z melioracją	808.750	30	209.924
44	Melioracja w Sicheltdorf	124.725	20	24.945

Liczba porząd.	Nazwa przedsiębiorstwa	Koszta całego przedsiębiorstwa		Zasiłek z państwowego funduszu melioracyjnego	
		Koron	%	Koron	
45	Dalszy zasiłek na regulację Louczny i Lodranki	934.426	40	{	280.328
46	Melioracja w Mostek	128.554	—		+133.550
47	Dalszy zasiłek na regulację Wyrowki z dopływami	—	—		24.580
48	Regulacja potoku Chotyszowskiego	210.659	—		84.413
	i) Morawa :				
49	Regulacja rzeki Walowa	617.000	33 $\frac{1}{3}$		182.233
50	Melioracja w Lipau	142.100	—		29.601
	k) Szląsk :				
51	Regulacja rzeki Biele i Starzic	718.300	49 $\frac{1}{16}$		356.268
	l) Bukowina :				
52	Osuszenie w Nikolausdorf	95.000	33 $\frac{1}{3}$		31.667
53	Zabudowanie debr w Gurahumorze	48.000	50		24.000
54	Uzupełnienie regulacji Mołdawy	1.779.308	50		889.654
	m) Dalmacya :				
55	Dalszy zasiłek na regulację rzeki Kerka	—	—		73.200
56	Zabudowanie potoków Pjewczyne, Brezine, Benczyne i Gasine w gminie Raguza	125.000	50		62.500
57	Zabudowanie potoków w gminie Almissa	42.000	50		21.000
	Razem	25.402.363	—		8.981.405
	do r. 1907 włącznie	261.854.585	—		98.676.294
	Ogółem	287.256.948	—		107.657.699

W preliminarzu funduszu melioracyjnego na r. 1908 nie uwzględniono c. k. Ministerstwo żadnego nowego przedsiębiorstwa galicyjskiego, gdyż Wys. Sejm na sesji jesiennej 1907 nie uchwalił żadnego nowego projektu ustawy.

O ile z dość skąpych wyjaśnień do tego preliminarza powziąć można, wstawiło jednak c. k. Ministerstwo rolnictwa pierwsze raty zasiłków na cały szereg przedsiębiorstw w innych krajach, jakkolwiek Sejmy nie uchwaliły odnośnych projektów ustaw, mianowicie dla przedsiębiorstw wyszczególnionych pod l. p. 3 i 9) w Austrii dolnej, 15 i 16 w Austrii górnej, 21 i 22 w Styryi, 48 w Czechach, wreszcie 53 i 54 na Bukowinie.

Przy równomiernem traktowaniu Galicyi winno być c. k. Ministerstwo rolnictwa wstawić pierwsze raty zasiłków państwowych do preliminarza funduszu melioracyjnego na r. 1908 także dla 3 galicyj-

skich przedsiębiorstw, których projekty od r. 1907 zalegają w biurach tego Ministerstwa, mianowicie: regulacji Macochy, osuszenia bagien Rzeszowskich i regulacji Kłodnicy.

Z ogólnej sumy kosztów przedsiębiorstw, zapewnionych do r. 1908 włącznie 287,256.948 koron przypada na przedsiębiorstwa galicyjskie **32,4** proc. (w stosunku do sumy kosztorysowej 93,136.482 K) wobec 35,5 proc. w r. 1907, zapewniony zaś udział przedsiębiorstw galicyjskich w państwowym funduszu melioracyjnym (32,344.456 K) **30,0** proc. zaangażowanej sumy 107,657.699 K, podczas gdy ten udział wynosił w r. 1907 32,8 proc. a w r. 1906 31,55.

Na galicyjskie przedsiębiorstwa melioracyjne wstawiło c. k. Ministerstwo rolnictwa do preliminarza państwowego funduszu melioracyjnego na r. 1908 następujące kwoty:

1. Regulacja górnego Dniestru	65.714 K	—	gr.
2. Zabudowanie potoków w dorzeczu Dniestru	40.400	"	— " "
3. Regulacja Łomnicy	35.618	"	— " "
4. " Soły	33.658	"	— " "
5. Obwałowanie Wisły w pow. Dąbrowskim	90.000	"	— " "
6. Uzupełnienie regulacji Nowego Brnia . . .	20.539	"	29 " "
7. Regulacja Pustej (Radosławki)	24.960	"	— " "
8. Regulacja Łęgu w pow. Nisko i Kolbuszowa	30.000	"	— " "
9. Obwałowanie Wisły od Niepołomic do Raby	92.832	"	— " "
10. " " od Raby do Woli ro- gowskiej	90.000	"	— " "
11. Regulacja potoku Błotni	27.600	"	— " "
12. Osuszenie bagien Rzemieńskich	25.333	"	34 " "
13. Regulacja Pełtwi	123.222	"	23 " "
14. Obwałowanie lewego brzegu Wisły od Grzegórzek do ujścia Białuchy	47.500	"	— " "
15. Regulacja górnej Trześniówki	70.000	"	— " "
16. Regulacja Wereszycy	40.800	"	— " "
17. Kolmatacja bagien naddniestrzańskich . . .	80.000	"	— " "
18. Uzupełnienie regulacji Wisłoka i Pielnicy	8.750	"	— " "
19. Zabudowanie potoku Krzemionka	30.000	"	— " "
20. Regulacja potoku Błożewki	10.800	"	— " "
21. Regulacja Rudawy	10.000	"	— " "
22. Uzupełnienie regulacji Biały	126.666	"	66 " "
23. " " Bugu	42.066	"	67 " "
Razem	1,171.460 K		19 gr.

(Do preliminarza na r. 1908 nie wstawiło c. k. Ministerstwo rolnictwa dalszych rat zasiłków państwowych dla następujących przedsiębiorstw galicyjskich, ponieważ ma do dyspozycji kwoty uchwalone w latach poprzednich mianowicie:

- 1) dla regulacji Sołotwy i Rokitny;
- 2) dla regulacji Tyśmienicy;
- 3) " Raty;
- 4) dla podwyższenia lewego wału nadwiślańskiego od ujścia Białuchy do granicy państwa;
- 5) dla podwyższenia prawego wału nadwiślańskiego między Podgórzem a Niepołomicami).

Na 191 przedsiębiorstw melioracyjnych w całym państwie wstawiło c. k. Ministerstwo rolnictwa do preliminarza funduszu melioracyjnego na r. 1908 sumę zasiłków bezzwrotnych **5,773.403 K 78 gr.** (oprócz kwoty 170.000 K na utrzymanie oddziału leśnoteknicznego dla zabu-

dowań potoków górskich i kwoty 173.113 K 86 gr. na bezprocentowe pożyczki). Z powyższej sumy przypada tedy na 23 przedsiębiorstw galicyjskich 20,3 proc. wobec 26,88 proc. w r. 1907, względnie 26,07 proc. w r. 1906, a 29,56 proc. w r. 1905.

Wobec kredytu	8,000.000 K — gr.
wynoszą wydatki funduszu melioracyjnego w r. 1908	<u>6,116.517 „ 64 „</u>
Pozostała więc w r. 1908 niewyczerpana kwota	<u>1,883.482 K 36 gr.</u>

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy przedkłada następujące wnioski:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 11. sierpnia 1908 l. 76.740 Sejm przyjmuje do wiadomości.

II. Sejm przyznaje na popieranie mniejszych robót melioracyjnych w myśl uchwały swej z dnia 26. listopada 1889 w rub. IX. poz. 16 wydatków następujące zasilki:

Na rok 1908:

a) na konserwację osuszenia bagien Rudnickich (do r. 1908)	2.800 K
b) na konserwację osuszenia bagien Stojanowskich (do r. 1914)	1.200 „
c) na konserwację osuszenia bagien Oleskich (do r. 1925)	1.000 „
d) na drenowanie gruntów włościańskich VIII. rata (z 10-lecia)	200.000 „
e) na zabudowanie potoków Harbutówki i Gościbki w pow. Myślenickim III. rata (ostatnia) oraz kredyt dodatkowy	40.300 „
f) na regulację potoku Mikoszki w Rzeszowie III. rata (z 5-lecia)	6.432 „
g) na osuszenie gruntów w gminie Bojaniec w pow. Żółkiewskim III. rata (ostatnia)	12.000 „
h) na osuszenie gruntów w gminie Żydaczów III. rata (ostatnia)	9.367 „
i) na zabudowanie potoku Stańkowskiego (pow. Nowy Sącz) II. rata (ostatnia)	6.425 „
k) na zabudowanie potoku Biczyczanki (pow. Nowy Sącz) II. rata (ostatnia)	15.000 „
l) na zabudowanie potoku Dubeń w gminie Spas (pow. Stary Sambor) II. rata (ostatnia) oraz kredyt dodatkowy	19.500 „
m) na regulację potoku Wolanki	6.150 „
n) na zabudowanie potoku Psarki (kredyt dodatkowy)	1.000 „
o) na zabudowanie potoku Łączki	6.000 „
p) na regulację Prutu pod Łączynem I. rata z (2-lecia)	16.000 „
r) na budowę rowów osuszających w gminie Borki nizińskie (pow. Mielec)	7.800 „
s) na obwałowanie Sanu w Bielińcu (pow. Nisko)	8.500 „
t) na osuszenie gruntów w Demeszkowcach (pow. Rohatyn)	2.835 „

u) na osuszenie gruntów włościańskich w Małnowie (pow. Mościska)	6.478 K
w) na osuszenie łąk włośc. w Oleszycach starych (pow. Cieszanów)	3.800 "
x) na regulację potoku „Stara rzeka“ w gminach Dąbrowiec i Łozina (pow. Gródek)	2.333 "
y) na regulację potoku Olszanicy w gm. Zwierzyn (pow. Lisko)	2.200 "
z) na budowę wodociągu w Kołaczycach	8.000 "
aa) do dyspozycji Wydziału krajowego	75.000 "
Ugółem 460.120 K.	

Na rok 1909 :

a) na konserwację osuszenia bagien Stojanowskich (do r. 1914)	1.200 K
b) na konserwację osuszenia bagien Oleskich do r. 1925)	1.000 "
c) na drenowanie gruntów włościańskich IX. rata z 10-lecia)	200.000 "
d) na regulację potoku Mikoszki w Rzeszowie IV. rata (z 5-lecia)	6.432 "
e) na regulację Prutu pod Łanczynem II. rata (z 2-lecia)	16.000 "
f) na osuszenie gruntów w Demeszkowcach (pow. Rohatyn) II. rata z (2-lecia)	2.835 "
g) na osuszenie gruntów włościańskich w Małnowie (pow. Mościska) II. rata (z 3-lecia)	6.478 "
h) na osuszenie łąk włościańskich w Oleszycach starych (pow. Cieszanów) II. rata (z 2-lecia)	3.800 "
i) na regulację potoku „Stara rzeka“ w gminach Dąbrowiec i Łozina (pow. Gródek) II. rata (z 2-lecia)	2.333 "
k) na zabudowanie potoku Stańkowskiego (pow. Nowy Sącz) kredyt dodatkowy	800 "
l) na osuszenie gruntów włośc. w gminie Budy łańcuckie i Świętoniów (pow. Łańcut)	7.667 "
m) na budowę wodociągu w Kalwarii zebrzydowskiej	15.000 "
n) na regulację kanału Bucowskiego (pow. Przemyśl) I. rata (z 3-lecia)	15.000 "
o) na regulację potoku Wołanki (zasilek dodatkowy)	3.280 "
p) do dyspozycji Wydziału krajowego	75.000 "
Ogółem . 356.825 K.	

III. Sejm przyznaje na popieranie doświadczeń z kulturą torfowisk w rubr. IX. poz. 17. wydatków następujące zasiłki:

Na rok 1908 :

1. w Rzochowie 3. rata (ost.)	500 K
2. w Chyszewicach 1. rata (z 3-lecia)	250 "
3. w Dmytrowie	500 "
4. w Połoniczynie	1.000 "
5. w Sielcu 2. rata (z 3-lecia)	500 "
6. w Kuliczkowie 2. rata (z 3-lecia)	500 "
7. w Peczeni 2. rata (z 3-lecia)	500 "
8. w Rzęsnej polskiej na gruntach Dra Tadeusza Marsa 2. rata (z 3-lecia)	500 "

9. na nawozy mineralne na grunta torfowe włościańskie: w perymetrze bagien Oleskich i Stojanowskich po 1000 K, w perymetrze regulacyi Pustej 2.000 K, w perymetrze bagien Rzemieńskich, tudzież regulacyi Błotni i górnej Trześniówki po 500 K	5.500 „
Ogółem	9.750 K.

Na rok 1909:

Na popieranie doświadczeń z kulturą torfowisk:

1. w Chyszewicach 2. rata (z 3-lecia)	250 K
2. w Sielcu 3. rata (ostatnia)	500 „
3. w Kuliczkowie 3. rata (ostatnia)	500 „
4. w Peczeni 3. rata (ostatnia)	500 „
5. w Rzęśnie polskiej na gruntach Dra Tadeusza Marsa 3. rata (ostatnia)	500 „
6. na nawozy mineralne na grunta torfowe włościańskie w perymetrze bagien Oleskich i Stojanowskich po 1000 K, w perymetrze regulacyi Pustej 2.000 K, a w perymetrze bagien Rzemieńskich, tudzież regulacyi Błotni i górnej Trześniówki po 500 K, czyli razem	5.500 „
Ogółem	7.750 K.

IV. Sejm powiększa personal techniczny krajowego biura melioracyjnego o dwóch etatowych starszych inżynierów, dwóch etatowych inżynierów I. klasy i dwóch etatowych inżynierów II. klasy i upoważnia Wydział krajowy do obsadzenia tych posad z dniem 1. stycznia 1909.

V. Sejm ustanawia w biurze melioracyjnym posadę radcy w VI. klasie rangi dla referenta administracyjno-prawnego.

Aleg. 6—9.

VI. Sejm uchwała załączone /./ projekty ustaw:

- 1) o regulacyi potoku Macochy z dopływami;
- 2) o osuszeniu bagien Rzeszowskich;
- 3) o regulacyi rzeki Sołokii z dopływami;
- 4) o regulacyi potoków Kłodnicy (Nieżachówki) i Brydnicy z dopływami.

VII. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wydatkowania kwot preliminowanych w dziale B) rub. IX. na rok 1908 do końca lutego 1910, takichże zaś kwot preliminowanych na rok 1909 do końca lutego 1911.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem,

Marszałek krajowy:

St. Budenś, w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Tadeusz Pilat, w. r.

Członek Wydziału krajowego.

ODPIS.

Oświadczenie zastępcy Wydziału krajowego galicyjskiego w sprawie pokrycia kosztów ochrony od powodzi miasta Krakowa, tudzież gmin prawobrzeżnych od ujścia Wilgi w górę do pieców wapiennych w Dębnikach.

Sprawa ochrony od powodzi lewego brzegu Wisły od klasztoru Zwierzyńckiego do mostu kolei państwowej w Krakowie, tudzież prawego brzegu Wisły od pieców wapiennych w Dębnikach do mostu kolei państwowej w Podgórzu poruszoną została przez Wydział krajowy po powodzi w r. 1903 w odezwie z dnia 18. sierpnia 1903 l. 70.540. Zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego oświadczyło c. k. Prezydium Namiestnictwa w załączonej w odpisie odezwie z dnia 29. września 1903 l. 10.792 pr., że zabezpieczenie lewego brzegu Wisły odpowiednimi budowlami na podstawie projektu, który opracowuje departament budowy wodnych, będzie wykonane na rachunek nadzwyczajnej dotacji dla Wisły, zabezpieczenie zaś prawego brzegu przewidziane jest w projekcie generalnym budowy kanału spławnego Kraków-Zator — wobec czego stanie się zadość życzeniu Wydziału krajowego co do ochrony Krakowa i Podgórza przed wylewami w niedalekiej przyszłości.

To oświadczenie c. k. Rządu podane zostało do wiadomości Sejmu, a kraj, zarówno jak i ludność interesowana oczekują już przeszło trzy lata na wykonanie tych niecierpiących zwłoki budowli ochronnych, które w myśl powołanej odezwie c. k. Prezydium Namiestnictwa mają być wykonane na brzegu lewym na koszt państwowej dotacji wodnej, na brzegu zaś prawym na koszt państwowego funduszu kanałowego.

Wobec tego zapewnienia c. k. Rządu ze zdziwieniem powziąłem na dzisiejszej ankiecie wiadomość, że budowle ochronne na obu brzegach Wisły, z wyjątkiem przestrzeni od ujścia Wilgi do mostu kolei państwowej w Krakowie (Podgórzu) mają być wykonane w drodze osobnych ustaw krajowych na podstawie państwowej ustawy z d. 30. czerwca 1884 Dz. p. p. 116. o popieraniu kultury krajowej na polu budownictwa wodnego.

W imieniu Wydziału krajowego muszę oświadczyć, że jak to już Wydział krajowy w powołanej odezwie zaznaczył, wykonanie budowli w mowie będących nie może być przeprowadzone na podstawie postanowień państwowej ustawy melioracyjnej, gdyż tu nie chodzi o interesy kultury krajowej, lecz o zabezpieczenie dwóch miast i osad przedmiejskich z ludnością blisko dwustutysięczną. Przekazywanie tych ochronnych budowli na Wisłę na drogę melioracyjną jest tem mniej zrozumiałe, ile że została już rozpoczęta część tych robót, mianowicie przełożenie i obwałowanie Rudawy na rachunek nadzwyczajnej dotacji wodnej.

Również nie mogę się zgodzić na pociągnięcie miast Krakowa i Podgórza do 20% datku konkurencyjnego do kosztów budowy kolektorów, gdyż potrzeba tych urządzeń wywołaną została projektowaną budową jazu na Wisłę w km. 81, a kolektory te mają usunąć podtopienie kanałów miejskich przez kanalizację Wisły, — w myśl zaś postanowień kraj. ustawy wodnej koszta usunięcia tego podtopienia za pomocą kolektorów wpuszczonych do Wisły poniżej jazu ponosić ma przedsiębiorca kanalizacji t. j. państwowy fundusz kanałowy.

Wiedeń, dnia 12. lutego 1907.

Andrzej Kędzior, w. r.

Dyrektor kraj. biura melioracyjnego.

Do powyższego oświadczenia p. zastępcy Wydziału krajowego przyłączam się jako zastępca Reprezentacji powiatowej Krakowskiej.

Dr. S. Stafiej, w. r.

Protokół

spisany w Krakowie d. 24. maja 1908 w sprawie zarządzonych reskryptem c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z d. 1. maja 1908 l. 13.276 miejscowych badań projektowanego obwałowania rzeki Wisły od ujścia Przemśy do Krakowa

I) Obecni jako zastępcy Administracyi państwa:

Dypl. inż. Ernest Lauda c. k. radca ministeryalny, jako delegat c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych; Roman Ingarden, c. k. starszy radca budownictwa, jako zastępca c. k. Namiestnictwa we Lwowie; Józef Opolski, c. k. radca budownictwa, jako zastępca c. k. Ministerstwa rolnictwa.

Jan Czerwiński, c. k. Radca budownictwa, jako zastępca c. k. Dyrekcyi budowy dróg wodnych w c. k. Ministerstwie handlu.

Wiktor Poźniak, c. k. radca budownictwa w gal. Namiestnictwie; Ludwik Regier c. k. radca budownictwa, kierownik regulacyi Wisły.

II.) Jako zastępcy galic. Wydziału krajowego:

Andrzej Kędzior, dyrektor kraj. biura melioracyjnego.

Jan Haponowicz, starszy inżynier kraj. biura melioracyjnego.

Po zbadaniu na miejscu wspomnianej przestrzeni Wisły i przeprowadzeniu wyczerpującej dyskusyi nad kwestyą zamierzonego obwałowania tej przestrzeni, doszli podpisani do następujących wyników:

I) Co do kwestyi potrzeby i rentowności obwałowania.

Zamierzone obwałowanie ma na celu ochronę przeciw częstym wylewom 21.800 morgów uprawnych gruntów, oraz kilkudziesięciu (54) miejscowości w powiatach: chrzanowskim, bialskim, wadowickim, krakowskim i podgórskim. Grunta te są przeważnie role.

Przy tem obwałowaniu przewidziane jest odwodnienie nadmiernie mokrych gruntów położonych w dolinie Wisły.

Potrzeba tego obwałowania nie podlega żadnej wątpliwości, gdyż zalewy przyległej doliny Wisły wydarzają się często i to zwykle w miesiącu czerwcu i niszczą plony, nadto zaś wyrządzają znaczne szkody w budynkach. I tak zdarzyły się w przeciągu pięciu lat 1899—1903 trzykrotne wylewy w lecie.

Szkody, ja - wyrządziła wielka woda tylko w r. 1903, wynoszą wedle urzędowych wykazów 2,801.000 K.

Na rentowność projektowanych robót wskazuje już ta okoliczność, że jeżeli się przyjmie podwyższenie rocznego dochodu z gruntów po obwałowaniu i odwodnieniu tylko o 30 K. na jeden morg, podwyższenie dochodu rocznego z całej powierzchni 21.800 morgów wynosiłoby 654.000 K., która to kwota przy 4% skapitalizowaniu odpowiada wartości kapitału 16,350.000 K. Tymczasem kosztą proje-

ktowanej melioracji wraz z odwodnieniem wedle studyów przeprowadzonych przez Wydział krajowy nie wyniosą więcej, aniżeli 12,000.000 K.

W powyższym obliczeniu rentowności nie uwzględniono jednakże szkód w budynkach i komunikacjach.

Przez zamierzone obwałowanie osiągnięto by dalej ochronę kanału spławnego projektowanego w dolinie Wisły po prawym brzegu między Krakowem a Zatorem.

Także ze stanowiska sanitarnego miałyby zamierzone roboty melioracyjne wielkie znaczenie ze względu na odprowadzenie stagnujących wód.

Z powyższych powodów uważa komisya potrzebę i rentowność wymienionego obwałowania tudzież odwodnienia za dostatecznie uzasadnioną a przeprowadzenie tych robót za nagłe.

II.) Co się tyczy kwestyi, czy dotychczasowe stosunki odpływu pod Krakowem, a względnie czy ustalona już ilość wielkiej wody, jakoteż przekroje wielkiej wody na przestrzeni Wisły pod Krakowem i poniżej Krakowa nie mogą być zmienione, uchwalili podpisani po bliższej dyskusyi, że wymienione stosunki nie mogą ulegz zmianie, a więc, że powiększenie oznaczonej dla Krakowa i dla przestrzeni poniżej Krakowa do Niepołomic ilości maksymalnej wielkiej wody i podwyższenie ustalonego spiętrzonego zwierciadła maksymalnej wody nie może nastąpić, zwłaszcza, że ustawy krajowe dla uzupełnienia obwałowania Wisły między Krakowem a Niepołomicami otrzymały już sankcyę, a odnośne roboty, jakto przy sposobności badania tej przestrzeni sprawdzono, już są w toku.

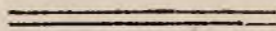
III.) Co do kwestyi, w jaki sposób ma być przeprowadzone obwałowanie Wisły od ujścia Przemyszy do Krakowa, ażeby warunkom wymienionym pod II.) mogło być zadość uczynionem, uchwaliła komisya, że za podstawę studyów dla odnośnego projektu obwałowania należy przyjąć nadzwyczajną wielką wodę z r. 1903, względnie ilości odnośnej wielkiej wody bez uwzględnienia retencji, jednakże z zastrzeżeniem, że z tego powodu nie zwiększy się ilość wielkiej wody dla Krakowa już ustalona.

Gdyby się przy tych badaniach okazało, że powiększenie ilości wielkich wód z r. 1903 powyżej Krakowa, obliczonych bez retencji, byłoby dopuszczalne bez powiększenia ilości wielkiej wody ustalonej dla Krakowa, należałoby odnośne ilości wielkich wód powyżej Krakowa, które mają służyć za podstawę dla opracowania projektu, stosownie powiększyć, tak, ażeby dla doliny Wisły powyżej Krakowa, o ile możności, ta sama ochrona przeciw wylewom, jak dla doliny poniżej Krakowa została zapewnioną.

Odnośne studia należałoby poruczyć c. k. krajowemu oddziałowi hydrograficznemu we Lwowie, który w tej sprawie miałby się porozumieć z kraj. biurem melioracyjnem.

Wynik studyów należałoby jak najrychlej przedłożyć c. k. centralnemu biuru hydrograficznemu.

Na tem protokół zakończono i podpisano.

K. k. Ministerium des Innern.

z. Z. 20371 ex 1906.

Instruktion

über die

Veranlagung und Führung eines Wasserkraftkatasters.

1. Die Beobachtungen, Erhebungen und Studien über die Nutzbarmachung der Gewässer im allgemeinen und über die Verwendung der Wasserkräfte im besonderen bilden im Sinne des Organisationstatuts für den hydrographischen Dienst eine Aufgabe dieses Dienstes.

2. Die Ergebnisse dieser Erhebungen und Studien sind seitens des k. k. hydrographischen Zentralbureaus im Ministerium des Innern zur Anlage eines Wasserkraftkatasters in fachgemässer Weise zur Verwertung und der Öffentlichkeit durch Publizierung zugänglich zu machen.

3. Der Wasserkraftkataster hat über die in den Wasserläufen vorhandenen Wasserkräfte Aufschluss zu erteilen und auf Rechtsverhältnisse nur insoweit Rücksicht zu nehmen, als es zur Kenntnis der ausgenützten und der noch verfügbaren Wasserkräfte notwendig ist.

Auch sollen durch die Führung des Wasserkraftkatasters die nötigen Anhaltspunkte geliefert werden, damit bei Neuverleihung von Konzessionen eine rationelle Verwertung der noch nicht ausgenützten Wasserkräfte Platz greife und namentlich eine Zersplitterung grösserer Gefälle vermieden werde.

4. Die Führung des Wasserkraftkatasters hat sich auf die für die Wasserkraftleistung fundamentalen Elemente des Gefälles und der sekundlichen Durchflussmenge zu erstrecken. Dem Wesen der bezüglichen Daten entsprechend, sind dieselben graphisch und tabellarisch zu verzeichnen.

5. Als grundlegende Gefällsmasse für die Eintragungen in den Kataster haben die Ergebnisse der zur Festlegung der generellen Längenprofile der Flüsse durchzuführenden Nivellements zu dienen.

Die sekundlichen Wassermengen sind auf Grund von hydrometrischen Erhebungen auf die folgenden Wasserstände zu beziehen:

- a) auf das Mittelwasser,
- b) auf das voraussichtlich jährlich wiederkehrende Niederwasser,
- c) auf das wahrscheinliche absolute Minimum des Wasserstandes.

6. Die nach Punkt 5 erforderlichen Daten sind seitens des k. k. hydrographischen Zentralbureaus durch geodätische und hydrometrische Arbeiten zu beschaffen. Diese Arbeiten sollen in systematischer Weise nach Flussgebieten geordnet vorgenommen werden.

7. Die Reihenfolge der Aufnahmen wird von den beteiligten Zentralstellen bestimmt.

Ausserdem kann das hydrographische Zentralbureau im Interesse von privaten Industrieunternehmungen spezielle hydrologische Untersuchungen gegen Ersatz der Kosten durchführen.

Überdies sind die politischen Behörden im Zuge des wasserrechtlichen Verfahrens berechtigt, um die Mitwirkung des hydrographischen Zentralbureaus unmittelbar bei diesem in dem Falle einzuschreiten, wenn es sich um die Klarstellung hydrologischer Grundlagen von besonders in die Wagschale fallenden Projekten (Punkt 3, Absatz 2) handelt.

8. Als ein wesentlicher Behelf für die Führung, beziehungsweise für die Evidenthaltung des Wasserkraftkatasters hat, ausser den im Punkte 4 angegebenen Darstellungen und im Einklange mit denselben, eine Zusammenstellung über die bereits ausgenützten Wasserkräfte in tabellarischer Form zu dienen, die nachstehende Rubriken zu enthalten hat:

- a) Benennung des Wasserlaufes,
- b) Stationierung des Wasserlaufes (beziehungsweise die Bezeichnung und Fixierung der durch die Anlage eines Wasserwerkes in Anspruch genommenen Strecke, in der Regel vom Wehr bis zur Asmündung des Unterwasserkanals),
- c) politische Landes- und Bezirksbehörde,
- d) Orts- und Katastralgemeinde,
- e) Bezeichnung des Konzessions-, beziehungsweise Kollaudierungserkenntnisses und die Konzessionsdauer,
- f) Name des Wasserwerksbesitzers,
- g) Bezeichnung der Werksanlage,
- h) totales Gefälle der bezüglichen Wasserlaufstrecke,
- i) konzediertes Nutzgefälle,
- k) sekundlich zur Verwendung gelangende Durchflussmenge, und zwar beim konzidierten Höchstwasser und bei Minimalwasser.
- l) sekundliche Leistung des Werkes in Bruttoperferdekräften (75 *mkg*), und zwar beim konzidierten Höchstwasser und bei Minimalwasser.

9. Bezüglich der bereits bestehenden Wasserkraftanlagen werden die nötigen Daten für die im Punkte 8 erwähnte Zusammenstellung gelegentlich der Durchführung der sub Punkt 6 genannten planmässigen Arbeiten erhoben werden.

Zum Zwecke der fortlaufenden Evidenthaltung des Wasserkraftkatasters sind die zuständigen politischen Behörden sowohl anlässlich der Konzessionserteilung als auch insbesondere anlässlich der wasserrechtlichen Kollaudierung verpflichtet eine Anzeige direkt an das k. k. hydrographische Zentralbureau nach dem in Beilage 1 angeschlossenen Formular zu übermitteln.

Techniczna instrukcja

dla budowy wałów ochronnych wzdłuż Wisły i jej głównych dopływów (Soła, Skawa, Raba, Dunajec, Wisłoka i San).

I. Wały.

1. Trasa, niweleta i przekroje poprzeczne wałów winne być dokładnie wykonane według zatwierdzonych projektów. Jeżeliby się okazały potrzebne zmiany w projekcie, powinno kierownictwo budowy uzyskać w takim wypadku przyzwolenie Wydziału krajowego.

Ze względu na osiadanie się nasypów należy projektowaną wysokość wałów zwiększyć od 5% w terenie piaszczystym do 10% w terenie gliniastym.

W miejscach, w których trasa wałów przekracza teren niższy lub stare łożyska rzeczne, należy wzmocnić wały od strony ładu ławeczkami 2 do 3 m szerokości o nachyleniu skarp 1 : 1,5, koronę zaś ławeczek należy z reguły zakładać w wysokości terenu, najmniej jednak 3,00 m poniżej korony wałów.

2. Podstawę wałów należy w ten sposób wykonywać, żeby osiągnąć się dało istotne połączenie nasypu z terenem naturalnym. W tym celu należy zdjąć murawę z podstawy wałów, oczyścić ją z krzaków, pniaków i korzeni a w niższych miejscach z namułu i sitowia, następnie zorać, względnie przekopać łopatami.

Tam, gdzie trasa wałów natrafia na wypełnione wodą stare łożyska rzek, należy nasypy z obu stron równocześnie wykonywać, ażeby namuł z podstawy wałów możliwie wysunąć. Ławeczki od strony ładu należy w takich wypadkach zależnie od stosunków podłoża 2 do 4 względnie do 6 m rozszerzyć; ławeczki takie należy wykonać także po stronie rzeki. U stóp skarp ławeczek tak po stronie rzeki jak i ładu powinny być wykonane zabezpieczenia faszynami.

3. Do nasypów należy używać możliwie dobrego materiału. Tam, gdzie jest do dyspozycji tylko silnie piaszczysty materiał, należy ile możności mieszać go w nasypach z dobrym ziemnym materiałem, a w szczególności należy w profilu wałów od strony wody używać przede wszystkim ziemnych materiałów.

Sypanie postępować powinno we warstwach 20 do 30 cm. grubych, które to warstwy należy silnie ubijać.

Korony wałów, jeżeli mają służyć do komunikacji, należy opatrzyć warstwą piasku 15 cm. grubą, lub o ile jest do dyspozycji, warstwą szutru.

Do wyrównania poszczególnych warstw nasypu i do ubijania ich należy użyć 25% robotników zatrudnionych przy dozywaniu i dowozie materiału na nasypy.

Liczbę robotników przy obu rodzajach tych prac należy uwidocznnić w dzienniku budowy.

Przy dowozie materiałów na nasypy wozami może być liczba sił roboczych do wyrównania i ubijania wałów zmniejszona do 1/6 części robotników zajętych przy dozywaniu i przewożeniu materiałów.

4. Rozszerzenie i podwyższenie istniejących wałów powinno być z reguły tak przeprowadzone, żeby wzmocnienia wału uskuteczniiano od strony ładu. Należy przytem zdjąć murawę z korony istniejących wałów i ze skarpy od strony

lądu i tę zewnętrzną skarpe wykonać w stopniach. W takich miejscach ma być nasyp wykonany w warstwach 15 cm grubych i dobrze ubitych.

W razie jeżeli trasa wałów położona jest dalej od rzeki i jeżeli to jest koniecznym w celu zregulowania trasy wałów, może być rozszerzenie istniejących wałów uskutecznione także od strony rzeki.

5. Materiał do nasypów powinien być pobierany jedynie z terenu położonego koło wału po stronie wody. Wyjątek stanowi tu okoliczność, jeżeli poza trasą wałów znajdują się stare wały, które mogą służyć jako miejsca, skąd można pobierać materiał.

W razie pobierania materiału z miejsca koło wału położonego po stronie rzeki, należy przestrzegać następujących zasad przy zakładaniu rowów materyałowych:

a) Pomiędzy stopą wału a krawędzią rowu materyałowego należy zostawić pas terenu, którego szerokość ma wynosić z reguły 3·0 m, a w piaszczystym podłożu i w wypadkach, gdzie trasa wału leży blisko rzeki albo na wklęsłym brzegu narażonym na uderzenia wielkiej wody luk kry, wynosić ma szerokość 5 m. Te pasy terenu jakoteż skarpy wzdłuż rowu materyałowego o nachyleniu 1 : 2 należy ubezpieczyć darniami, lub gdzie to jest możliwym, obsiać je w ten sam jak powierzchnię wałów.

b) Głębokość rowów materyałowych nie powinna z reguły przenosić 1 m. Dno rowów materyałowych należy zakładać w spadku w kierunku ku rzece. W miejscach, gdzie podłoże terenu tworzy przepuszczalny piasek, zaleca się takie zmniejszenie głębokości wykopów, ażeby warstwy piasku szczególnie w pobliżu wałów nie zostały odkryte.

c) Ażeby zapobiedz powstaniu szkodliwych prądów wzdłuż wałów, należy zostawić podczas wybierania rowów materyałowych pasy terenu 5 m szerokie w dobrym, a 6 m w piaszczystym gruncie, a to w ten sposób, ażeby w miejscach, gdzie te progi dotykają stopy wału, względnie leżącego wzdłuż nich pasu terenu, powstały odpowiednie rozszerzenia (w kształcie trójkąta prostokątnego o wysokości i podstawie równej 6 m). Progi terenowe należy opatrzyć w skarpy z nachyleniem od góry 1 : 1·5 a od dołu 1 : 2.

Odległość progów terenowych, które zasadniczo założone być powinny prostopadle do trasy wałów, może zwyczajnie wynosić 80 do 100 m ze względu na niewielki spad Wisły. W zagrożonych miejscach wałów należy jednak tę odległość zmniejszyć do 50 m. Przy wałach dla bocznych dopływów zaleca się zredukowanie odstępów tych progów zależnie od spadu rzeki. W tym wypadku jeżeliby teren naturalny miał nachylenie ku wałom, należy progi przez skopanie tak wykonać, żeby one w kierunku podłużnym progów miały spad ku rzece.

Celem ułatwienia odpływu wody z rowów materyałowych należałoby wykonać w progach terenowych odpowiednie zeskarpowane otwory, które umieścić należy zależnie od miejscowych stosunków naprzemian w końcu progów bliższym rzeki, albo nieco ku środkowi ich długości. Jeżeliby rowy materyałowe sięgały aż do samego brzegu rzeki lub starego koryta, należy ich brzegi w ten sposób skopać, ażeby odwodnienie rowów materyałowych odbywało się do rzeki albo starego koryta, a załadowanie rowów materyałowych zostało przyspieszone.

d) Dno rowów materyałowych i skarpy progów należy według możliwości obsadzić sadzonkami wikliny, względnie należałoby wpłynąć na odnośnych posiadaczy gruntów, żeby uskuteczнили to zasadzenie.

Przy stopie wałów od strony rzeki należy posadzić w odległości 5 m od wału szereg wierzb lub innych drzew w odpowiednich odstępach.

6. Uzyskaną darń z podstawy wałów i z rowów materyałowych należy użyć do pokrycia skarpy wałów, mianowicie krawędzi korony i do pokrycia całych skarpy wałów przy obiektach lub zagrożonych miejscach, ewentualnie do przykrycia korony.

7. Nasypy powinny być wykonane tylko w czasie wolnym od mrozów. Darniowanie należy uskutecznić możliwie do połowy października.

8. Jeżeli do odwodnienia rowów materyałowych potrzebne jest przekopanie drogi holowniczej, należałoby w niej celem utrzymania komunikacji umiejętnie ułożyć rury betonowe odpowiedniej średnicy.

9. W rowach materyałowych, których dno położone jest 2·5 m ponad normalną wodą Wisły, można zezwolić właścicielom gruntów na stopniowe usunięcie progów celem wyrównania terenu, jeżeli obnażona powierzchnia terenu utrwaliła się, t. j. jeżeli nastąpiło załadowanie i utworzyła się murawa.

10. Do obsiania powierzchni wałów należy przeważnie takich nasion traw używać, które dają zbitą darni. Przyczem rozumie się samo przez się, należy brać pod uwagę każdoczesne stosunki gleby.

II. Przejazdy.

1. Przejazdy (rampy) od strony ładu można zakładać w dowolnym kierunku. Przejazdy po stronie rzeki należy zasadniczo urządzać równolegle do kierunku wałów.

Od reguły tej odstąpić można w razie podwyższania istniejących ramp i tam gdzie zachodzi obawa szkodliwego zwężenia terenu zalewowego i gdzie to jest dopuszczalnem ze względu na przepływ wysokich wód i zatorów lodowych.

2. Szerokość przejazdów stosuje się do szerokości odnośnych komunikacji. Przy polnych drogach może ta szerokość wynosić 2·5 m. Przejazdy dla polnych dróg można zakładać w spadzie 10% i o nachyleniu skarp takim, jak przy wałach.

3. Krawędzie korony wałów należy przy przejazdach wzmocnić dębowymi progami, koronę wału między tymi progami, jakoteż koronę przejazdów najmniej na długości 5 m z każdej strony należy wyszutrować lub wybrukować.

III. Objekty.

Tak szluzy jak i przepusty należy starannie wykonywać na podstawie odnośnych szczegółowych projektów. Do ścian wpustpalowych używać z reguły materiału dębowego, do murów materyałowych kamiennych odpornych na zmiany atmosferyczne, do robót zaś betonowych czystego żwiru i piasku w przepisany stosunku.

Celem powstrzymywania przesiąkania spiętrzonej wody w stronę ładu przy połączeniach obiektów z wałami, należy ubezpieczyć płytami betonowymi lub brukiem skarpy rowu odpływowego aż do poziomu terenu, jakoteż skarpy wału aż do wysokości obiektu.

W otworach przepustów od strony ładu należy urządzić kraty do wyciągania. Zaleca się również czołowy mur przepustów od strony rzeki wykonać z nachyleniem 1 : 10, ażeby uzyskać szczelniejsze zamknięcie klapami żelaznymi. Kłapy żelazne nie powinny dotykać dna rowu odpływowego.

Ze względu na możliwe osiadanie się muru i na zamulenie rowu odpływowego powinna dolna krawędź kłapy leżeć przynajmniej 10 cm nad ubezpieczonym dnem rowu odpływowego.

IV. Rowy osuszające i odpływowe.

Rowy osuszające i odpływowe należy zakładać według projektu a skarpy ich obsiać.

W razie jeżeliby w projekcie nie było zawartych dokładnych danych co do wymiarów rowów osuszających i odpływowych, powinni kierownicy budowy obliczyć przekroje normalne a obliczenia te razem z odnośnymi planami sytuacyjnymi i przekrojami poprzecznymi i podłużnymi przedłożyć Wydziałowi krajowemu do ostatecznego zatwierdzenia.

Lwów, 15 czerwca 1907.

Artur Herbst, w. r.

Roman Ingarden, w. r.

Andrzej Kędzior, w. r.

Sprawozdanie

c. k. krajowego Oddziału hydrograficznego z czynności i kosztów służby hydrograficznej w r. 1906.

C. k. Krajowy oddział hydrograficzny był w roku sprawozdawczym zajęty zarządaniem stacji ombrometrycznych, wodoskazowych i śniegoskazowych, zbieraniem i sprawdzaniem raportów, wydawnictwem map śniegowych, przygotowaniem materiału do rocznika hydrograficznego 1905, inspekcją stacji wodoskazowych, następnie wykonaniem pomiarów hydrotechnicznych na granicznej przestrzeni Wisły, pomiarów hydrometrycznych na Sanie i Białej, jakoteż przygotowaniem materiału do opracowania generalnego projektu na regulację Dniestru od Żurawna do Okopów.

1. Obserwacje ombrometryczne.

W roku 1906 funkcjonowało w Galicyi stacji ombrometrycznych 432.

Z tych przypada na dorzecze

a) Wisły	257
b) Dniestru.	144
c) Dniepru	6
d) Prutu ,	25
Razem	432.

W porównaniu z ilością stacji czyn-
nych w r. 1905 432.

funkcjonowała ta sama ilość stacji.

Z powyższych stacji funkcjonowało:

400 przez 12 miesięcy i nadesłało 4.800 raportów

10	"	11	"	"	110	"
3	"	10	"	"	30	"
4	"	9	"	"	36	"
5	"	8	"	"	16	"
1	"	7	"	"	7	"
2	"	6	"	"	12	"
3	"	5	"	"	15	"
2	"	4	"	"	8	"
5	"	3	"	"	15	"

432 stacji 5.049 raportów.

Nadto nadesłały:

ze Śląska 10 stacyi po 12 raportów, czyli razem 120 raportów i z Bukowiny 1 stacya 12 raportów.

Oprócz zwyczajnych raportów przysłały następujące stacye zaopatrzone w samopiszące przyrządy, wykresy ombrograficzne, a mianowicie:

A) w dorzeczu Wisły.

1. Krempna	za czas od 1./V.	do 1./XII.	1906.
2. Lutowiska	" " "	1./V.	" 1./XI. "
3. Łowcza	" " "	1./IV.	" 30./XI. "
4. Rajcza	" " "	1./IV.	" 1./XII. "
5. Zazadnia	" " "	1./V.	" 1./X. "

B) W dorzeczu Dniestru.

6. Przemyślany	za czas od 1./IV.	do 1./X.	1906
7. Wyżłów	" " "	1./V.	" 1./XI. "

2. Obserwacje wodoskazowe.

Czynnych stacyi wodoskazowych istniało w Galicyi w roku 1906 230.

Z tych przypada na dorzecze:

a) Wisły	139
b) Dniestru	80
c) Dniepru	1
d) Prutu	10

Razem 230.

W porównaniu z ilością stacyi w roku 1905 224

przybyło 6 stacyi.

Z galicyjskich stacyi wodoskazowych funkcyonowało:

207 przez 12 miesięcy i nadesłało 2,484 raportów

11	"	11	"	"	121	"
5	"	10	"	"	50	"
1	"	9	"	"	9	"
1	"	8	"	"	8	"
1	"	7	"	"	7	"
2	"	6	"	"	12	"
1	"	5	"	"	5	"
1	"	2	"	"	2	"

230 stacyi nadesłało 2,698 raportów.

Nadto nadesłały:

ze Śląska 6 stacyi po 12 raportów czyli razem 72 raportów.

Prócz zwyczajnych raportów przysłały następujące stacye zaopatrzone w samopiszące przyrządy, wykresy limnigraficzne, mianowicie:

A) W dorzeczu Wisły.

1. Dzików na Wiśle	za czas od 1./V.	do 30./IX.	1906.
2. Nisko na Sanie	" " "	1./III.	" " " "
3. Przemyśl	" " "	1./III.	" 1./XII. "

B) W dorzeczu Dniestru.

4. Zalesce na Dniestrze	za czas od 1./IV.	do 30./IX.	1906.
-------------------------	-------------------	------------	-------

3. Obserwacje śniegoskazowe.

W ciągu zimy 1906/7 funkcjonowało w Galicyi	
stacyi śniegoskazowych	200
W porównaniu z ilością stacyi w zimie 1905/6	204
	ubyło 4.

Tutejszy Oddział hydrograficzny zbierał oprócz raportów z galicyjskich stacyi śniegoskazowych także raporty z 2 stacyi w dorzeczu Wisły na Śląsku oraz z 35 stacyi w dorzeczu Prutu i Seretu na Bukowinie.

Na podstawie raportów śniegowych nadsyłanych każdej niedzieli, wydano 18 w 450 egzemplarzach tygodniowych map śniegowych z raportami za czas od 9./XII. do 13./IV. 1907 obejmujących dorzecza Wisły, Dniestru, Styru, Prutu i Seretu w granicach Austrii.

4. Ewidencja stacyj hydrograficznych i sprawdzanie raportów.

Wszystkie raporty nadsyłane ze stacyi hydrograficznych w dorzeczu Wisły, Dniestru i Dniepru sprawdzono i uzupełniono w Oddziale hydrograficznym i przesyłano je następnie w odpisach c. k. centralnemu biuru hydrograficznemu we Wiedniu.

Dla wszystkich stacyi hydrograficznych prowadzi się księgę przeglądową stacyi, wykazy nadsyłanych raportów, księgę obserwatorów i dzienniki wydatków.

5. Przygotowanie materiału do rocznika hydrograficznego c. k. centralnego biura za rok 1905.

Oprócz spisu wszystkich stacyi hydrograficznych dorzecza Wisły, Dniestru i Dniepru sporządzone tabelaryczne zestawienie codziennych spotrzeżeń opadu, zestawienie ilości dni z opadem i codzienne spostrzeżenia ciepłoty, następnie zestawienie miesięcznych i rocznych dziennych średnich temperatur, wreszcie tabelaryczne zestawienie codziennych spostrzeżeń wodoskazowych, tabelaryczne zestawienie miesięcznych i rocznych dziennych średnich stanów wody, — czasu trwania rozmaitych stanów wody, tabelaryczne zestawienie charakterystycznych stanów wody, zestawienie ciepłoty wody i wykresy codziennych stanów wody ze wszystkich czynnych stacyi.

6. Inspekcję stacyi wodoskazowych wykonano w r. 1906.

Przy sposobności pomiarów tak hydrograficznych jakoteż hydrotechnicznych w r. 1906 przeprowadzono inspekcję kilkunastu stacyi wodoskazowych.

7. Pomiary hydrotechniczne wykonane w r. 1906.

W roku 1906 przeprowadzono częściowo pomiary na granicznej przestrzeni Wisły, przyczem wykonano:

- a) zdjęcia przekroi poprzecznych od km 175 do km 259 w ilości 376.
- b) niwelację znaków kilometrowych i reperów od km 175 do km 259, razem km 84.

8. Badania hydrometryczne wykonano w r. 1906.

A) na Sanie w następujących przekrojach:

a) pod Jarosławiem	$\frac{9}{6}$, $\frac{12}{7}$, $\frac{11}{7}$, $\frac{11}{6}$, $\frac{12}{6}$, $\frac{13}{6}$, $\frac{16}{6}$,	
	$\frac{22}{6}$, $\frac{16}{10}$ i $\frac{20}{10}$ — razem	10 przekroi
b) pod Radymnem	$\frac{9}{6}$, $\frac{16}{7}$, $\frac{13}{7}$, $\frac{12}{6}$, $\frac{15}{6}$, $\frac{19}{6}$, $\frac{15}{10}$	
	i $\frac{19}{10}$ — razem	8 „
B) na Białej pod Ciężkowicami	$\frac{15}{9}$ i $\frac{17}{9}$ — razem	2 „
	ogółem	20 przekroi.

9. Elaborata hydrometryczne opracowano

na podstawie pomiarów wykonanych na Wiśle w r. 1905 od Krakowa do Popowic w ilości 19.

10. Zdjęte przekroje poprzeczne Wisły

w r. 1905 naniesiono i skopiowano oraz uskutecznilo odbitki negrograficzne od km 103 do km 174 w ilości 404.

11. Przygotowano materyał

do opracowania generalnego projektu na regulację Dniestru od Żurawna do Okopów.

12. Pisma urzędowe i korespondencyjne.

Z nadesłanych do protokołu c. k. krajowego oddziału hydrograficznego w roku 1906 — 17.590 pism, sprawozdań, raportów, przypomnień urzędowych, za-protokołowano i załatwiono 2.172 ekshibitów i uskutecznilo 12.593 ekspedycyi, w których mieści się 748 przesyłek pieniężnych oprócz uskutecznilonych 745 wy-
płat miejscowych.

Oprócz tych 2.172 ekshibitów Oddziału hydrograficznego załatwiono 370 ekshibitów c. k. Namiestnictwa.

13. Personal techniczny i manipulacyjny oddziału hydrograficznego.

Personal techniczny składał się z 1 c. k. nadinżyniera, 1 inżyniera, 1 c. k. adjunkta budownictwa, 1 praktykanta budownictwa, 4 asystentów służby hydrograficznej i 1 pomocnika technicznego, którzy pobierali swe płace wyłącznie z fundusów służby budownictwa państwowego.

Oprócz powyższego personalu było zajętych 8 pomocników technicznych i manipulacyjnych robotami manipulacyjnymi, sporządzaniem grafikonów, kopiowaniem planów, zestawianiem dat statystycznych, wykonywaniem tygodniowych map śniegowych i czynnościami polowymi.

14. Koszta służby hydrograficznej.

A) Wydatki pokryte przez c. k. Namiestnictwo względnie przez c. k. centralne biuro hydrograficzne na rachunek dotacyi funduszu hydrograficznego:

1. Urządzenie stacji ombrometrycznych	403 K 46 gr.
2. Utrzymanie stacji ombrometrycznych	164 " 11 "
3. Remuneracye obserwatorów stacji ombrometrycznych	11.662 " 50 "
4. Remuneracye obserwatorów stacji wodoskazowych	7.843 " 17 "
5. Ryczałty przyznane obserwatorom na pokrycie kosztów posłańca pocztowego	492 " 80 "
6. Dyurna pomocników technicznych i manipulacyjnych	13.887 " 42 "
7. Publikacye tygodniowych map i raportów śniegowych	3.613 " 09 "
8. Druki dla obserwatorów i dla c. k. kraj. Oddziału hydro- graficznego	779 " 95 "
9. Utrzymanie biura	883 " 12 "
10. Płaca sługi biurowego	1.176 " 90 "
11. Zakupno przyborów rysunkowych i kancelaryjnych	553 " 06 "
12. Udział w kosztach publikacji c. k. centralnego biura hy- drograficznego	11.460 " — "
13. Zakupno dzieł technicznych	1.138 " 88 "
14. Koszta pomiarów hydrometrycznych	2.680 " 13 "
15. Różne wydatki	560 " 13 "
Razem	<u>57.298 K 72 gr.</u>

Do pozycji 3) i 4) c. k. krajowy Oddział hydrograficzny nadmienia, iż w roku 1906 przyznano:

a) obserwatorom ombrometrycznym.

2 po 12 K	24 — K
178 " 24 "	4.272. — "
1 " 30 "	30. — "
2 " 32 "	64. — "
137 " 36 "	4.932. — "
7 " 40 "	280. — "
50 " 48 "	2.400. — "
2 " 50 "	100. — "
5 " 60 "	300. — "
1 " 100 "	100. — "
<u>385 obserwatorom</u>	<u>12.502. — K.</u>

rzeczywisty zaś wydatek wynosił 11.662.50 K.

b) obserwatorom wodoskazowym :

13 po 12 K	156. — K
1 " 18 "	18. — "
7 " 20 "	140. — "
75 " 24 "	1.800. — "
1 " 30 "	30. — "
1 " 32 "	32. — "
34 " 36 "	1.224. — "
8 " 40 "	320. — "
1 " 43.20 K	43.20 "
86 " 48 K	4.128. — "
1 " 50 "	50. — "
3 " 60 "	180. — "
1 " 72 "	72. — "
<u>232 obserwatorom</u>	<u>8.193.20 K.</u>

rzeczywisty zaś wydatek z tego tytułu wynosił 7.843.17 K.

B) Wydatki pokryte przez c. k. Namiestnictwo z funduszu wodnego, a mianowicie na koszt urzędzenia i utrzymania wodoskazów:

wynoszą razem	6.286 K 41 gr.
do tego wydatki ad A)	57.298 " 72 "
								<u>63.585 K 13 gr.</u>

Ogółem . 63.585 K 13 gr.

Do tych kosztów przyczynił się Wydział krajowy zasilkiem asygnowanym odezwą z 9,1 1907 l. 131.257 (l. Nam. 8357,907) w kwocie

16.000 K — gr.

resztę zaś w kwocie . 47.585 K 13 gr.
pokrył państwowy fundusz hydrograficzny i wodny.

U s t a w a

z dnia . . . o regulacyi potoku Macochy z dopływami.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Regulacya potoku Macochy od mostu na drodze gminnej w Kętach do ujścia do Soły wraz z dopływami ma być wykonaną jako przedsiębiorstwo przymusowej spółki wodnej, mającej się zawiązać na podstawie §. 45. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875. Dz. u. kraj. Nr. 38, subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacyi służyć ma projekt Wydziału krajowego z r. 1907, który preliminuje koszta robót na 1,166.000 K.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracyą państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta budowy wraz z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu regulacyjnego.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent preliminowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. ustępu 2. i §. 4. ustępu 2a ustawy z dnia 30. czerwca 1884. Dz. u. Nr. 116 bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent kosztów z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia;

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które położone są w okręgu konkurencyjnym przez władze admini-

stracyjnie oznaczyć się mającym, resztą preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14-go marca 1875 Dz. u. kr. Nr. 38 według stosunku korzyści, których oczekiwać należy, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też, o ile rozkład kosztów na tej podstawie nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Termin rozpoczęcia robót i czas trwania budowy, tudzież wysokość i terminu płatności corocznych rat, datków kraju, państwa i stron interesowanych w §. 3. pod c) wymienionych oznaczy Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 5.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być utworzony oddzielny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie :

1. z dochodów uzyskanych z wydzierżawiania skarp potoku Macochy i dopływów ;
2. z grzywien nakładanych za przekroczenia wodne przy tem przedsiębiorstwie w myśl art. I. ustawy z dnia 4. stycznia 1903, Dz. u. kraj. Nr. 12 ;
3. z corocznych datków kraju i prestacyj konkurencyjnych.

Dalsze postanowienia co do wysokości datków kraju i prestacyj konkurencyjnych na konserwację oraz co do zarządzeń potrzebnych dla utrzymania wykonanych budowli wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 6.

Zarząd budowy oraz funduszu regulacyjnego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób, w jaki ma być utworzony Wydział Spółki wodnej, tudzież liczbę członków tego Wydziału określi statut, mający się ułożyć przez władzę polityczną.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu podobnie jak i stronom interesowanym przyznany będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania państwowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi rolnictwa.

U s t a w a

z dnia . . . o osuszeniu bagien Rzeszowskich.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Osuszenie bagien w gminach i obszarach dworskich: Dąbrowa, Trzciana, Mrowla, Świlcza, Bratkowice, Lipie, Rogóżnica, Rudna mała i Rudna wielka powiatu Rzeszowskiego, tudzież w gminie i obszarze dworskim Klęczany powiatu Ropczyckiego ma być wykonane jako przedsiębiorstwo przymusowej spółki wodnej, mającej się zawiązać na podstawie §. 45. krajowej ustawy wodnej z 14. marca 1875 Dz. u. kraj. Nr. 38, subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt Wydziału krajowego z roku 1905, który preliminuje kosztą robót na 460.000 K.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta budowy wraz z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu budowy.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent preliminowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §§. 6. i 4. ustawy z dnia 30. czerwca 1884, Dz. u. p. Nr. 116 bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent kosztów z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia;

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które położone są w okręgu konkurencyjnym przez władze administra-

cyjne oznaczyć się mającym, resztą preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. kraj. ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875, Dz. u. kraj. Nr. 38 według stosunku korzyści, których oczekiwać należy, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też, o ile rozkład kosztów na tej podstawie nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Termin rozpoczęcia i czas trwania budowy, tudzież wysokość i termin płatności corocznych rat datków kraju, państwa i stron interesowanych w §. 3. pod c) wymienionych oznaczy Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 5.

Wykonanie robót oraz zarząd funduszu budowy obejmie Wydział krajowy.

Sposób, w jaki ma być utworzony Wydział spółki wodnej, tudzież liczbę członków tego Wydziału określi statut mający się ułożyć przez władzę polityczną.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Administracją państwa, której podobnie jak i Wydziałowi spółki wodnej przyznany będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania państwowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 6.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być utworzony oddzielny fundusz, którym zarządzać będzie Wydział spółki.

Fundusz ten składać się będzie:

1. z dochodów uzyskanych z wydzierżawiania skarp potoków i rowów.
2. z grzywien nakładanych za przekroczenia wodne przy tem przedsiębiorstwie w myśl art. I. ustawy z dnia 4. stycznia 1903, Dz. u. kraj. Nr. 12;
3. z corocznych datków spółki wodnej, które mają być rozłożone na członków spółki według miary ustanowionej w statucie.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi rolnictwa.

Ustawa

z dnia o regulacji rzeki Sołokii z dopływami.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Łodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje.

§. 1.

Regulacja rzeki Sołokii od jazu w Korniach do ujścia do Bugu z dopływami ma być wykonaną jako przedsiębiorstwo przymusowej spółki wodnej mającej się zawiązać na podstawie §. 45. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 Dz. u. kraj. Nr. 38, subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacji służyć ma projekt Wydziału krajowego z roku 1908, który preliminuje koszta robót na 6,000.000 K.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta budowy wraz z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu regulacyjnego.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent preliminowanych kosztów ;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. ustępu 2. i §. 4. ustępu 2 a) ustawy z dnia 30. czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 116 bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent kosztów z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia;

e) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które położone są w okręgu konkurencyjnym przez władze administracyjne oznaczyć się mającym, resztą preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. kraj. ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 Dz. u. kr. Nr. 38. według stosunku korzyści, których oczekiwać należy, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też, o ile rozkład kosztów na tej podstawie nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Termin rozpoczęcia robót i czas trwania budowy, tudzież wysokość i terminu płatności corocznych rat datków kraju, państwa i stron interesowanych w §. 3. pod c) wymienionych oznaczy Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 5.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być utworzony oddzielny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie:

1. z dochodów uzyskanych z wydzierżawiania skarp rzeki Sołokii i dopływów ;
2. z grzywien nakładanych za przekroczenia wodne przy tem przedsiębiorstwie w myśl art. I. ustawy z dnia 4. stycznia 1903 Dz. u. kraj. Nr. 12 ;
3. z corocznych datków kraju i prestacyj konkurencyjnych.

Dalsze postanowienia co do wysokości datków kraju i prestacyj konkurencyjnych na konserwacyę, oraz co do zarządzeń potrzebnych dla utrzymania wykonanych budowli wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 6.

Zarząd budowy oraz funduszu regulacyjnego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób, w jaki ma być utworzony Wydział spółki wodnej, tudzież liczbę członków tego Wydziału określi statut mający się ułożyć przez władzę polityczną.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu podobnie jak i stronom interesowanym przyznany będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania państwowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi rolnictwa.

Ustawa

z dnia o regulacji potoków Kłodnicy (Niezachówki)
i Brydnicy z dopływami.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Regulacja potoku Kłodnicy (Niezachówki) od mostu na gościńcu państwowym w Niezuchowie do ujścia do Dniestru, tudzież potoku Brydnicy z dopływami ma być wykonaną jako przedsiębiorstwo przymusowej spółki wodnej, mającej się zawiązać na podstawie §. 45. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 Dz. u. kraj. Nr. 38., subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacji służyć ma projekt Wydziału krajowego z roku 1907, który preliminuje koszta robót na 1,800.000 koron.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta budowy wraz z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu regulacyjnego.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent preliminowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. ustępu 2. i §. 4. ustępu 2a) ustawy z dnia 30. czerwca 1884 Dz. u. p.

Nr. 116. bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent kosztów z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia;

e) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które położone są w okręgu konkurencyjnym przez władze administracyjne oznaczyć się mającym, resztą preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. kraj. ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 Dz. u. kr. Nr. 38 według stosunku korzyści, których oczekiwać należy, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też, o ile rozkład kosztów na tej podstawie nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Termin rozpoczęcia robót i czas trwania budowy, tudzież wysokość i termin płatności corocznych rat datków kraju państwa i stron interesowanych w §. 3. pod c) wymienionych oznaczy Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 5.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być utworzony oddzielny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie:

1. z dochodów uzyskanych z wydzierżawiania skarp potoków Kłodnicy (Nieżachówki) i Brydnicy z dopływami;

2. z grzywien nakładanych za przekroczenia wodne przy tem przedsiębiorstwie w myśl art. I. ustawy z dnia 4. stycznia 1903 Dz. u. kr. Nr. 12;

3. z corocznych datków kraju i prestacyj konkurencyjnych.

Dalsze postanowienia co do wysokości datków kraju i prestacyj konkurencyjnych na konserwację, oraz co do zarządzeń potrzebnych dla utrzymania wykonanych budowli, wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 6.

Zarząd budowy oraz funduszu regulacyjnego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób, w jaki ma być utworzony Wydział Spółki wodnej, tudzież liczbę członków tego Wydziału określi statut, mający się ułożyć przez władzę polityczną.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu podobnie jak i stronom interesowanym przyznany będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania państwowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa, określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi rolnictwa.